

Poštarina plaćena
u gotovom

YU ISSN
0373 — 1332

ŠUMARSKI LIST

102

GODIŠTE

SAVEZ

INŽINJERA I TEHNIČARA ŠUMARSTVA I DRVNE INDUSTRIJE
HRVATSKE

6-7

GODINA CII
Z a g r e b
1978

ŠUMARSKI LIST

Glasilo Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske

Godište 102

lipanj — srpanj

Godina 1978

Redakcijski odbori

I

Prof. dr. M. Androić, prof. dr. D. Klepac, dr. N. Komlenović, ing. S. Tomaševski i ing. S. Vanjković (svi: Zagreb).

II

(terenski)

ing. D. Bartovčak — Bjelovar, ing. M. Cvitić — Vinkovci, ing. A. Frković — Delnice, ing. J. Harapin — Sisak, ing. V. Hibler — Senj, ing. I. Kisiček — Buzet, ing. K. Kožul — Osijek, ing. T. Lucarić — Vinkovci, ing. D. Pletikapić — Nova Gradiška, ing. S. Milković — Rijeka, ing. I. Mrzljak — Karlovac, ing. A. Pavlović — Sl. Brod, ing. I. Pavša — Varaždin, ing. K. Posavec — Gospić, ing. M. Simunović — Dubrovnik, ing. B. Tkalčić — Zadar, ing. U. Trbojević — Podrav. Slatina i ing. Ž. Vrdoljak — Split

III

(međurepublički)

Prof. dr. S. Jovanović — Beograd, dr. Ž. Košir — Ljubljana, prof. dr. K. Pintarić — Sarajevo, doc. dr. R. Rizovski — Skopje, dr. D. Vučković — Titograd.

Glavni i odgovorni urednik

Dr Branimir Prpić

Tehnički urednik

Ing Oskar Piškorić

Izdavač: Savez inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske u Zagrebu — Uprava i uredništvo: Zagreb, Mažuranićev trg 11, telefon: 444-206 i 449-686 — Račun kod Narodne banke-Zagreb br. 30102-678-6249. Godišnje izlazi 12 brojeva. Godišnja pretplata za: tuzemstvo — ustanove i radne organizacije 600.— din, pojedinci 150.— din, a umirovljenici, studenti i đaci 50.— din, inozemstvo 800.— din. — Tisak: »A. G. Matoš« Samobor.

Publisher: Union of Forestry Societies of Croatia — Éditeur: L'Union des Sociétés forestières de Croatie — Herausgeber: Verband der Forstvereine Kroatiens
Zagreb, Mažuranića trg 11 — Tel. 444-206 i 449-686.

ŠUMARSKI LIST

Glasilo Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske

Journal of the Union of Forestry Societies of Croatia — Organe de l'Union des Sociétés forestières de Croatie — Zeitschrift des Verbandes der Forstvereine Kroatiens
Br. — No. 6—7/1978.

SADRŽAJ — CONTENTS — TABLE DE MATIÈRES — INHALT

UDK 634.0.946.2(497.13)

Stručno savjetovanje o: a) utvrđivanju šumsko-gospodarskih područja, b) osnivanju osnovnih organizacija udruženog rada (OOUR-a), c) nacrtu Zakona o sredstvima reprodukcija šuma — **Technical consultation on:** a) the determination of forest-economic regions, b) the establishment of basic organisations of the associated labour, c) draft of the means of forest reproduction — **La consultation technique sur:** a) la détermination des régions forestières économiques, b) la constitution des organisations fondamentales du travail associé, c) le projet de loi sur les moyens de la reproduction des forêts — **Die Fachberatung über:** a) die Bestimmung der forstwirtschaftlichen Gebiete, b) die Bildung der Grundorganisationen der vereinten Arbeit, c) den Gesetzentwurf über die Mittel der Waldreproduktion.

Saziv Savjetovanja (Uvod; Informacija o izvršenim radovima na izradi; Smanjiti broj šumsko-gospodarskih područja) (220)

RAD SAVJETOVANJA

Uvod (Šumsko-gospodarska područja: utvrđivanje i osnivanje; Osnivanje OOUR-a i Zakon o sredstvima za reprodukciju šuma) (229)

Diskusija (Prof. Dr S. Tomanić, Mr Pavle Vratarić, Ing. B. Momčilović, Ing. K. Kožul, Ing. S. Vanjković, Ing. D. Tonković, Mr M. Andrašek, Prof. Dr Zv. Potočić, podsekretar Ing. T. Krnjak) (240)

Završni dio Savjetovanja (277)

Zaključci Savjetovanja održanog 20. travnja 1978. godine u Zagrebu (278)

Zapisnik proljetnog Plenuma SITSDI Hrvatske održanog 20. travnja 1978. (279)

Poziv na međunarodno naučno-tehničko savjetovanje o sušenju drva (287)

GODIŠNJE POTREBE ZA REPRODUKCIJU ŠUMA U HRVATSKOJ

U »DELEGATSKOM VJESNIKU« (br. 53. od 23. III 1977) objavljeni su podaci o **godišnjim potrebama** za jednostavnu i proširenu **reprodukciju šuma u Hrvatskoj** kao i načini, kako će se one osigurati. Godišnje su potrebni ovi iznosi:

a) za kontinentalne šume

— za jednostavnu reprodukciju	150,000.000.— din.
— za proširenu reprodukciju	108,750.000.— din.
odnosno svega	258,750.000.— din.

Sredstva će osigurati organizacije udruženog rada koje gospodare šumama i šumskim zemljištem obuhvaćena šumsko-gospodarskim područjima iz vlastitih sredstava izdvojenih i namijenjenih za te potrebe, angažiranjem određenih sredstava kredita domaćih i međunarodnih bankarskih organizacija te udruživanjem rada i sredstava sa zainteresiranim partnerima za reprodukciju šuma i povećanje šumskog fonda.

b) za kraške šume

— za reprodukciju i zaštitu	100,800.000.— din.

Sredstva će osigurati:

— organizacije udruženog rada koje gospodare užim područjima šuma krša iz svojih prihoda	12,800.000.— din.
— samoupravne interesne zajednice za unapređivanje šuma na kršu	60,000.000.— din.
— skupštine općina na području krša	15,000.000.— din.
— Republika	13,000.000.— din.

Ovi podaci objavljeni su u sklopu rasprave o nacrtu Zakona o šumama, koji je i donešen 23. V 1977. godine.

**Savjetovanje o primjeni nekih odredaba
Zakona o šumama i Zakona o udruženom radu
u šumarstvu**

ODRŽANO
20. TRAVNJA 1978. GODINE
U ZAGREBU

Zagreb, 1978.

SAZIV SAVJETOVANJA

UVOD

U organizaciji Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske u Zagrebu je, u sklopu Plenuma Saveza, 20. travnja 1978. god. održano SAVJETOVANJE o:

- utvrđivanju i osnivanju šumsko-gospodarskih područja,
- osnivanju osnovnih organizacija udruženog rada (OOUR-a), te o
- prijedlogu Zakona o sredstvima za reprodukciju šuma.

Broj sudionika Savjetovanja iznosio je preko 300 inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske.

Ovo jednodnevno savjetovanje organizirao je Savez u dogovoru sa Zajednicom šumarstva, prerade drva i prometa drvnim proizvodima i papirom u Zagrebu, Šumarskim fakultetom u Zagrebu i Šumarskim institutom u Jastrebarskom. Uz brojne predstavnike Šumskih gospodarstava i Sumarija u radu Savjetovanja sudjelovali su i predstavnici Sekretarijata za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo, SR Hrvatske, Republičkog sindikata radnika industrijske prerade drva i šumarstva, Republičkog zavoda za zaštitu prirode, republičke i općinskih inspekcija za šumarstvo, Osnovne privredne komore i dr.

Savez je smatrao da mu je dužnost organizirati javnu raspravu o ovako krupnoj i značajnoj problematici, a naročito zbog toga što je Savez bio i ostaje tribina i mjesto, na kojem se mogu ujednačiti stručna mišljenja. Stoga je Savez uz objavljivanje o održavanju ovog Savjetovanja pozvao i sva Društva inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije u SR Hrvatskoj, da se uključe u raspravu o ovoj aktualnoj i presudnoj problematici šumarstva Hrvatske. Savez smatra da niti jedan inženjer i tehničar šumarstva i drvne industrije ne smije ostati ravnodušan i u ovim stručnim zbivanjima, razmatranjima i odlukama! Pravilna provedba Zakona o udruženom radu temeljni je zadatak svih naših stručnih organizacija i društva u cjelini, koji je i potenciran novim Zakonom o šumama (od 23. svibnja 1977. god., N. N. br. 20 od 23. V 1977).

Uz poziv na Savjetovanje bilo je priloženo:

1. Informacija o izvršenim radovima:

- na izradi nacrtu Društvenog dogovora o kriterijima za ustanovljivanje šumsko-privrednih područja,
- o bližim kriterijima za osnivanje OOUR-a u šumarstvu, i
- za nacrt Zakona o sredstvima za reprodukciju šuma;

2. članak »Smanjiti broj šumsko-gospodarskih područja«, koji je objavljen u »Delegatskom vjesniku« (br. 83. od 22. III 1978. god.).

1.

INFORMACIJA O IZVRŠENIM RADOVIMA NA IZRADI NACRTA DRUŠTVENOG DOGOVORA O KRITERIJIMA ZA ŠUMSKO-PRIVREDNA PODRUČJA, BLIŽIM KRITERIJIMA ZA OSNIVANJE OOUR U ŠUMARSTVU I NACRTA ZAKONA O SREDSTVIMA ZA REPRODUKCIJU ŠUMA

Sprovedba Zakona o udruženom radu je osnovni zadatak svih organizacija udruženog rada i društva kao cjeline. Ova obveza potencirana je za šumarstvo Zakonom o šumama koji je donešen u prvoj polovini prošle godine i koji razrađuje odredbe ZUR-a u oblasti šumarstva.

Zakon o šumama jasno je odredio zadatke, koje treba u relativno kratkom vremenu riješiti, a to su pored ostalog:

1. Razraditi i donijeti kriterije za šumsko-gospodarska područja, kao osnovnog uvjeta za racionalno gospodarenje sa šumama. Zakonom je određeno, da se šumska gospodarska područja utvrđuju i osnivaju Društvenim dogovorom kojeg zaključuju Izvršno vijeće Sabora, Privredna komora Hrvatske, Sindikat radnika šumarstva i prerade drva, Zajednica šumarstva, prerade drva i prometa drvnim proizvodima i papirom Zagreb, Republička zajednica za znanstveni rad i Skupštine zajednica općina. Prije zaključenja društvenog dogovora Skupština zajednica općina pribavit će mišljenje općinskih skupština (čl. 12 i 14. Zakona o šumama).

2. Poblje razraditi mjerila za primjenjivanje Zakonom utvrđenih uvjeta za osnivanje osnovnih organizacija udruženog rada u šumarstvu. Društveni dogovor, koji regulira ovo pitanje potpisuju isti sudionici, koji su određeni i za potpisivanje Društvenog dogovora za šum. gospodarska područja (Čl. 17 i 18.).

3. Zakon o šumama u čl. 65 određuje da će se visinu sredstava, koja se izdvajaju za reprodukciju šuma utvrditi posebnim Zakonom.

Na realizaciji ovih izuzetno važnih zadataka za šumarstvo radi se vrlo intenzivno i postignuta je puna koordinacija rada između Republičkog sekretarijata za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo, Republičkog odbora Sindikata radnika industrijske prerade drva i šumarstva, Zajednice šumarstva, prerade drva i prometa drvnim proizvodima i papirom te drugih organa, kao i udruženog rada čiji predstavnici sudjeluju u svim radnim grupama, koje rade na izradi nacrtu za navedene društvene dogovore i Zakona o sredstvima za reprodukciju.

S obzirom na obim i važnost zadataka izvršena je podjela rada, pa je Republički sekretarijat za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo preuzeo zadatak na izradi društvenog dogovora o kriterijima za šum. gospodarska područja, Republički odbor Sindikata industrijske prerade drveta i šumarstva radi na razradi mjerila za osnivanje osnovnih organizacija udruženog rada u šumarstvu, a Zajednica šumarstva, prerade drva i prometa na nacrtu Zakona o sredstvima za reprodukciju šuma. Međutim, unatoč zauzimanja gore navedenih nosilaca pojedinih zadataka, kao i vrlo aktivnog rada radnih grupa, rad na navedenoj problematici je dovršen sa zakašnjenjem, a dio materijala (Društveni dogovor o razradi mjerila za osnivanje OOUR-a u šumarstvu) još se razrađuje i bit će predložen na verifikaciju nadležnom organu u toku mjeseca travnja. Do zakašnjenja je došlo djelomično zbog toga što su podaci potrebni

za izradu dokumentacije stigli od udruženog rada kasnije nego je bilo predviđeno, kao i zbog toga što se radi o vrlo delikatnim temama, koje zahtijevaju dublje razmatranje u radnim grupama kao i konzultiranje širokog broja stručnjaka i političara prije nego se daju prijedlozi za javnu raspravu.

Do sada je učinjeno slijedeće:

Republički sekretarijat za poljoprivredu i šumarstvo imenovao je radnu grupu u sastavu:

Dr Dražen Cestar, Mr Zorko Kovačević, iz Instituta za šumarstvo;

Ing. Karlo Kožul iz zajedničkih službi »Slavonske šume«;

Ing. Krešo Vučetić iz Republičkog sekretarijata za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo i

Ing. Veljko Igrčić iz Zajednice šumarstva, prerade drva i prometa drvnim proizvodima i papirom u Zagrebu,

koja je dobila zadatak da izradi »Prijedlog utvrđivanja šumsko-gospodarskih područja«.

Izvršno vijeće Sabora svojim zaključkom od 23. VII 1977. godine imenovalo je koordinacioni odbor sastavljen od predstavnika sudionika, koji potpisuju Društveni dogovor o šum. gospodarskim područjima. Za predsjednika Odbora izabran je podsekretar za šumarstvo Ing. Tomislav Krnjak.

Radna grupa izradila je Metodologiju obrade elemenata za izradu podloge za utvrđivanje šumsko-gospodarskih područja, prikupila potrebne podatke i izradila »Prijedlog utvrđivanja šumsko-gospodarskih područja kontinentalnih šuma SR Hrvatske«. Radni materijal razmatran je na Koordinacionom odboru, gdje je zaključeno, da se »Prijedlog« doradi, nakon čega je ponovno razmatrao na Koordinacionom odboru, gdje je predloženo da se konačan materijal, i to: Nacrt prijedloga Društvenog dogovora o utvrđivanju šumsko-gospodarskih područja u SR Hrvatskoj i Prijedlog utvrđivanja šumsko-gospodarskih područja kontinentalnih šuma SR Hrvatske, stavi na javnu raspravu. Koordinacioni odbor uputio je Nacrt prijedloga i Prijedlog svim sudionicima s tim, da se javna rasprava održi do konca mjeseca travnja ove godine. Zajednica šumarstva, prerade drva i prometa, kao potpisnik Društvenog dogovora, uputila je navedene materijale svim OOUR-ima i OUR-ima šumarstva u Hrvatskoj 14. 3. 1978. godine s tim da se primjedbe i prijedlozi dostave do konca mjeseca travnja, kako bi organi Zajednice mogli zauzeti stavove koji će biti u skladu sa mišljenjem udruženih članica.

Sindikata radnika industrijske prerade drva i šumarstva SRH imenovao je Stručno-političku radnu grupu za provedbu Zakona o udruženom radu i Stručno-političku podgrupu za šumarstvo, koja ima zadatak da izradi mjerila za organiziranje osnovnih organizacija udruženog rada u šumarstvu.

Stručno-politička grupa i podgrupa za šumarstvo imenovala su uže radno tijelo u sastavu: Bjelobaba Julika, pravnica iz ŠG Bjelovara, Bobetko Stjepan, dipl. ekonomist iz ŠG Sisak, Kožul Karlo iz Zajedničkih službi »Slavonska šuma«, Maričević Ivan, dipl. ing. iz Republičkog odbora Sindikata, Mudrović Ante, dipl. ing. iz Zajednice šumarstva i prerade drva. Kasnije je radna grupa dopunjena sa Gazdek Zdravkom, dipl. ekonomistom iz ŠG Koprivnice i Crnković ing. Robertom iz ŠG Delnice. Na zahtjev Republičkog odbora Sindikata, Zavod za samoupravljanje izradio je Metodologiju za utvrđivanje kriterija za konstituiranje OOUR-a u skladu sa ZUR-om.

Radna grupa radila je u Zagrebu, u Križevcima, Vinkovcima, Osijeku i u Koprivnici. Izrađen je i Nacrt društvenog dogovora o razradi kriterija i mjerila za primjenu utvrđenih uvjeta iz Zakona o udruženom radu za organizacije udruženog rada u šumarstvu i opširno obrazloženje tog nacrtu društvenog dogovora. Stručno-politička grupa i stručno-politička podgrupa za šumarstvo proširena sa sindikalnim aktivnostima iz udruženog rada, razmatrala je radni materijal u prosincu 1977. i siječnju 1978. godine i zaključila da materijal i obrazloženje treba doraditi, a isto tako, da je potrebno da se predviđeno organiziranje udruženog rada u nacrtu Društvenog dogovora pokuša primijeniti na tri radne organizacije, i to na: ŠG Delnice, Vinkovci i Karlovac i tek nakon toga, da se radni materijal ponovo razrađen dostavi stručno-političkoj grupi i podgrupi za šumarstvo, gdje će se ocijeniti da li je radni materijal u skladu s uputstvima datim u stručno-političkoj grupi i da se donese odluka kada će se staviti na javnu raspravu.

U Nacrtu društvenog dogovora o kriterijima i mjerilima za osnivanje OOUR-a u šumarstvu polazi se od osnovnih načela Zakona o udruženom radu, prema kojima je samoupravno organiziranje udruženog rada bitna pretpostavka za odgovarajuće reguliranje i funkcioniranje društveno-ekonomskih i dohodovnih odnosa. Društvenim dogovorom želi se postići da se u šumarstvu u organizacijama udruženog rada izgrađuju i primjenjuju takvi oblici organiziranosti koji će u maksimalno mogućoj mjeri odražavati međuzavisnost, uvjetovanost i zajedništvo svih dijelova udruženog rada u proizvodnom, tehnološkom, dohodovnom i samoupravnom pogledu.

Sadašnji Nacrt društvenog dogovora sadrži dvije osnovne varijante organiziranosti:

Prva je funkcionalno organiziranje po djelatnostima, tj. osnovne organizacije se organiziraju po osnovnim djelatnostima tako da uzgoj i zaštita šuma čine osnovnu organizaciju udruženog rada, a eksploatacija šuma također osnovnu organizaciju (na jednom šumsko-gospodarskom području). Pomoćne i sporedne djelatnosti (šum. građevinarstvo, lovstvo i dr.) mogu se ukoliko imaju uslova organizirati u posebnu osnovnu organizaciju. Bitni značaj ovakvih osnovnih organizacija je u tome, da su one međusobno u zavisnom položaju i da stječu prihod iz zajedničkog prihoda, realizacijom zajedničkog proizvoda. Svaka ovako koncipirana osnovna organizacija ima jedinice udruženog rada (šumarije, radilišta).

Ova varijanta iako je najbliža odredbama Zakona o udruženom radu ima dosta protivnika, jer se njome vrše prilično velike promjene u sadašnjoj organiziranosti.

Druga varijanta polazi od pretpostavke da sve djelatnosti šumarstva (na jednom šum. privrednom području) trebaju biti u jednoj osnovnoj organizaciji, a šumska mehanizacija činila bi daljnju fazu rada, odnosno posebnu osnovnu organizaciju, tako da bi se zajednički proizvod i zajednički prihod stvarao kroz te dvije međusobno zavisne osnovne organizacije. I u takvoj organizaciji postojale bi jedinice udruženog rada. Ostale sporedne i pomoćne djelatnosti mogle bi se također izdvojiti u osnovne organizacije ukoliko bi ispunjavala zakonske uvjete, pa bi se u tom slučaju i one stjecale sredstva kroz zajednički prihod.

Zamišljeno je također da u nacrtu dogovora bude i jedna podvarijanta navedene druge varijante tj. da osnovne šumske djelatnosti (uzgoj, zaštita i eksploatacija) budu organizirane u više osnovnih organizacija udruženog rada.

Međutim, oko organiziranja ovakvih osnovnih organizacija ima poteškoća, jer među paralelnim osnovnim organizacijama udruženog rada, nema međuzavisnosti, a isto tako nije još jasno kako bi se između takvih osnovnih organizacija formirao zajednički prihod.

Ovdje su samo u najkraćim crtama iznesena razmišljanja radne grupe i čim nacrt društvenog dogovora bude dovršen i verificiran od strane stručno-političke grupe bit će dostavljen na raspravu svim OUR.

Zajednica šumarstva, prerade drveta i prometa imenovala je putem komisija za provedbu Zakona o udruženom radu i Zakona o šumama u grupaciji šumarstva radnu grupu za izradu Nacrta Zakona o sredstvima za reprodukciju šuma u sastavu: Spudić Berta, dipl. ing. iz ŠG Delnica, Gazdek Zdravko, dipl. ekonomista iz ŠG Koprivnica, Kožul Karlo, dipl. ing. iz »Slavonske šume«, Mudrovčić Ante, dipl. ing. iz Zajednice, Novak Zdravko, dipl. ing. iz ŠG Karlovac i Prgin Davor dipl. ing. iz Poslovne zajednice za Dalmaciju. Radna grupa prikupila je potrebne podatke od svih šumskih gospodarstava. Izrađeno je nekoliko varijanti za izdvajanje sredstava za reprodukciju i održano više radnih sastanaka.

Kao orijentacija za izradu prijedloga, služila su dosadašnja ukupna izdvajanja (redovna i povećana amortizacija šuma) na području SRH. Prema tome u najnovijem prijedlogu nije se išlo na značajnije povećanje sredstava za reprodukciju u ukupnom iznosu. Međutim, izdvajanje sredstava ne bi se vršilo kao do sada u amortizaciju šuma, nego u skladu s čl. 65. Zakona o šumama iz ukupnog prihoda ostvarenog na osnovi vrijednosti posječenih i prodanih drvnih proizvoda i to po vrsti drveta. Tako da bi prema dosadašnjim razmatranjima na radnoj grupi izdvajanje u sredstva za reprodukciju bilo veće kod vrijednijih vrsta (hrast, četinjače) nego kod manje vrijednih vrsta (bukva, meke listače).

Međutim, obzirom da su pojedini članovi radne grupe uključeni u druge radne grupe, kao i zbog toga što su pojedini OOUR dostavili netočne podatke koje je naknadno trebalo proširiti i ispraviti, rad na izradi nacrta Zakona o sredstvima za reprodukciju dovršen je samo djelomično i to onaj dio koji se odnosi na izdvajanje sredstava, dočim će tekstovni dio biti izrađen, nakon što prvi dio prođe javnu raspravu. Prijedlog za izdvajanje sredstava za reprodukciju šuma dostavljen je članovima Odbora grupacije šumarstva, koji treba verificirati materijale prije nego se dostave organizacijama udruženog rada na raspravu.

U Zagrebu, 20. 3. 1978. godine.

2.

SMANJITI BROJ ŠUMSKO-GOSPODARSKIH PODRUČJA

Društvenim dogovorom o utvrđivanju šumsko-gospodarskih područja, čije se usvajanje očekuje kroz dva mjeseca, za četrnaest područja u kontinentalnom dijelu republike osiguralo bi trajno, racionalno i uspješno gospodarenje šumama i šumskim zemljištem u društvenom vlasništvu

Da bi se definirala ta šumsko-gospodarska područja, trebalo je precizirati koji je dio dohotka rezultat rada u šumarstvu, a što je rezultat rente ili kakvih drugih pogodnosti.

Šumsko-gospodarsko područje moći će se konstituirati ako od sedamnaest predviđenih ispunjava najmanje dvanaest kriterija.

Svi su izgledi da ćemo uskoro dobiti i Društveni dogovor o utvrđivanju šumsko-gospodarskih područja u Hrvatskoj čiji bi potpisnici bili Izvršno vijeće Sabora, Privredna komora Hrvatske, Sindikat radnika šumarstva i industrije prerade drva, Zajednica šumarstva, prerade drva i prometa drvnim proizvodima i papirom, Republička zajednica za znanstveni rad, te skupštine zajednica općina Bjelovar, Gospić, Karlovac, Osijek, Rijeka, Sisak, Varaždin, Zagreb i Skupština Gradske zajednice općina Zagreb. Da bi zajednice općina mogle svoj potpis staviti na taj dokument, predhodno moraju pribaviti mišljenje skupština općina u svome sastavu.

O tekstu Dogovora ovih se dana raspravljalo u Republičkom odboru Sindikata radnika šumarstva i industrije prerade drva u prisustvu predstavnika Zajednice šumarstva, prerade drva i prometa drvnim proizvodima i papirom. Utvrđen je tekst spomenutog društvenog dogovora, koji se upućuje na šire razmatranje svim zainteresiranim. Pošto se o njemu izjasne, a računa se da bi to bilo u roku od mjesec, mjesec i po, pristupit će se potpisivanju Dogovora.

Ovim se društvenim dogovorom utvrđuje područja, u kontinentalnom dijelu Republike, radi osiguranja trajnoga, racionalnoga i uspješnog gospodarenja šumama i šumskim zemljištem u društvenom vlasništvu i ostvarivanja općekorisnih funkcija šuma, u skladu s općim interesom utvrđenim Ustavom SR Hrvatske i Zakonom o šumama. Naime, šumsko-gospodarsko područje, prema ovom dogovoru, obuhvaća šume, šumska i druga zemljišta u društvenom vlasništvu koja čine prirodno geografsko i gospodarsko jedinstvo i reprodukciju cjelinu na kojoj se mogu osigurati uvjeti za trajno, racionalno i uspješno gospodarenje, te korištenje šume kao prirodnog i privrednog uvjeta rada. Kao kriterij uzet je i momenat da šumsko-gospodarska područja mogu dugoročno izdvajati potrebna sredstva predviđena šumsko-gospodarskom osnovom područja i to za:

- a) ostvarivanje jedinstvene biološke reprodukcije šuma;
- b) nužno učešće u sredstvima za proširenu reprodukciju šuma;
- c) ulaganje za unapređenje i razvitak tehničkih uvjeta rada u gospodarenju šumama.

Pored osiguranja svih tih uvjeta gospodarenja na šumsko-gospodarskom području treba stvoriti i preduvjete predviđene Zakonom o šumama.

Postojeći oblici organiziranosti

Da bismo bolje razumjeli o kakvoj se novoj organizaciji radi, treba reći nešto više i o dosadašnjoj organiziranosti šumarstva. Još prije tridesetak godina, radi gospodarenja šumama u društvenom vlasništvu, osnovana su u Hrvatskoj prva šumska gospodarstva. Godine 1954. šumska se gospodarstva ukidaju, a poslovi uzgoja i zaštite šuma povjeravaju šumarijama kao novoosnovanim ustanovama sa samostalnim financiranjem, kojih je tada u Hrvatskoj bilo 187.

Već 1960. i 1961. godine ponovo se osnivaju šumska gospodarstva kao privredne organizacije, a njihova se djelatnost proširuje i na iskorištavanje šu-

ma. Svako šumsko gospodarstvo, u pravilu, obuhvaća šume i šumska zemljišta koja se prostiru na području matičnog kotara, tj. u 27 tadašnjih kotara.

Kasnije je uslijedilo još niz promjena, od kojih neke nisu nikada ni dobile pravo građanstva, a danas na području kontinentalnih šuma i šumskih zemljišta gospodari 19 šumsko-gospodarskih organizacija, odnosno šumskih gospodarstava, koja su osnovica za gospodarenje šumama i šumskim zemljištem, kao specifičnim prirodnim bogatstvom od općeg interesa.

Kad je već riječ o postojećoj organiziranosti šumarstva, valja reći da danas u šumarstvu djeluje i jedna složena organizacija udruženog rada ŠPP »Slavonska šuma« sa sjedištem u Vinkovcima, koja se sastoji od pet šumsko-privrednih organizacija. Valja reći da udruživanje šumsko-privrednih organizacija u SOUR »Slavonska šuma« nije bilo na osnovi zakonskih pretpostavki o šumsko-privrednim područjima, što znači da takvo udruživanje nije izmijenilo i uvjete zajedničkog ulaganja u reprodukciju šuma. Svrha udruživanja u SOUR bila je, zapravo, zajednička poslovna politika, razvijanje tehnologije i koordinacije, objedinjavanje pravnih, kadrovskih, financijskih i komercijalnih poslova, te posebne funkcije u oblasti uređivanja šuma, projektiranje prometnica, informatika, nabava i servisiranje opreme, te obrazovanje i usklađivanje naučnoistraživačkog rada.

Šumsko-gospodarske radne organizacije u Hrvatskoj udružene su i u druge oblike udruživanja s organizacijama udruženog rada prerade drva i prometa u regijama i Republici. U Slavoniji i Baranji organizacije udruženog rada iz oblasti šumarstva i drvne industrije i prometa udružene su u Poslovni sistem šumarstva, industrije za preradu drva i prometa, sa sjedištem u Osijeku. U bjelovarskoj i varaždinskoj regiji organizacije udruženog rada iz oblasti šumarstva i drvne industrije udružene su u Poslovnu zajednicu drvne industrije i šumarstva sa sjedištem u Bjelovaru, a u riječkoj regiji organizacije udruženog rada udružene su u SOUR »Drvo«, bez Šumskog gospodarstva Delnice i drvne industrije s tog područja.

Reprodukcija šuma

Obrazlažući sadržaj novoga društvenog dogovora o utvrđivanju šumsko-gospodarskih područja Hrvatske predsjednik Sindikata radnika šumarstva i industrije prerade drva Duško Dragun naglasio je da, prije nego što se u taj dokument zapiše da bi se šumarstvo trebalo organizirati na 14 šumsko-gospodarskih područja, treba jasno definirati kriterije, a što je možda najvažnije, pokušati definirati dohodak u šumarstvu. Naime, radi se o tome da je trebalo precizno utvrditi dohodak, kao rezultat rada u šumarstvu, a što je rezultat rente ili nekakve druge pogodnosti.

Da bi se to bolje razumjelo, valja spomenuti primjer dvije organizacije udruženog rada od kojih jedna uzgaja i eksploatira hrastovu šumu, a druga bukovu. Radnici u obje organizacije ulažu gotovo isti rad i sredstva u uzgoj i eksploataciju (eksploatacija bukve čak je i teža), ali ne dobivaju isti dohodak. Oni koji rade na hrastu zbog razno-raznih razloga stječu čak tri puta veći dohodak. Međutim, nije problem u tome što ta organizacija stječe trostruko veći dohodak, nego u činjenici što nismo imali gotovo nikakve kriterije kuda će se taj dohodak usmjeriti. To je i objašnjenje zašto se neke društveno-političke zajednice imale svoj poseban interes na nekim šumskim područjima. Razlog je

jednostavan: nemaju nikakve brige s takvom organizacijom (radi se o organizaciji s većim dohotkom), a otvara se i mogućnost da se taj dohodak prelijeva u druge djelatnosti na tom području i tako daleko lakše rješavaju mnogi problemi te zajednice.

Prema tome, sve se svodi na to da su neke organizacije šumarstva, tj. one s manjim dohotkom, ostale prepuštene same sebi i nisu mogle vraćati šumi ono što su od nje uzimale. Tako je bila dovedena u pitanje prosta reprodukcija, a da i ne govorimo o proširenoj. Dakle, reprodukcija je moguća samo na širim područjima jer dobro znamo da se nakon eksploatacije šume na to područje vraćamo tek za 50—100 godina.

Na uskim područjima, nadalje, ne može se osigurati ni kontinuitet zaposlenosti, optimalna organiziranost rada i korištenje suvremene tehnike i tehnologije. S novim područjima neće se odmah stvoriti i veći dohodak već će se ostvariti samo preduvjeti za njegovo povećanje. Radi se, naime, o tome da se dolazi u situaciju da, npr., dizalica u jednom OOUR-u radi samo tri mjeseca u godini, kao i ostala sredstva za pošumljavanje. Svaki će OOUR raditi na svom proizvodu, a dohodovnim interesima otvorit će proces za udruživanje ne samo unutar šumarstva već i šumarstva te industrijske prerade drveta.

Kriteriji

U želji da se nađu objektivni kriteriji za utvrđivanje šumsko-gospodarskih područja, sudionici Dogovora definirali su sedamnaest kriterija:

- 1) neophodna veličina obrasle površine šumsko-gospodarskog područja,
- 2) prosječni etat šumsko-gospodarskog područja,
- 3) prosječna drvena zaliha po kubnom metru*,
- 4) učešće određenih dobnih razreda po površini i određenih debljinskih razreda po drvenoj zalihi,
- 5) visina drvene zalihe određenih dobnih, odnosno debljinskih razreda po hektaru,
- 6) učešće vrednijih vrsta drveća u ukupnom etatu,
- 7) učešće vrednijih vrsta drveća u glavnom prihodu,
- 8) učešće trupaca u etatu,
- 9) osiguranje opsega biološke reprodukcije,
- 10) otvorenost šuma prometnicama,
- 11) učešće prihoda planiranog etata u ukupnom etatu kontinentalnih šuma u Republici,
- 12) postotak pokrića direktnih troškova,
- 13) ukupna akumulacija po kubnom metru za razdoblje 1972—1976. godine,
- 14) ukupna akumulacija po kubnom metru za razdoblje 1978—1987. godine,
- 15) odnos planirane i ostvarene akumulacije,
- 16) odnos visine planiranih i ostvarenih ulaganja u biološku reprodukciju i prometnice te
- 17) organiziranost specijaliziranih službi i pogona.

Sudionici Dogovora utvrđuju da šumsko-gospodarsko područje, da bi se formiralo, mora ispunjavati uvjete na najmanje dvanaest kriterija. Treba dodati da su ti kriteriji temeljeni na analizi elaborata izrađenog radi utvrđivanja šumsko-gospodarskih područja u kontinentalnom dijelu Republike.

---

* Treba po 1 ha, a ne m³ (op. ur.).

Nova šumsko-gospodarska područja

Poštujući spomenute kriterije sudionici Dogovora utvrđuju, umjesto rani-
jih devetnaest šumsko-gospodarskih organizacija, novih četrnaest šumsko-
gospodarskih područja u Republici. Deset šumsko-gospodarskih područja for-
mirat će se za područja jednodobne šume i to:

- 1) Donje-posavsko (ŠG Vinkovci i Slavonski Brod),
- 2) Donje-podravsko (ŠG Osijek, Našice i P. Slatina),
- 3) Slavonsko gorje (ŠG Slavonska Požega),
- 4) Srednje-posavsko (ŠG Nova Gradiška),
- 5) Bilogorsko-moslavačko (ŠG Bjelovar),
- 6) Gornje-podravsko (ŠG Koprivnica i Varaždin),
- 7) Zagorsko-prigorsko (ŠG Zagreb),
- 8) Gornje-posavsko-banijsko (ŠG Sisak),
- 9) Pokupsko-kordunsko (ŠG Karlovac),
- 10) Baranjsko (ŠG »Jelen«).

Četiri šumsko-gospodarska područja formirat će se za područja razno-
dobne šume i to:

- 1) Kapelsko (ŠG Ogulin i Vrbovsko),
- 2) Goransko (ŠG Delnice),
- 3) Velebitno (ŠG Senj),
- 4) Ličko (ŠG Gospić).

Dogovorom je, dalje, predviđeno da sudionici utvrđuju da šumama i šum-
skim zemljištem u društvenom vlasništvu, obuhvaćenim šumsko-gospodarskim
područjem, upravljaju radnici udruženi u šumsko-gospodarskoj radnoj orga-
nizaciji koja je nosilac prava korištenja, odnosno na koju se, temeljem Zakona
o šumama prenosi pravo korištenja određenim šumama s ranijeg nosioca tog
prava. U provođenju te odredbe utvrđuju se obveze skupštine zajednica općina
— sudionika da donesu akte kojima će utvrditi, u skladu sa Zakonom o šu-
mama i ovim dogovorom, nosioce prava korištenja šumama i šumskim zem-
ljištem u društvenom vlasništvu obuhvaćenim šumsko-gospodarskim područ-
jem u zajednici općina.

Sudionici dogovora obavezuju se da će utvrđena šumsko-gospodarska po-
dručja iz ovog dogovora ustanoviti u roku dva mjeseca od dana stupanja na
snagu Dogovora, pa će se i spomenute obaveze skupština zajednica općina —
sudionika morati izvršiti u tom roku.

RAD SAVJETOVANJA

UVOD

Savjetovanje je otvorio Prof. Dr. BRANIMIR PRPIĆ, predsjednik SITŠDI Hrvatske, ovim govorom:

Drugarice i drugovi!

Ovo je svakako jedan od neobično važnih i zanimljivih skupova ne samo za našu struku nego i za nas pojedince i lijepo bih vas molio, da se pokušamo u raspravama izdići iznad vlastitih osobnih interesa i da mislimo uglavnom na rješavanje ovog našeg krupnog problema, koji se odnosi na šumarstvo.

Ja bih lijepo molio druga inženjera LUKU ŠABARIĆA da vodi Savjetovanje¹.

Predsjedništvo Savjetovanja: Dr. B. Prpić, ing. S. Vanjković, ing. L. Šabarić, ing. M. Čelap i ing. E. Kalajdžić

Foto: A. Sorić

Polazne referate izložili su D. Cestar i A. Mudrovčić, a u diskusiji su sudjelovali (prema redosljedu govornika): S. Tomanić, P. Vratarić, B. Momčilović, M. Kožul, S. Vanjković, D. Tonković, M. Andrašek, Z. Potočić i na kraju, T. Krnjak

Naslove izlaganja pojedinih govornika dalo je Uredništvo².

¹ i ² Svi govori na ovom Savjetovanju snimani su na magnetofonsku vrpču i prema tim snimkama priređeni su za tisak. Svoje govore autorizirali su drugovi Krnjak, Mudrovčić, Tomanić i Vanjković.

ŠUMSKO GOSPODARSKA PODRUČJA: UTVRĐIVANJE I OSNIVANJE

Dr DRAŽEN CESTAR, dipl. inž. šum.,
Institut za šumarstvo Jastrebarsko

Drugarice i drugovi!

Ja ne bih govorio o detaljima prijedloga nacрта Društvenog dogovora jer ste vi svi u šumarstvu primili taj prijedlog sa obrazloženjem, nego bih želio podsjetiti na neke osnovne postavke Zakona i postavke društvenoga dogovora. Naime, donošenjem Zakona, a s obzirom da nisu rješenja Izvršnog vijeća od 1963. g. i 1969. g. provedena, potrebno je bilo za kontinentalne šume Hrvatske utvrditi šumsko-gospodarska područja. Polazeći od ustavne kategorije šuma i šumskog zemljišta kao dobra od općeg interesa Zakonom o šumama se ustanovljuje specifičnost ovog prirodnog dobra i utvrđuje, da šume predstavljaju posebne prirodne i gospodarske uvjete rada kao i da gospodarenje šumama i šumskim zemljištem predstavlja djelatnost od posebnog društvenog interesa, a ostvarivanje ovog interesa utvrđeno je Zakonom. Zakonom su nadalje, pobliže definirani prostori i način gospodarenja šumama i šumskim zemljištem te dati elementi za utvrđivanje šumsko-gospodarskih područja a propisan je i način njihovog utvrđivanja i mjenjaanja. Zakonom je također određeno da šumsko-gospodarskim područjem gospodari jedna šumsko-gospodarska organizacija čime se dovodi u određen odnos ostvarivanje posebnog društvenog interesa u gospodarenju šumama na utvrđenom području i organiziranost udruženog rada na tom području na osnovi Zakona o udruženom radu.

Odredbama Zakona o šumama, radi osiguranja trajnog racionalno i uspješnog gospodarenja šumama i šumskim zemljištem u društvenom vlasništvu, ustanovljuju se šumsko-gospodarska područja. Šumsko-gospodarsko područje obuhvaća šume te šumska i druga zemljišta u društvenom vlasništvu koja čine prirodno geografsko i gospodarsko jedinstvo i reproduksijsku cjelinu te osiguravaju uvjete za trajno, racionalno i uspješno gospodarenje. Osiguranje uvjeta za trajno, racionalno i uspješno gospodarenje ostvaruje se korištenjem prirodnih i gospodarskih uvjeta rada koji omogućuju, da se na osnovi rezultata rada dugoročno izdvajaju potrebna sredstva za jednostavnu biološku reprodukciju šuma i za neophodno učešće za proširenu reprodukciju šuma, te unapređivanje i razvitak tehničkih uvjeta rada u gospodarenju šumama. Pod racionalnim i uspješnim gospodarenjem smatra se osim navedenog izvršavanje jednostavne i proširene biološke reprodukcije, stvaranje uvjeta za istovremeno povećanje proizvodnosti rada svrsishodnom organizacijom gospodarenja i upravljanje šumama i šumskim zemljištem te povoljnim korištenjem stručnih kadrova. Na šumskom gospodarskom području potrebno je stvarati preduvjete za uspješno usklađivanje kapaciteta za preradu drva s proizvodnjom i korištenjem drvne mase. Nadalje, na šumsko-gospodarskom području gospodari se na temelju šumsko-gospodarske osnove područja. Ona mora polaziti od opće korisnih funkcija i racionalnog korištenja proizvodnih mogućnosti šuma, vodeći

računa o općem razvoju šumsko-gospodarskog područja, industrije za preradu drveta i drugim djelatnostima te o značenju šuma za oblikovanje kulture područja i stvaranje prirodne ravnoteže u prostoru. U šumsko-gospodarskoj osnovi područja mora biti utvrđena ekološka, projektna i ekonomska podloga za biološko poboljšavanje šuma i povećanje šumske proizvodnje. Na razini šumsko-gospodarskog područja treba osigurati sredstva za reprodukciju šuma. To su osnovne odredbe Zakona o šumama koje govore o osnovnim parametrima koje treba zadovoljiti šumsko-gospodarsko područje.

S obzirom na naučne postavke utvrđivanja šumsko-gospodarskih područja zakonom su obuhvaćeni svi osnovni elementi kojima mora udovoljiti pojedino šumsko-gospodarsko područje. Gospodarenjem u prošlosti narušila se struktura dobnih i debljinskih razreda te visina drvene zalihe u pojedinim dijelovima šuma SRH. Kako su navedeni elementi bitni za potrajnost gospodarenja kao jedna od osnovnih pretpostavki Zakona, nije se smatralo svrsishodnom kod utvrđivanja kriterija da se uzimaju normalna stanja šuma već se smatralo najpovoljnije uzeti u razmatranje prosječne veličine sadašnjeg stanja za cijelu Hrvatsku najznačajnijih elemenata gospodarenja. U svrhu utvrđivanja šumsko-gospodarskih područja šumsko-gospodarske organizacije koje gospodare šumama i šumskim zemljištem na kontinentalnom području dostavile su podatke na obrascima pravilnika i drugih šumsko-gospodarskih osnova.

Analizom podataka, koji su bili dostavljeni za prijedlog utvrđivanja šumsko-gospodarskih područja kontinentalnih šuma SRH ustanovljeni su kriteriji za utvrđivanje šumsko-gospodarskih područja. Na temelju zakonskih odredbi i njih možemo podijeliti u 3 grupe: prirodni, ekonomski i organizacijski; od ukupno 17 predloženih kriterija 10 kriterija ili 59 % su prirodni, 6 ili 35 % ekonomski i 1 ili 6 % organizacijski. Postavlja se pitanje zašto takav odnos pojedine grupe kriterija. Poznato je da u šumarstvu ciklus proizvodnje traje 80 i više godina te da mi ne možemo u kratkom roku mijenjati način gospodarenja a veličinu proizvodnje uglavnom je nemoguće promijeniti. Ekološki uvjeti pojedinom području uvjetuju odnos vrsta drveća i veličine proizvodnje a našim radom možemo vrlo malo ili nikako na te odnose utjecati. Možemo konstatirati da su i ekonomski kriteriji uvjetovani prirodno, jer prodajna cijena nije jednaka za sve vrste drveća. Gospodarstvo koje ima zrele hrastove sastojine ima veći prihod za razliku od onog koje ima bukvu ili koju drugu vrstu drveća. Neosporno je također da mi možemo donekle promjenom tehnologije i boljom organiziranošću proizvodnje smanjiti troškove i time si povećati dohodak. Ali to ima svoje granice.

U dobroj namjeri da se utvrde takva šumsko-gospodarska područja koja će omogućiti trajno i racionalno gospodarenje i biti sposobna osigurati sredstva za jednostavnu i proširenu reprodukciju, predloženo je 17 kriterija i to:

- Veličina obrasle površine, prosječna drvena zaliha po hektaru, prosječni godišnji etat, učešće određenih dobnih i debljinskih razreda, visina drvene zalihe određenih dobnih odnosno debljinskih razreda, učešće vrijednih vrsta drveća u ukupnom etatu, učešće vrijednih vrsta drveća u glavnom prihodu, učešće trupaca u etatu, osiguranje obima jednostavne i proširene biološke reprodukcije, otvorenost šuma prometnicama. To je bilo tih 10 prirodnih kriterija.

- Učešće prihoda planiranog etata ukupnog etata Hrvatske poslije pokrića direktnih troškova, ukupna akumulacija za razdoblje 1972—76. po kubiku, ukupna akumulacija za razdoblje 1978—87. također po kubiku, odnos planirane i ostvarene akumulacije, odnos planiranih i ostvarenih akumulacija u biološku reprodukciju i prometnice. Ti, od 11—16-tog, bi bili ekonomski kriteriji.
- Organiziranost specijaliziranih službi i pogona je 17 kriterij.

U materijalima koje ste primili za svaki od tih kriterija dato je i obrazloženje. U dosadašnjim raspravama o predloženim kriterijima nije bilo bitnih prigovora na prirodne kriterije, već na odnos prirodnih i ekonomskih kriterija; također je bilo prigovora na površinu kao kriterij, te se kriterij površine želio povećati s intenzitetom gospodarenja preko dohotka po hektaru. Međutim, poznato je da dohodak po hektaru ne ovisi o intenzitetu gospodarenja nego o vrijednosti sječive mase na tom hektaru; također je bilo prigovora da nije uzet dohodak u prošlom periodu gospodarenja od 1972—76. po radniku i po hektaru. Svi navedeni elementi razmatrani su, ali su isti opterećeni s nizom drugih faktora i djelatnosti koje Zakon o šumama kao osnovnu djelatnost ne predviđa u šumarstvu a što je u skladu sa Zakonom o udruženom radu.

U dosadašnjim raspravama došlo je također do izražaja i neslaganje pojedinih općina s predloženim rješenjem, jer one ne vide svoju korist u predloženim područjima. Također pojedine radne organizacije traže, premda ostaje područje, dio susjednih gospodarstava kako bi poboljšale svoje stanje ne vodeći računa o tome da u tom slučaju onemogućavaju daljnje postojanje tih organizacija.

Ovim kratkim prikazom žele se dati glavne karakteristike prijedloga društvenog dogovora te neke od problema koji se javljaju u dosadašnjim raspravama oko prijedloga društvenog dogovora. Ovo su samo dijelovi problema koji su nastupili u raspravama za donošenje društvenog dogovora. Nadam se, da ćete vi danas svojim konstruktivnim prijedlozima pomoći Koordinacionom odboru i radnoj grupi da poboljša kriterije za društveni dogovor, a ujedno da mi kao stručnjaci, barem nekim postavkama, zauzmemo zajednički stav.

OSNIVANJE OOUR-a I ZAKON O SREDSTVIMA ZA REPRODUKCIJU ŠUMA

ANTE MUDROVČIĆ, dipl. inž. šumarstva

Zajednica za šumarstvo itd.

U prvom redu ja bih zamolio prisutne da ovo moje izlaganje shvate samo kao jednu daljnju informaciju od onoga što ste primili uz pozive. Cilj je tog izlaganja, da se čim veći broj naših stručnjaka upozna s materijalima, koji su još u izradi, koji još nisu konačno ni verificirani od stručno-političke grupe i koji se još uvijek dorađuju. Prema tome, tako bi trebalo shvatiti ovu raspravu, tj. da se ne radi o nekim materijalima koji su već stavljeni na javnu raspravu, jer ovi materijali još nisu dovršeni. Ova rasprava koja se vodi u toku samog rada na izradi društvenog dogovora treba da pomogne radnoj grupi koja na tom radi da bolje te materijale doradi i dovrši.

1. Ja bih se sada kratko osvrnuo na sam društveni dogovor o o s n o v n i m o r g a n i z a c i j a m a. On je koncipiran slično kao i druga takva dokumentacija pa sadrži opće odredbe, odredbe koje govore o osnivanju i organiziranju osnovnih organizacija udruženog rada u šumarstvu, zatim kratko obrađuje radne organizacije, složene organizacije i udruživanje u više oblike, radi cjelovitosti materijala, a isto tako obrađene su i radne zajednice. Svakako da bi bilo preopširno kad bi se sad upuštali u detaljno analiziranje svakog člana društvenog dogovora, pa bih ja samo u kratko rekao da su u općem dijelu za opis radova u šumarstvu korišteni savezni propisi o nomenklaturi djelatnosti. Dalje, u dijelu koji se odnosi na organizacije udruženog rada, radna grupa je pošla od pretpostavke, da je šumarstvo kao proces proizvodnje jedinstveni proces koji se odvija u radnoj organizaciji, a svaki dio tog jedinstvenog procesa proizvodnje, i to takav dio koji je u međuzavisnom odnosu s drugim dijelovima, čini osnovnu organizaciju. Prema tome, ne predviđaju se paralelne osnovne organizacije koje izvršavaju sve radove, nego takve gdje se rad pojedine osnovne organizacije nadovezuje na rad druge da bi zajednički stvarale zajednički proizvod i zajednički prihod i na taj način bili u svom radu međuzavisne.

U samom nacrtu društvenog dogovora predviđene su dvije osnovne varijante i jedna podvarijanta. Zapravo smatram da je ta podvarijanta u biti treća varijanta.

Prva varijanta polazi od pretpostavke, da svaka djelatnost u šumarstvu, to znači uzgoj i zaštita šuma, iskorištavanje šuma i pojedine sporedne djelatnosti, čini dio jedinstvenog procesa rada i radnu cjelinu i da svaki taj dio treba da čini zasebnu osnovnu organizaciju i to u okviru šumsko-privrednog područja. Znači po prvoj varijanti radovi na uzgoju i zaštiti šuma čine zasebnu osnovnu organizaciju; isto tako radovi na iskorištavanju šuma zajedno s fazom dva, to znači mehanizacijom koja služi za dopremu šumskih sortimenata do glavnog stovarišta ili do ceste, čine također osnovnu organizaciju za isko-

rištavanje šuma. Dio jedinstvenog procesa rada čine i razne sporedne djelatnosti, kao cestovni transport, šumsko građevinarstvo i druge sporedne djelatnosti. U tom dijelu društvenog dogovora je navedeno što pojedina osnovna organizacija radi, koje poslove obavlja. Tako su za osnovnu organizaciju uzgoja i zaštite navedeni svi radovi koji se u tim djelatnostima izvode. Obzirom na veličinu pojedinih područja, odnosno pojedinih radnih organizacija, predviđa se mogućnost osnivanja posebnih radnih jedinica udruženog rada, dakle vjerojatno šumarija, koje bi kao organizacione jedinice obavljale dio poslova zbog teritorijalne veličine područja i radova koji se moraju na širokom teritoriju izvoditi.

Druga varijanta ne razlikuje se jako mnogo od ove prve varijante; razlika je u tomu što se u drugoj varijanti smatra da prva faza radova obuhvaća sve radove na gospodarenju šumama. To znači ne samo uzgojne radove i radove na zaštiti šuma, nego i radove na eksploataciji, ali do sječe, tj. samo sječa bi još ulazila u te osnovne organizacije koje bi se bavile gospodarenjem šumama, dočim drugu čini mehanizacija i transport. Prema tome to bi bila sljedeća faza koja bi se organizirala u zasebnu osnovnu organizaciju za cijelo šumsko-gospodarsko područje. Druga varijanta predviđa i to da bi se gospodarenje šumama također organiziralo u jednu osnovnu organizaciju na šumsko-gospodarskom području, a isto tako i za drugu fazu jedna osnovna organizacija za cijelo područje. Svakako da bi takve osnovne organizacije, posebno ova za gospodarenje šumama, bile vrlo velike i da se u njima, vjerojatno ne bi moglo sprovesti idealno samoupravljanje, a pitanje je kako bi se uspješno obavljali i radovi sa stručno tehničkog stanovišta, pa se radi toga u ovoj varijanti i predviđaju jedinice udruženog rada koje bi vršile pojedine poslove na širem terenu.

Treća varijanta ili podvarijanta ove druge predviđa mogućnost formiranja paralelnih osnovnih organizacija za gospodarenje šumama, što znači dosadašnjih šumarija ili većih teritorijalnih jedinica, kao što to danas imamo u Karlovcu, Koprivnici i još nekim gospodarstvima. Znači prvu fazu bi obavljalo više paralelnih osnovnih organizacija, druga faza je ista kao u varijanti dva tj. transport i mehanizacija. I u ovoj podvarijanti predviđa se stvaranje zajedničkog proizvoda i zajedničkog prihoda.

U svakom slučaju sama radna grupa u toku rada analizirala je mogućnosti i sadašnje prilike na terenu i došla do zaključka, da su prva i druga varijanta prilično radikalni zahvati, koji bi se vjerojatno mogli provesti uz vrlo velike teškoće i koji bi prouzrokovali vrlo velike promjene unutar sadašnjih radnih organizacija, pa je zbog toga i predvidjela treću varijantu odnosno podvarijantu kao jednu mogućnost koja je najbliža današnjoj organiziranosti. Međutim teško je reći, obzirom na to što sam već prije istakao, koju će varijantu verificirati stručno-politička grupa koja prva treba da dađe ocjenu materijala i koja će varijanta biti konačno stavljena na javnu raspravu. Međutim, ja želim istaći, da je radna grupa bila potpuno usaglašena. Svi članovi radne grupe smatraju da bi trebalo ići s tri varijante i ostaviti mogućnost udruženom radu da se izjasni, koji oblik organiziranosti najbolje odgovara radnim ljudima. Posebno treba naglasiti, da su promjene u društvenom dogovoru koje se odnose na društveno-ekonomske odnose i dohodovne odnose, u sve tri varijante slične i da se predviđa ista promjena društveno ekonomskih odnosa. To znači da i prva i druga i treća varijanta predviđaju međuzavisnost u radu, a to znači da ni jedna osnovna organizacija, bilo da se radi o prvoj, drugoj ili trećoj va-

rijanti, ne bi stvarala svoj prihod direktno prodajom proizvoda na tržište, nego bi sve osnovne organizacije, sve faze rada zajedno radile na stvaranju zajedničkog proizvoda. Realizacijom zajedničkog proizvoda stvarao bi se zajednički prihod svih OOUR-a. Sve osnovne organizacije stvarale bi svoj ukupan prihod udjelom zajedničkog prihoda, koji bi se dobio realizacijom zajedničkog proizvoda a koji sačinjavaju svi drveni sortimenti na šumsko-gospodarskom području. To je zajedničko za sve tri varijante. I u samoj radnoj grupi se smatralo, da je zapravo to bit i osnovna intencija Zakona o udruženom radu i da je to ono što je najvažnije u svemu. Smatralo se je, da ni vanjske organizacione forme nisu toliko bitne koliko je bitna promjena društveno-ekonomskih odnosa. Svima je poznato da danas, kad govorimo o dohodovnim odnosima unutar sadašnjih radnih organizacija, često imamo osamostaljene osnovne organizacije koje zapravo izvršavaju kompletni proces proizvodnje na svom užem dijelu područja od sadnje do sječe i prodaje, prema tomu u smislu Zakona o udruženom radu takve organizacije su praktički radne organizacije, iako su formalno u sklopu radne organizacije i nose naziv osnovne organizacije.

Mislim, da bi bilo potrebno kad budemo diskutirali o ovoj problematici, da posebno svratimo pažnju na društveno-ekonomske odnose i to pitanje temeljitije raspravimo, jer je to zaista najbitnija stvar u čitavom ovom društvenom dogovoru.

Društveni dogovor predviđa također mogućnost formiranja osnovnih organizacija sporednih djelatnosti tamo gdje za to postoje uvjeti. Ako je šumsko građevinarstvo toliko ojačalo da ispunjava uvjete iz Zakona, sigurno da se može organizirati u osnovnu organizaciju. Isto tako druge sporedne djelatnosti, bilo da se radi o transportu ili da se radi o projektnim službama, kao uređivanju šuma, projektiranju cesta i drugo. Nadalje, društveni dogovor predviđa mogućnost da se neke sporedne djelatnosti obavljaju i u osnovnim organizacijama, ukoliko nemaju uvjeta za organiziranje u osnovne organizacije udruženog rada ako se radi o manjem obimu.

To bi u najkraćem bilo sve o najvažnijim odredbama društvenog dogovora.

Ja vam ne bih želio puno govoriti o radnim organizacijama u šumarstvu, mislim da je to pitanje više povezano sa šumsko-gospodarskim područjima. Poznato je, da Zakon o šumama točno određuje šta je to radna organizacija u šumarstvu tj. jedno šumsko-gospodarsko područje — jedna radna organizacija. Međutim u društvenom dogovoru ipak je navedeno nešto o radnim organizacijama, radi lakšeg sagledavanja čitavog materijala. Isto tako o složenim organizacijama udruženog rada i o višim oblicima udruživanja je rečeno ono ono najosnovnije iz Zakona o udruženom radu. To je, kao što sam prije napomenuo, učinjeno radi toga, da bi taj materijal bio što cjelovitiji.

Nadalje želio bih još reći, da je naša Radna grupa za izradu nacрта društvenog dogovora o organizacijama udruženog rada bila kroz čitavo vrijeme svog rada usmjeravana od strane stručno-političke grupe Republičkog odbora sindikata. Ta stručno-politička grupa imala je više sastanaka i konzultacija s nama, isto tako smo bili u kontaktima sa Zavodom za samoupravljanje. Mislim da treba da se možda i to istakne, da je mišljenje stručnjaka u Zavodu za samoupravljanje takvo, da paralelnih osnovnih organizacija nebi moglo biti, jer takve osnovne organizacije nisu u međusobnom odnosu, pa ne udovoljavaju

onome što Zakon o udruženom radu traži. Međutim u ovoj fazi, ja sam već prije naglasio, ide se i s jednom takvom varijantom da u gospodarenju šumama omoguće paralelne osnovne organizacije.

Nadalje bih vas samo informirao o zaključcima zadnje sjednice stručno-političke grupe, na kojoj je konstatirano da u samom dogovoru, osnovne postavke koje se odnose na društveno ekonomske odnose, nisu dovoljno razrađene. Isto tako da pitanje samoupravljanja također nije dovoljno razrađeno i da bi i to trebalo do konca ovog mjeseca bolje i potpunije razraditi. U samom sporazumu su te odredbe navedene prilično načelno, a nije se išlo u detalje. Nadalje, bilo je primjedba da bi za paralelne osnovne organizacije (uglavnom šumarije) trebalo također da se pokuša naći određene kriterije što se tiče veličine ekonomske snage ili neki drugi kriterij koji bi na neki način također nekako usmjeravao naše proizvođače prilikom organiziranja OOUR-a i to u slučaju ako bi se prihvatila ta varijanta.

Sudionici Savjetovanja i društvenog Plenuma

Foto: A. Sorić

Nadalje je rečeno da bi u tom smislu trebalo i obrazloženje nadopuniti. Društveni dogovor ima prilično i koncizno obrazloženje, i to jedno opće obrazloženje, zatim obrazloženje za svaku varijantu, i posebno obrazloženje, u kojem su obrađene mogućnosti primjene navedenih varijanata na radne organizacije: ŠG Delnice, Karlovac i »Hrast« — Vinkovci. Prema tomu ta obrazloženja će trebati također u daljnjem radu dopuniti u smislu primjedaba na sam društveni dogovor a isto tako trebat će ovo posebno obrazloženje koje se odnosi na ove tri organizacije uskladiti s primjedbama radnih organizacija.

Dalje, zaključak je da se ovaj društveni dogovor ne bi odnosio na krš, jer znamo da je krš nešto specifično i da bi za krš trebalo možda obraditi samo nekoliko kriterija, ali koji bi bili u jednoj drugoj formi, ne u formi društvenog dogovora.

Nadalje, zaključeno je i to, da će se na sjednici Republičkog odbora sindikata, koja će se održati 25. 4. 1978, predložiti sudionicima isto kao za društveni dogovor o područjima, da oforme koordinacioni odbor u koji će se ili reimenovati neke drugove koji su radili na tomu ili će se odrediti nove ljude. Nakon toga bi koordinacioni odbor preuzeo daljnju brigu oko procedure i javne rasprave o društvenom dogovoru.

Treba svakako reći, da su ovo zahvati koji su od vitalnog značaja za šumarstvo i koji nisu tako jednostavni i da će vjerojatno taj posao, koji se prilično vuče, negdje od jeseni, najvjerojatnije potrajati još neko vrijeme. Prema tome će trebati još puno konzultacija s udruženim radom i sa stručno-političkim forumima prije nego se bude išlo na konačna rješenja.

Ja imam napisano opširno obrazloženje uz ovaj društveni dogovor, međutim mislim da sam već najbitnije rekao i da o obrazloženju ne bi trebalo posebno govoriti. Neki su već takva obrazloženja dobili, koji rade u raznim komisijama ili su članovi našeg odbora grupacije šumarstva, a oni koji nemaju te materijale vjerojatno će u najskorije vrijeme dobiti. Međutim potrebno je istaći, da obrazloženje polazi od pretpostavke da je samoupravno organiziranje udruženog rada, posebno osnovnih organizacija, bitna pretpostavka za sve daljnje organiziranje udruženog rada i da bez dobro organiziranih osnovnih organizacija, ne može biti ni dobro organiziranih radnih organizacija niti može biti

Sudionici Savjetovanja i društvenog Plenuma

Foto: A. Sorić

dobro organiziranih složenih organizacija ili viših faza udruživanja. Nadalje u samom obrazloženju je prilično opširno navedeno i to da je naše šumarstvo, naše organizacije udruženog rada od ustavnih amandmana i formiranja osnovnih organizacija pa sve do danas postiglo velike uspjehe, posebno u tehničkoj opremljenosti i u izgradnji saobraćajnica a isto tako, ali slabije, u uzgojnim radovima. Međutim navedeno je da postoje i određene slabosti koje se posebno odražavaju u tomu, što mi imamo danas veliku šarolikost u pogledu organiziranja osnovnih organizacija. Znači, da su i kriteriji po kojima su se osnovne organizacije kod nas organizirale bili vrlo neujednačeni i to neopravdano neujednačeni. Sigurno je da razlika može biti, ali ima neujednačenosti koje nisu opravdane. Tako da mi danas imamo šumarija od 1300 hektara do preko 20.000 hektara iako se bave istim poslom — gospodarenjem šumama. Prema tome imamo takvih osnovnih organizacija koje su jako male s desetak zaposlenih i 3.000 kubika etata do onih koji imaju preko 100.000 kubika s nekoliko stotina zaposlenih.

Drugo, imamo da su nam negdje šumarije osnovne organizacije, koje se bave sa svim, s uzgojem i zaštitom, eksploatacijom, transportom i svim poslo-

vima, praktički djeluju kao što sam rekao kao mala »mini«-poduzeća. Drugdje imamo da nam se šumarije bave samo osnovnim djelatnostima, uzgojem, zaštitom i iskorištavanjem, a da drugu fazu obavlja zasebna osnovna organizacija transport i mehanizacija. Onda imamo slučajeve, gdje više šumarija čini jednu osnovnu organizaciju (od 2 do 5), gdje su isto tako te osnovne organizacije potpuno osamostaljene u radnom i ekonomskom pogledu. Često ne postoji šumsko-gospodarsko područje u pravom smislu, jer nema ravnomjernog održavanja tog područja. Svaka osnovna organizacija sve što stvara troši na svom terenu. Imamo još i raznih drugih kombinacija organiziranosti što je siguran znak da u pogledu organiziranja osnovnih organizacija nismo još došli do jednog stupnja da taj posao nekako ujednačimo i da se izorganiziramo onako kao što Zakon o udruženom radu kaže.

I nadalje, u obrazloženju se bolje razrađuje međuovisnost OOUR-a jer Zakon o udruženom radu kaže da su osnovne organizacije međuzavisne u svom radu, to se posebno obrazlaže i mislim da je to također interesantno.

2. To bi otprilike bilo sve o društvenom dogovoru o osnovnim organizacijama i o obrazloženju što se moglo u jednom ovako kraćem izlaganju reći. Pa sada, ako mi dozvolite, kada je ovako to zamišljeno da se ide dalje u informiranje da kažem ujedno nekoliko riječi o Zakonu o sredstvima za reprodukciju. Vjerojatno ste netko više netko manje informirani o tomu da se taj posao također radi već 5 do 6 mjeseci, da se dosta i kasnilo. Do zakašnjenja je došlo uglavnom radi toga što smo podatke koje smo tražili preko Sekretarijata za poljoprivredu i šumarstvo dobili dosta kasno. Drugo, ti su podaci bili netočni, pa smo ih morali ispravljati i treće, što smo mi u Radnoj grupi i u onoj koja radi na osnovnim organizacijama udruženog rada kao i u onoj drugoj grupi svi ljudi koji su zaposleni, imamo radna mjesta, a ovo nam je nekako povrh toga, pa sigurno da ni sam kontinuitet rada možda nije tekao kao što bi trebalo biti. U prijedlogu o sredstvima za reprodukciju razrađen je samo način izdvajanja sredstava, tekstovnog dijela Zakona još nema, jer on je dosta ovisan o tomu kako će izgledati samo izdvajanje sredstava. Prema tome kad se to pitanje na javnoj raspravi rasčisti onda bi se izradio tekstovni dio tog zakona.

Prijedlog sadrži tri koncepcije. Jedna polazi sa stanovišta da bi trebalo sredstva za reprodukciju šuma izdvajati po vrstama drveća, što znači da bi one vrste drveća koje imaju veći prihod po kubiku trebale više izdvajati od onih koje imaju manje. Druga predviđa takvu mogućnost izdvajanja da se kroz dugi niz godina izračunaju postoci koliko je koja radna organizacija izdvajala u amortizaciju šuma, i to u onu obavezu i neobavezu zajedno, i da se kada dobijemo te postotke izdvajanja za svaku radnu organizaciju ozakone i da bi to bili zapravo postoci kojima bi morala svaka radna organizacija izdvajati sredstva za reprodukciju. I u toj varijanti se predviđa mogućnost izdvajanja sredstava u rasponu, tako da u godinama kada pojedina radna organizacija ne bi bila u situaciji da izdvaja velika sredstva da bi onda koristila niži postotak raspona. Treću varijantu je izradio prof. KRALJIĆ. Ona bazira na objektivnim podacima za prihode i rashode na potrebi za šumsko-uzgojnim radovima tj. na objektivnim kalkulacijama prema kojima bi se računala sredstva za reprodukciju, a ne nikakvim posebnim postocima bilo po vrstama drveta ili kao što je to rečeno u drugoj varijanti. Sigurno je jedno, da ta varijanta prof. Kraljića sa stručno-znan-

stvenog stanovišta je najbolja; jedino je moje mišljenje, a vjerojatno i drugih koji su to čitali, da je dosta teško primjenjivo da se u zakonskoj formi donese kao propis, jer je to zapravo metodologija izdvajanja a nije ono direktno određivanje što se treba izdvajati. Međutim, ja ostavljam to za daljnju diskusiju, vjerojatno će netko od drugova s Fakulteta, koji je bolje s tom varijantom još temeljitije upoznat, moći reći nešto više.

Ja bih sada još samo nekoliko riječi rekao o onoj varijanti o izdvajanju po vrstama drveća. Sigurno je da ta varijanta nije najsavršenija, jer ona bazira na prosječnim cijenama i na prosječnim troškovima. Prema tomu vrlo je teško da može odgovarati svim radnim i osnovnim organizacijama, jer znamo i sami da ima hrastovine koja vrijedi 280.000 po kubiku u prosjeku, a ima one koja vrijedi 110.000. Istina je, da bi se ovo izdvajanje vršilo na bazi stvarno realiziranih količina i cijena, pa bi onaj koji je dobio manju svotu i manje izdvajao, ali unatoč toga kada su neke radne organizacije preračunale postotke koji su predviđeni za pojedinu vrstu, a to su za hrastovinu, to već znate, 40⁰%, za četinjače 20⁰%, za bukvu i neke listače 2.5⁰%. Kad su to preračunali došli su do zaključka da bi za neke osnovne organizacije to bilo preveliko opterećenje i da bi došle u gubitak, pa bi zapravo i kod te varijante ukoliko bi se s njom išlo dalje i ukoliko udruženi rad ocijeni da se i ta varijanta isto tako pošalje na javnu raspravu, vjerojatno bi trebalo u ovoj varijanti postotke predložiti u rasponu, tako da se ostavi radnim organizacijama mogućnost da izabere i niži raspon koji bi garantirao izvršenje barem jednostavne biološke reprodukcije i jedan dio proširene.

I na kraju želim istaći, da su članovi Radne grupe predložili izdvajanje po vrsti drveća pretežno radi toga što je poznato danas da često postoje nesuglasice između osnovnih organizacija o tomu koliko će koja dati za reprodukciju šuma. Poznato je, da se sredstva za reprodukciju šuma trebaju prema Zakonu objediniti za cijelo šumsko-gospodarsko područje, ali je sada pitanje koliko tko, pa da onda ne bi do tih svađa dolazilo predložen je takav način izdvajanja. Ima šumarija koje imaju samo bukvu i onih koje imaju samo hrastovinu i često izgleda da oni koji imaju vrednije vrste na neki način to poklanjaju drugima koji su u slabijem ekonomskom položaju. Međutim ovako bi se po vrstama drveća uspjelo regulirati izdvajanje sredstava za reprodukciju, ja vjerujem da onda takvih problema unutar radnih organizacija ne bi bilo, jer onaj koji bi imao vredniju vrstu, bolju vrstu, više bi izdvajao, a onaj koji bi imao manje vrijednu, manje bi izdvajao. Prema tomu ovo izdvajanje po vrstama drveća bi bilo bolje od drugih varijanta. Ali stvar je udruženog rada da to ocijeni i da kaže svoje mišljenje o tome.

O ovim problemima koji su meni bili stavljeni u zadatak da ih tu obrazložim iznio sam, mislim, sve bitne elemente i ponovno napominjem, da su to zaista vrlo teški i složeni problemi, koji će se sigurno rješavati još dosta vremena i vjerujem da ćemo se još sretati po raznim našim odborima vjerojatno i na Savezu inženjera i tehničara i drugdje, pa ćemo te stvari morati dovršiti onako kako će najbolje biti i za nas i za naše radne i osnovne organizacije a s druge strane da se zaštiti i opći interes koji šume imaju za društvo kao cjelinu.

DISKUSIJA

ZNANSTVENIM PUTEM DO ORGANIZACIJSKIH RJEŠENJA U ŠUMARSTVU

Prof. Dr SIMEUN TOMANIĆ, dipl. inž. šum.,
Šumarski fakultet Zagreb

Savez inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije SR Hrvatske organizirao je savjetovanje o trima obimnim i složenim problematikama:

- formiranje šumsko-gospodarskih područja u SR Hrvatskoj;
- organizacija udruženog rada u šumarstvu u skladu s odredbama Zakona o udruženom radu;
- izdvajanje sredstava za reprodukciju šuma.

To su raznovrsni i kompleksni problemi. Svaki od njih posebno trebao bi biti predmet znanstvenog istraživanja i ovakvog savjetovanja, na kome bi se raspravilo o rezultatima temeljitih istraživanja prije njihova ugrađivanja u samoupravna akta i zakonske propise. Ovim prilikom htio bih dati svoj prilog raspravi o formiranju šumsko-gospodarskih područja i organizaciji udruženog rada u šumarstvu u skladu s odredbama Zakona o udruženom radu.

Formiranje šumsko-gospodarskih područja u SR Hrvatskoj

Pred nama su prijedlog za formiranje novih šumsko-gospodarskih područja i kriteriji za njihovo formiranje. Predložene promjene, koje su dostavljene u radne organizacije, izazvale su dosta reagiranja, odobravanja i neslaganja. To je trebalo i očekivati, jer se ne radi samo o granskoj problematici. To je znatno šira privredna, društvena i politička problematika. Pokrenule su se sve strukture koje su zainteresirane za šumarstvo i šumarski dinar. Radi se o novoj teritorijalnoj reorganizaciji koja nosi znatne organizacione, ekonomske, kadrovske i druge promjene.

Autori prijedloga za formiranje šumsko-gospodarskih područja sami su istakli u svome obrazloženju da nemaju znanstvenih kriterija za utvrđivanje veličine područja. Predloženi kriteriji pak i njihove granice temelje se na obračunima i ocjenama koji su diskutabilni. Zbog toga su predložene promjene izazvale reagiranja i probleme koji se nisu očekivali.

Kriteriji za utvrđivanje optimalnih šumsko-gospodarskih područja mogu se izabrati i dokazati znanstvenim putem. Parametre šumsko-gospodarskih područja treba utvrditi na osnovama svih mogućih bioloških, tehničkih, ekonomskih, organizacionih, društveno-političkih i drugih kriterija, za koje pretpostavljamo da su značajni. Zatim treba dokazati:

- koliko na parametre područja djeluju svi faktori zajedno?
- koliko i kako djeluje svaki kriterij posebno, odnosno kolika je važnost pojedinih kriterija, jer nisu svi kriteriji jednako važni?
- kakve su interakcije između pojedinih kriterija?

- koji su kriteriji beznačajni?
- koliki je stupanj determiniranosti šumsko-gospodarskog područja putem izabраних kriterija?
- koliki je utjecaj ostalih faktora koji također djeluju, a koji se nisu istraživali? Sve se to može istražiti.

Problemатика utvrđivanja optimalnih šumsko-gospodarskih područja zahtijeva temeljita znanstvena istraživanja od strane tima istraživača u kome će biti zastupljeni uzgajivači, iskorišćivači, uređivači, ekonomisti, organizatori, matematičari, praktičari iz šumarstva i drvne industrije, i drugi. Mi u SR Hrvatskoj imamo znanja i sredstava da to ostvarimo. Treba to htjeti, organizirati i provesti. Svaki drugi put utvrđivanja šumsko-gospodarskih područja je uglavnom pogodba ili dogovor, koji će izazvati teškoće i neželjene probleme.

Osnovna organizacija udruženog rada u šumarstvu

Na stvaranje osnovnih organizacija udruženog rada u šumarstvu utjecali su: razvitak sistema samoupravljanja u našoj zemlji i njegova primjena u šumarstvu; zatečeno stanje formalne organizacije u razdoblju primjene načela novog Ustava i zakonskih propisa donijetih na osnovi novog Ustava; interesi radnih kolektiva koji rade u šumarstvu; subjektivni interesi utjecajnih pojedinaca; interesi potrošača drva i ostalih šumskih dobara; interesi političko-teritorijalnih zajednica; i drugi faktori. Sve se to uključilo u provedbu ili »provedbu« Zakona o udruženom radu u šumarstvu. Posljedice tih aktivnosti i prestrukturiranja u šumarstvu SR Hrvatske pa i Jugoslavije su slijedeće:

— Cijelo šumsko gospodarstvo se konstituiralo kao jedna organizacija udruženog rada s teritorijalnim jedinicama udruženog rada (JUR-ovi). Ili:

— Šumarije su se konstituirale kao osnovne organizacije udruženog rada. Ili:

— Osnovne organizacije udruženog rada formirane su po djelatnostima u okviru šumskog gospodarstva. Ili:

— Formirane su osnovne organizacije udruženog rada koje obuhvaćaju šumarske i nešumarske djelatnosti (poljoprivredu, ribnjačarstvo, drvna industrija, i dr.). Ili:

— Šumarija se izdvojila iz šumskog gospodarstva i konstituirala kao posebna organizacija udruženog rada. Ili:

— Na području jedne općine konstituirano je više osnovnih organizacija udruženog rada šumarstva. Ili:

— Jedna osnovna organizacija udruženog rada šumarstva rasprostire se na području više općina.

— Postoje osnovne organizacije udruženog rada s vrlo pozitivnim, ali i one s negativnim poslovnim rezultatima.

— Postoje osnovne organizacije od oko dvadeset i one s oko par stotina radnika.

— Postoje osnovne organizacije udruženog rada s 5.000 ha i one s oko 30.000 ha šuma i šumskog zemljišta.

To stanje je proizvod želja i aktivnosti koje su bile dobronamjerne, ali i onih, iza kojih su bili subjektivni interesi pojedinaca ili određenih struktura u šumarstvu i izvan šumarstva. Često je to proizvod organizacionih improvizacija.

cija, koje se temelje na intuicijama pojedinaca ili grupa, bez znanja o znanstvenoj organizaciji. Nisu postojala, a niti danas postoje, znanstvena istraživanja tog dijela organizacione problematike u šumarstvu. Vjerojatno je to zbog toga, jer svi »znaju« organizaciju. U raspravama se ponašamo kao da svi jednako znaju ekonomiku, organizaciju, psihologiju, politiku, iako su to znanosti kao i sve druge koje treba savladati.

Organizacija upravljanja, rukovođenja i poslovanja u OOUR šumarstva može i treba se znanstveno istražiti. To nije uzurpacija samoupravnih prava radnih ljudi u šumarstvu. Odluke će donositi radni ljudi i samoupravne strukture u šumarstvu, jer je to njihovo neprikosnoveno ustavno pravo. Uz pomoć istraživanja te odluke će se temeljiti na znanstvenim i verificiranim dokazima, a ne na intuiciji, makar i vrlo inteligentnih ljudi. To nije jednako dobro.

U Nacrtu društvenog dogovora o osnovnim organizacijama udruženog rada u šumarstvu predložene su nam tri varijante:

- da se osnovne organizacije udruženog rada formiraju po djelatnostima u šumsko-gospodarskom području (funkcionalne);

- da se formiraju teritorijalne osnovne organizacije udruženog rada sa djelatnostima uzgajanja i zaštite te iskorišćivanja šuma na pojedinim dijelovima šumsko-gospodarskog područja;

- da se kombiniraju prethodne dvije varijante, tj. da se formiraju OOUR gospodarenja šumama (teritorijalne) i OOUR ostalih djelatnosti (funkcionalne).

Ti prijedlozi temelje se: na dosadašnjim iskustvima, koja su vrlo različita; na pretpostavkama, bez dokaza o efikasnosti varijanti; na diskusijama naših kolega, komisija, grupa u OOUR i u komisijama na republičkom nivou. Međutim, pri rješavanju te organizacione problematike nisu se koristile mogućnosti koje nam pruža suvremena znanost. Tu su metode kibernetike i nauke o sistemima, metode operativnih istraživanja te kompjutorska tehnika s dovoljno neiskorištenih kapaciteta u našoj Republici. Pri upravljanju i rukovođenju u šumarstvu mi moramo koristiti znanstvene metode, kao što to rade druge razvijene djelatnosti u našoj zemlji i šumarske djelatnosti u drugim zemljama s razvijenim šumarstvom. Mi ćemo vjerojatno završiti posao koji smo započeli ovim putom i formalno udovoljiti odredbama Zakona. Međutim, organizaciju upravljanja i rukovođenja u šumarstvu treba stalno znanstveno istraživati, jer se tu radi o složenim dinamičkim sistemima koji se ne mogu šablonski regulirati. Koliko god platimo za istraživanje organizacije, to je daleko premalo u usporedbi s gubicima zbog loše organizacije.

Prednosti i nedostaci teritorijalnih i funkcionalnih osnovnih organizacija udruženog rada u šumarstvu

Svi ponuđeni prijedlozi formiranja osnovnih organizacija udruženog rada u šumarstvu imaju svoje prednosti i nedostatke. Mislim, da bi bio red da se o tome ovdje nešto kaže.

Prednosti teritorijalnih osnovnih organizacija udruženog rada su slijedeće:

- Na njih se može prenijeti vrijednost šuma pri raspoređivanju šuma i šumskog zemljišta između osnovnih organizacija udruženog rada na šumsko-gospodarskom području.

— Takve osnovne organizacije obuhvaćaju više djelatnosti. To omogućuje zapošljavanje radnika na više različitih poslova da ne obole radeći stalno na teškim i opasnim poslovima. Oboljele i iznemogle radnike, koji ne mogu više raditi teške poslove a još nisu za mirovinu — može se rasporediti na lakše poslove u drugoj djelatnosti u okviru OOUR.

Sudionici Savjetovanja i društvenog Plenuma

Foto: A. Sorić

— Suprotni interesi uzgajanja, zaštite i iskorišćivanja šuma te transporta drva, lakše se usklađuju i šuma manje trpi zbog tih suprotnosti, ako su navedene djelatnosti objedinjene u jednoj osnovnoj organizaciji.

— Život i rad radnika koncentrirani su na manjem prostoru; manje se putuje do posla i nazad; manji su troškovi prijevoza do posla; radnici mogu stanovati kod svojih kuća.

— Organizacija neposrednog samoupravljanja radnika je puno efikasnija: radnici su raspoređeni na manjem prostoru, lakše ih se informira, brže ih se sazivlje, radnici čine manji kolektiv koji se dobro poznaje.

Nedostaci teritorijalnih osnovnih organizacija udruženog rada su slijedeći:

— Male teritorijalne osnovne organizacije su smetnja dobrom iskorištenju kapaciteta.

— Same osnovne organizacije teško nabavljaju skupu i suvremenu mehanizaciju, bez obzira koliko su te organizacije velike. Zbog toga se radovi često obavljaju primitivno, sporo i skupo.

— Dolazi do pojave privatizacije i grupno-vlasničkog ponašanja u osnovnim organizacijama udruženog rada. Međutim, šume su vlasništvo cijelog društva, a ne pojedinih osnovnih organizacija ili pojedinih općina. Izvor prava na upravljanje šumama je proizvodni rad radnika, a ne vlasništvo nad šumama.

— Osnovne organizacije udruženog rada nemaju jednake uvjete privređivanja zbog različitih terenskih, sastojinski, transportnih i drugih uvjeta. Stoga pri gospodarenju šumama nastaju teškoće oko izjednačavanja uvjeta privređivanja i prelijevanja sredstava između OOUR koja su neminovna.

Stvaranjem jedinstvenih programa razvoja, udruživanjem sredstava na nivou radne i složene organizacije, dobrom i racionalnom organizacijom — te slabosti mogu se eliminirati.

Prednosti funkcionalnih osnovnih organizacija udruženog rada formiranih po djelatnostima su slijedeće:

- Lakše je nabaviti skupu i suvremenu mehanizaciju velikih kapaciteta.
- Veće je iskorištenje raspoloživih kapaciteta.
- Manje su mogućnosti pojave privatizacije i grupno-vlasničkog ponašanja u osnovnim organizacijama.
- Manje su razlike u uvjetima privređivanja između OOUR na jednom šumsko-gospodarskom području, jer sve OOUR rade u istim terenskim, sa-stojinskim, transportnim i drugim uvjetima. Međutim, razlike u uvjetima privređivanja između šumsko-gospodarskih područja ostaju i dalje kao otvoreni problem.

Nedostaci funkcionalnih osnovnih organizacija udruženog rada formiranih po djelatnostima su slijedeće:

— Postoje teškoće oko rješavanja suprotnosti interesa između OOUR formiranih po djelatnostima.

— Teško je djelatnosti dijeliti, jer se one velikim dijelom prožimlju i prepliću u jedinstvenom procesu proizvodnje od sjemenke do trupca na stovarištu. Tipične mjere uzgajanja šuma realiziraju se uz pomoć metoda i tehnike iskorišćivanja šuma. Tipične mjere zaštite šuma rješavaju se metodama i tehnikom iskorišćivanja šuma. Klasična podjela iskorišćivanja šuma na sječu i izradu, privlačenje i transport drva omogućava donekle formiranje osnovnih organizacija po tim fazama rada. Međutim, suvremeno iskorišćivanje šuma izmiješalo je radne operacije sječe i izrade, privlačenja i transporta drva, tako da se taj proces praktično ne može dijeliti u one klasične faze rada.

— Radnici moraju putovati na većim udaljenostima do radilišta. To otežava i poskupljuje odlazak na posao i povratak.

— Radnici stalno rade jedne te iste teške ili pak lake poslove. Manje su mogućnosti za raspoređivanje radnika na lakše poslove. To stvara teškoće kod rješavanja problema oboljelih i iznemoglih radnika u osnovnim organizacijama koje se bave teškim poslovima. Premještanje radnika iz jedne OOUR u drugu, pogotovo zbog razloga bolesti, ne dolazi u obzir ako su osnovne organizacije formirane po djelatnostima.

— Trpi neposredno sudjelovanje radnika u poslovima samoupravljanja, jer su radnici jedne te iste OOUR raspoređeni na velikim udaljenostima po cijelom šumsko-gospodarskom području. Oni nisu prisutni pri stvaranju prijedloga za donošenje odluka.

Predložena treća varijanta da se formiraju teritorijalne osnovne organizacije udruženog rada gospodarenja šumama i funkcionalne osnovne organizacije ostalih djelatnosti — vjerojatno je najprihvatljivija. Ta varijanta ima svoje prednosti i nedostatke, ali se nedostaci mogu lakše riješiti nego u ostalim varijantama.

PREDLAŽEMO DORADU KRITERIJA ZA OSNIVANJE ŠUMSKO-GOSPODARSKIH PODRUČJA

Mr PAVLE VRATARIĆ, dipl. inž. šum.,
Šumsko gospodarstvo Osijek

Područje Slavonije, a posebno njen dio u kojem šumama gospodari 5 šumskih gospodarstava udruženih u SOUR ŠPP »Slavonska šuma«, vrlo intenzivno već dvije godine — od stručnog savjetovanja na temu »Izjednačavanje uvjeta privređivanja između OUR-a unutar šumsko-gospodarskog područja«, održanog u Našicama — raspravlja i predlaže materijale u okviru rasprava za novi Zakon o šumama i, nastavno, ovim dokumentima koji ga upotpunjuju i danas su na raspravi. Prošlo je nešto više od 4 mjeseca kako smo upoznati s prvim radnim materijalom Radne grupe za izradu prijedloga za ustanovljenje šumsko-gospodarskih područja. Tada se predviđalo za utvrđivanje šumsko-gospodarskih područja 8 kriterija zatim, za raspravu 3. 2. 78. koje je organizirano u Osijeku, bilo je pripremljeno 12 kriterija a danas u Nacrtu imamo 17 kriterija. Međutim, rezultat je uvijek isti: 14 šumsko-gospodarskih područja. Tvrdimo da i danas stoji naša prva primjedba, da smatramo da su autori trebali kao prethodna istraživanja predložiti kriterije za utvrđivanje šumsko-gospodarskih područja u smislu Zakona o šumama, a ne na osnovi nepotvrđenih kriterija odmah pristupiti »računanju« i tako unaprijed utjecati na eventualna opredjeljenja. Sada još možemo dodati da je tako otvorena mogućnost, vjerojatno nenamjerno ali i nepromišljeno, da naše područje primi etiketu da je pobornik statusa quo što smo unaprijed s rezultatima opovrgli još 1969. godine, kada smo krenuli udruživanju rada i sredstava.

Rezultat široko organizirane diskusije je obilje pitanja, primjedaba i prijedloga za rješenja. Još jedamput se potvrdio princip da konzultiranje širokoga auditorija radnih ljudi mora donijeti i kvalitetu pristupu rješenju problema. Prava je šteta što taj Institut nije koristio u dovoljnoj mjeri radnu grupu u fazi sastavljanja prednacrtu. Unaprijed bi se mogli spriječiti prijedlozi koji imaju negativna djelovanja razbijanja postojećih reproduksijskih cjelina. U ovom poslu možemo konstatirati da je funkcija kretanja oko procedure donošenja društvenog dogovora zatajila. Prijedlog društvenog dogovora odbačen je na svim stručnim i društveno-političkim samoupravnim skupovima u ŠPP »Slavonska šuma«, a obrazloženje je dato u istovjetnom tekstu. Da spomenem usput, mislim da je to mišljenje negdje oko 280 inženjera i tehničara na području ŠPP,

P r v o, kod prikupljanja podataka korišteni su obrasci pravilnika o izradi šumsko-gospodarskih osnova koji za obradu ekonomskih elemenata gospodarjenja nisu u skladu s važećim sistemom praćenja i obračuna tih podataka; d r u g o, radne organizacije su se vrlo različito ponašale kod utvrđivanja i raspoređivanja ukupnog prihoda i dohotka te kod popunjavanja obrazaca.

Korištenje i analiza tako prikupljenih podataka ne može poslužiti svrsi; treće, na temelju lošeg pristupa u prikupljanju podataka došlo se do krivih rezultata te su na osnovi toga stvoreni krivi zaključci i prijedlozi kriterija za formiranje šumsko-gospodarskih područja, i četvrto, neki kriteriji su sasvim krivo postavljeni. Jedino se jedan OOUR ograničio na konstataciju, da su prijedlozi manjkavi i očekuje nove, usaglašene prijedloge. Ovi amandmani na društveni dogovor za područje Slavonije razmatrani su i podržani od skupštine Privredne komore, skupštine Poslovnog sistema za šumarstvo, preradu i promet drvom Osijek, Regionalnog odbora sindikata radnika šumarstva i drvne industrije te Predsjedništva Općinske konferencije SK. Odluka s obrazloženjem osnivala se na posebnom elaboratu i diskusiji koja je detaljno osvijetlila pristup, metodologiju, interpretaciju i postavljanje kriterija za osnivanje šumsko-gospodarskih područja. Navesti ćemo samo nekoliko primjera za koje predlažemo doradu kriterija.

Za prvi kriterij, površine, predlažemo, što je i danas već bilo spomenuto, da se korigira intenzitetom gospodarenja, a mjera intenziteta može biti dohodak po hektaru. Međutim, nastavljamo dalje, ako se želi da površina ostane isključivo prirodni kriterij, treba ju konvenirati sa ophodnjom za određene sastojine jednodobnih šuma. Površine plantaže kultura nekih lišćara uz prosječnu ophodnju od 25 godina trebalo bi priznati uvjetnih onih za prosječnu ophodnju od 100 godina četiri puta više hektara, jer poslovanje dje-latnosti uzgoja i zaštite iskorišćavanje šuma stvarno će se obaviti četiri puta na istoj površini, što će zahtijevati adekvatno ekipiranje i korišćenje stručnih kadrova. Jasno je da će se i spomenuta površina četiri puta naći u dobnom razdoblju zrela za sječu. Posebno predlažemo da se cijeni površina koja je unesena u šumsko-gospodarsko područje poslije osnivanja šumskih gospodarstava uz ulaganja kolektiva; to je, npr., za Gospodarstvo Osijek 20% sadašnje površine.

Prosječni godišnji etat ne bi trebalo uzimati za kriterij samo za razdoblje od 1978. do 1987. već dugoročno kako se i formiraju šumsko-gospodarska područja. Znači treba uključiti i slijedeća polurazdoblja. Nećemo li valjda opet 1988. kod nekih šumsko-gospodarskih područja kojima etat opadne ispod minimuma zahtjevanog kriterija, a to je odlučujući 12-ti kriterij, osnivati nova šumsko-gospodarska područja. Ovdje predlažemo, da se priđe stupnjevanju zadovoljenja pojedinog kriterija.

Ekonomski kriteriji su osnovani na podacima koji su neupotrebljivi. Npr. direktni trošak iskorišćivanja šuma po jednom kubiku u Vinkovcima uz otvorenost 4,9 km na 1000 hektara je 178 dinara po kubiku dok je u Novoj Gradiški uz otvorenost 5,9 km na 1000 hektara 372 dinara po kubiku. Do toga je vjerojatno došlo, jer nije dato uputstvo za popunjavanje onih obrazaca EŽ-14 i EŽ-14a. Očito je došlo do vrlo različitog tretiranja pojedinih vrsta troškova i toleriranih elemenata prihoda dohotka i akumulacije. Sve analize izvedene iz tako prikupljenih i neprovjerenih podataka su netočne i ne mogu bez provjere poslužiti kao kriterij za određivanje šumsko-gospodarskog područja. Kriterij ukupne akumulacije po jednom kubiku predlažemo da kao kriterij ocjene uspješnosti poslovanja vodi računa o uvjetima poslovanja. Za kriterij odnos planirane i ostvarene akumulacije i odnos visine planiranih i ostvarenih ulaganja u biološkoj reprodukciji prometnice

negativne poene dobiju oni koji su u prethodnom periodu ostvarili visoki i apsolutni nivo izdvajanja i zadržali taj nivo u narednom periodu.

Kriterij organiziranosti slabo je definiran.

Na osnovu svega naprijed iznešenog kao i činjenice da u izradi prijedloga nismo mogli utjecati na utvrđivanje kriterija za osnivanje šumsko-gospodarskog područja inzistiramo na poštivanju principa baziranja kriterija samo na provjerenim podacima i da su kriteriji odabrani u tri osnovna područja i to: prirodni pokazatelji, koji odražavaju prirodne i ostale ostvarene materijalne pretpostavke; drugo, ekonomski, koji odražavaju uspješnost tehnike rada i raspoloženje sredstvima minulog rada; i treće, stanje organiziranosti izraženo kroz bogatstvo organizacijskih i samoupravnih dohodovnih odnosa te stupanj udruženosti rada i sredstava radi uspješnog zajedničkog razvoja radnih organizacija.

Na osnovi ovih zaključaka iz elaborata i širokog stručnog političkog društvenog izjašnjavanja konstatira se, da sve radne organizacije udružene u SOUR-e ŠPP »Slavonska šuma« su dosada zadovoljavale i ubuduće sigurno mogu zadovoljiti svim zahtjevima utvrđenim čl. 12. Zakona o šumama. Dosada su programi razvoja ostvarivani vrlo povoljno i pretežno iznadprosječno u odnosu na šumarstvo SRH i SFRJ a također i rezultat te trendovi svih pokazatelja uspješnosti poslovanja. Ulaganje u šume, ceste, proizvodnju i opremu, uvjeti života i rada radnika, pojačani intenzitet ostvarivanja samoupravnih dohodovnih odnosa, a posebno je od 1969. godine, formiranjem SOUR-a tj. »Slavonske šume«, postignut nivo udruženosti radnika i sredstava. Optimisti smo u pogledu ishoda, ako se udruženi rad dogovori, jer bit će to prihvatljivo i za društveno-političke zajednice.

Predlažemo, da bilo kakve korekcije mogu se vršiti jedino usaglašeno između udruženog rada i društveno-političkih zajednica kako bi se afirmirao naš sistem društvenog dogovaranja i samoupravnog sporazumijevanja. Mišljenja smo, ako društveni dogovor u važnom trenutku potvrdi šumsko-gospodarska područja kakva jesu, da nećemo stručno pogriješiti. U prvom redu postići će se minimum, a to naročito ističemo u raspravama kao moto, da se spriječi razbijanje postojećih šumsko-gospodarskih područja kao reproduksijskih cjelina i opadanje reproduksijskih sposobnosti naših šuma. Podržavamo već danas rečeni prijedlog, a što je inače već poticano od komisije ŠPP »Slavonske šume« za koordinaciju znanstvenog rada, za otvaranje daljeg znanstvenog istraživanja u pravcu osnivanja šumsko-gospodarskih područja i osnivanja osnovnih organizacija u šumarstvu.

POVRŠINA I STANJE ŠUMA OSNOVNI SU KRITERIJ ZA ODREĐIVANJE ŠUMSKO-GOSPODARSKOG PODRUČJA

BOGDAN MOMČILOVIĆ, dipl. inž. šum.,
Šumsko gospodarstvo Ogulin

Složenost ove materije osjetili smo u razradi na svim društveno-političkim i samoupravnim strukturama, a neposredno smo upoznali sve radne ljude na zborovima svih osnovnih organizacija udruženog rada. Nacrt društvenog dogovora o kriterijima za osnivanje novih šumsko-gospodarskih područja raspravljen je u organizacijama SK te Društva inženjera i tehničara. Kako radni ljudi svih OOUR-a tako i ostali sudionici u raspravama prihvatili su predloženi nacrt društvenog dogovora. Istaknuto je, da su odredbe 4. člana, t. 1, 2. i 3. tog nacрта osnovni kriterij i da ih treba obavezno uključiti u 12 minimalnih kriterija bez koji se ne može osnovati šumsko-gospodarsko područje. Smatram, da su to obaveze minimalne veličine i uvjet, kojim se zadovoljavaju i odredbe 12. i 14. člana Zakona o šumama kao i 65. člana Zakona o sredstvima za reprodukciju šuma.

Sudionici Savjetovanja i društvenog Plenuma

Foto: A. Sorić

U razmišljanjima i razradi prijedloga zauzeli smo stav da veličina, drveni fond i etat područja moraju predstavljati stanovitu težinu za cjelovitu jedinstvenu i dio proširene reprodukcije šuma, zapošljavanje radnih ljudi, obimu proizvodnje realizacije te razvojnih planova šumarstva i planova drvne industrije iz ovog kompleksa, koji su značajni za širu društvenu zajednicu. Konceptije koje sadrže manji broj zaposlenih ljudi isključuju sam pojam i smi-

sao da mogu postojati kao šumsko-gospodarsko područje i predstavljati veličinu koja bi imala većeg značaja za širu društvenu zajednicu. To su preuski okviri da bi bili i imali veći značaj za šumarstvo i našu Republiku. Što se tiče ostalih kriterija oni se mogu mjeriti za manja područja, jer nemaju onu osnovnu težinu koju imaju ona spomenuta naprijed. Uz sve to svjesni smo, da je teško naći univerzalne kriterije koji bi bili mjerilo za optimalnost i veličinu i bili bi prihvatljivi za sve sudionike u raspravi obzirom na raznolikost područja naše republike počev od nizinskih šuma, prebornih pa do krša. I na stanje koje već duže vrijeme traje i prilike koje vladaju u šumarstvu.

Za napomenuti je, da ova rasprava već dugo traje, počev od 1969. godine i da ima negativne posljedice za razvoj u sjedinjavanju modernih sredstava za proizvodnju i daljnja ulaganja u razvoj šumarstva i drveno-industrijskog kompleksa. Ubrzanije rješavanje osnivanja šumsko-gospodarskih područja nije za sve sudionike ovim rastom omogućilo i stabilnije i dugoročnije rješavanje pitanja razvoja šumarstva i industrije za preradu drva. Rascjepkanost, usitnjenost i nepovezanost neće omogućiti razvoj i veću zainteresiranost društvene zajednice za ulaganje u razvojne planove šumarstva. Brže osnivanje šumsko-gospodarskih područja iniciralo bi veću suradnju preko Zajednice za šumarstvo industriju i preradu drva i prometa drvom i papirom i osiguralo bi ujedinjavanje planova i sredstava za razvoj jednostavne i proširene biološke produkcije i drveno-industrijskog kompleksa.

U nacrtu društvenog dogovora i mjerilima za osnivanje osnovnih organizacija smatramo da funkcionalna organiziranost ne bi omogućila jednaki razvoj i radni opstanak osnovne organizacije udruženog rada pa smo tu na stanovištu da bi ova treća varijanta tj. paralelno teritorijalno organiziranje osnovnih organizacija imalo više osnova.

Dalje, prijedlog nacрта Zakona o sredstvima za reprodukciju šuma u predloženih stopa vidjeli smo da postoji problematika uklapanja svih sudionika u ovaj prijedlog nacрта; tu postoje velike raznolikosti i faktori koji djeluju u stvaranju prihoda utrošenih sredstava i dohotka. Zbog toga ne bi se moglo mjeriti kriterije i određivati istim mjerilima stope za izdvajanje sredstava za reprodukciju šuma po prosječnim stopama za sve regije, nego predlažem da se usklade i dati elementi za šumsko-gospodarska područja u regiji i prema tome odrede stope.

Na kraju smatram da transformacije koje se provode u našem društvu i šumarstvu već dugo vode računa da treba prići i ovdje na osnovu Ustava i Zakona o šumama te Zakona o udruženom radu u šumarstvu.

Na području Ogulina, koji je centar u šumarstvu već 100 godina, što će se označiti i prigodnim proslavama ove i iduće godine, mi ćemo provedbu ovih samoupravnih društvenih dogovora uključiti u akciju aktivnosti, a što je u svrhu daljeg razvoja socijalističkog samoupravnog društva.

Hvala!

O NACRTU ZAKONA O SREDSTVIMA ZA REPRODUKCIJU ŠUMA

KARLO KOŽUL, dipl. inž. šum.,
»Slavonska šuma«, Osijek

Sredstva za reprodukciju šuma i njihovo zakonsko reguliranje jedno je od glavnih pitanja koje nam se odavno nameće i o čijem pravilnom rješenju će ovisiti i uspješno rješenje dohodovnih odnosa u šumarstvu a i novi sadržaji šumsko-gospodarskog područja kao horizontalne reproduksijske cjeline u šumarstvu. Tri su ovdje problema i tri glavna pitanja:

1. Kako dobro riješiti nivo izdvajanja sredstava za reprodukciju šuma za šumsko-gospodarsko područje kao cjelinu (veličinu izdvajanja);

2. kako ovu obavezu rasporediti (ukalkulirati) u plan djelatnosti iskorišćivanja šuma po osnovnim organizacijama (šumarijama);

3. kako udružena sredstva za reprodukciju trošiti, upotrijebiti kao izvor financijskih sredstava — pokrića za planirane zadatke djelatnosti uzgoja i potrebe otvaranja šuma (ceste) po OOUR-ima jednog šumsko-gospodarskog područja.

Vjerojatno smo na ova tri glavna pitanja trebali odgovoriti u Zakonu o šumama, barem globalno i određenije nego, što je to rečeno u čl. 65. tog Zakona.

Obzirom na važnost pitanja, naše primjedbe iz »SLAVONSKE ŠUME« već kod donošenja Zakona bile su upućene u tom smislu, da se riješi i ovo drugo pitanje. Posebno smo se zalagali da se usvoji kriterij, kako da se izvrši raspodjela zajedničke obaveze na OOUR-e jednog područja.

No znamo, Zakon je donešen, djelomično smo odgovorili na prvo i treće pitanje na drugo nismo ni pokušali odgovoriti, jer je onda rečeno, kako su to »tehnička pitanja« pa neka se riješi drugim zakonskim aktima.

Naša opredjeljenja danas i onda su bila:

1. Obavezu za sredstva za reprodukciju šuma za šumsko-gospodarsko područje utvrđujemo na osnovu procenta — stope na ukupan prihod iskorišćivanja šuma. Visina ovog procenta, tj. minimalna zakonska stopa, treba da bude ona koju smo kao radne organizacije ostvarivali u dužem periodu (kao zakonsku i iznadzakonsku amortizaciju šuma);

2. danas i onda smo bili za opredjeljenje, da osnova — ključ za raspodjelu zajedničke obaveze sredstava za reprodukciju šuma na OOUR-e bude razlika između realizacije i cijene koštanja djelatnosti iskorišćivanja šuma svakog OOUR-a;

3. da osnova za trošenje zajedničkih sredstava za reprodukciju šuma bude samoupravni sporazum o osnovama plana radne organizacije za djelatnosti uzgoja i izgradnje šumskih prometnica usklađenog s odredbama osnove šumsko-gospodarskog područja.

Ovakovo naše opredjeljenje obrazložimo ukratko:

ad 1. Iz dugogodišnjeg usklađivanja naših »potreba« zadataka iz područja reprodukcije šuma te naših »mogućnosti« znamo, koja je to stopa, koju je moguće zakonom odrediti kao minimalnu i u planiranju poslovanja šumskog gospodarstva ostvariti da postignemo uravnoteženje između »potreba« i »mogućnosti« na jednom šumsko-gospodarskom području. Budući za sada tu nemamo naučno utvrđenog normativa, pribjegavamo da praktično ostvarena višegodišnja stopa bude taj normativ.

Sudionici Savjetovanja i društvenog Plenuma

Foto: A. Sorić

Ovaj zakonski **NORMATIV** morao bi s jedne strane pokriti naše potrebe za prostom biološkom reprodukcijom, učešće za proširenu reprodukciju i prometnice, ali s druge strane, da ga je moguće ukalkulirati u prodajnu cijenu naših proizvoda. On je zapravo i naš globalni trajniji pokazatelj, što možemo planirati u osnovama gospodarenja šumama, kako se ne bi dogodilo, da u osnovama redamo samo zadatke, što bi trebalo, nego da znamo i šta u datim uslovima poslovanja možemo. Ne bi smjeli zaboraviti, da kod ovog nivoa prodajnih cijena šumskih proizvoda možemo opravdano očekivati približno ovakove stope izdvajanja kakove ostvarujemo sada s tendencijom laganog povećanja za budućnost u srazmjeru s povećanjem produktivnosti i racionalnosti poslovanja. Svaki zaokret k većem izdvajanju sredstava za reprodukciju od dosadašnjih vodi nas korekciji prodajnih cijena šumskih proizvoda na više. Veliko je pitanje jeli to moguće? Moj bi odgovor ovdje, da se ne zavaravamo, bio negativan! Sve druge stavke u kalkulaciji današnje prodajne cijene šumskih proizvoda su normirane i ne znam, gdje nalaze prostora oni koji predviđaju znatno veću minimalnu stopu izdvajanja od prosječne dosada ostvarivane? Put za povećanje stope izdvajanja znamo vodi preko boljeg organiziranja šumske privrede a ne preko isticanja naših želja u osnovama gospodarenja, koje »ruku na srce« uvijek nisu na visokom nivou, što se tiče ekonomskog bilansa u njima.

ad 2. Poznato nam je, da su mogućnosti izdvajanja sredstava za reprodukciju šuma upravno proporcionalne s razlikom između prodajne cijene šumskih proizvoda i cijene koštanja tj. što je veća ova razlika to je veća mogućnost izdvajanja sredstava za reprodukciju šuma. Ove razlike od jedne do druge

šumarije su vrlo različite uzevši djelatnost iskorišćivanja šuma pojedine šumarije jednog šumsko-gospodarskog područja, u kojem se »potrajnost zatvara« na području kao cjelini. Naime u tim uvjetima poslovno je opravdano iz mnogo razloga koncentrirati zrele sječe a s tim se pojavljuju te velike »razlike u cijeni« pa i opravdanost, da te šumarije »nose« obaveze sredstava za reprodukciju razmjerno s tom navedenom RAZLIKOM.

Kroz ovu »RAZLIKU U CIJENI« izražavaju se i sve druge razlike u uvjetima poslovanja pojedinih šumarija (OOUR-a) kao što su otvorenost šuma, intenzitet sječe, terenske i sve drugo. Kolike ove »razlike u cijeni« mogu biti između šumskih sortimenata navesti ću samo kao primjer neke, koje se mogu vidjeti u knjizi »Ekonomske elemente proizvodnje socijalističkog šumarstva« od prof. B. KRALJIĆA, A. Cjenik glavnih šumskih proizvoda na panju za 1948. god., kojeg je izdalo ondašnje Ministarstvo šumarstva SRH-e. Tu se vidi, da se cijena na panju između hrastovih trupaca III klase ϕ 25—29 cm i hrastovih trupaca furnirskih ϕ 70 cm na više u V razredu troškova odnosila kao 1 : 66 ili za furnir je bila 66 puta veća, dok od cijene na panju ogrjeva bila je veća čak za 450 puta. Ove razlike u cijeni na panju šumskih proizvoda iz 1948. godine osvjetljavaju nam kolike također danas mogu biti razlike između prodajne cijene i cijene koštanja pojedinih proizvoda samo jedne vrste drva, a slijedom razlike u kvaliteti proizvoda su i razlike u djelatnosti iskorišćivanja šuma od jedne do druge šumarije; zato ta »RAZLIKA U CIJENI« opravdano je da bude osnovica raspodjele sredstava za reprodukciju šuma.

S ovakvim opredjeljenjem mi najlakše, najjednostavnije i najbolje ujednačavamo uvjete privređivanja OOUR-a (šumarija) jednog šumsko-gospodarskog područja. (Sve nećemo riješiti jer nešto treba riješiti i Zakon o renti!).

ad 3. Zadaci po pojedinim šumarijama (OOUR-ima) i po pojedinim periodima utvrđeni su u OSNOVI ŠUMSKO-GOSPODARSKOG PODRUČJA. Ove zadatke iz Osnove preuzimamo u petogodišnji i godišnji plan poslovanja i unosimo u SAS o osnovama plana radne organizacije. Potrebna sredstva za financiranje imamo u udruženim zajedničkim sredstvima za reprodukciju šuma. Njihova veličina za pojedinu šumariju nije ovisna o tome koliko OOUR dotične godine je ukalkulirala u »svojoj« djelatnosti iskorišćivanja šuma, nego kako smo se u SAS-u o osnovama plana sporazumjeli koliko i kako ćemo pokriti sveukupne »potrebe« uzgoja (područja).

Radi svega naprijed navedenog i naše primjedbe na teze »Prijedloga o izdvajanju sredstava za reprodukciju šuma«, koje smo uputili Zajednici šumarstva, prerade drva i prometa drvnim proizvodima i papirom u Zagrebu, gdje smo predložili konkretne iznose minimalnih stopa. Ti kriteriji za raspodjelu ovih obaveza po OOUR-ima glase:

1. Nije moguće formirati objektivan prijedlog preko cijena pojedinih vrsta drva kako je navedenim tezama predloženo;

2. nije moguće rješavati među OOUR-ske odnose jednog šumsko-gospodarskog područja na način, kako je to u tezama predloženo. Obrazloženje smo dali u dvije rasprave o toj temi koju smo objavili u »Biltenu« Zajednice (12. mj. 1977) a drugu raspravu, koju smo objavili u listu »Slavonska šuma« (3. mj. 1978). U ovim dvjema raspravama odražavali smo stavove svih naših radnih organizacija udruženih u »SLAVONSKU ŠUMU«. No o ovoj materiji mi smo imali u dva navrata stručna savjetovanja 1975. i 1976. i široko smo predlagali i obrazlagali rješenja za ovu problematiku;

3. predlažemo, da se u zakon o sredstvima unesu obaveze po pojedinom šumsko-gospodarskom području, uzimajući višegodišnji % stope izdvajanja amortizacije šuma zakonski i iznad zakonski dio, pa da za buduća sredstva za reprodukciju šuma budu te stope zakonska obaveza (to je po našem mišljenju dovoljno »hrabrosti« i to je objektivnije od prijedloga po vrstama drva iz puno razloga).

Naše prijedloge temeljimo na osnovu materijala prikupljenog anketom u kojima imademo i ukupni prihod iskorišćivanja i ostvarivanja amortizacije šuma (ukupne) za period 1974—76. godine po područjima odnosno radnim organizacijama — šumskim gospodarstvima, pa taj ostvarivani % na ukupan prihod iskorišćivanja zaokružen na cijeli broj neka nam bude prijedlog za ubuduće (I. varijanta), ili uzeti ostvarivanja amortizacije u jednom dužem nizu godina i dati je u rasponu (II. varijanta).

Prikaz ostvarenog % (procenata) amortizacije šuma (ukupne) 1974—1976. i prijedlog novih stopa

Red. br.	Šumsko gospodarstvo	Ostvareno %		Prijedlog	
		1970—76.	1974—76.	I Varij.	II Varij.
1	2	3	4	5	6
1.	Bilje		5,95	6	
2.	Osijek	19,66	21,66	20	17—20
3.	Vinkovci	22,12	25,22	22	19—22
4.	Slavonski Brod	11,82	12,74	12	9—12
5.	Našice	17,08	20,17	17	14—17
6.	Podravska Slatina	9,72	13,13	10	7—10
7.	Slavonska Požega		8,81	9	
8.	Nova Gradiška		12,51	13	
9.	Bjelovar		18,77	19	
10.	Koprivnica		16,85	17	
11.	Varaždin		6,27	6	
12.	Zagreb		11,24	11	
13.	Sisak		17,93	20	
14.	Karlovac		23,82	24	
15.	Ogulin		11,68	12	
16.	Vrbovsko				
17.	Delnice		8,08	8	
18.	Senj		7,71	8	
19.	Gospić		7,65	8	
20.	Buzet		7,82	8	
	G r a n a		14,71	15	13—16

Prikaz ostvarivanja stopa amortizacije šuma u gospodarstvima »Slavonske šume« u periodu 1970—1976. godine

Red. br.	Šumsko gospodarstvo	G o d i n a						P l a n	
		1970.	1971.	1972.	1973.	1974.	1975.	1976.	1977. 1978.
1.	Našice	15,57	22,93	10,87	13,33	23,94	14,03	16,91	21,57 19,12
2.	Osijek	19,08	14,33	18,84	14,25	17,12	22,94	22,63	17,61 19,99
3.	Podravska Slatina	2,41	6,70	5,99	4,45	15,28	14,35	10,21	12,27 10,12
4.	Slavonski Brod	7,57	12,37	12,38	9,31	8,32	19,27	9,40	9,34 9,60
5.	Vinkovci	15,68	15,79	17,22	22,18	25,03	23,02	24,12	29,18 27,46
6.	»SLAVONSKA ŠUMA«	12,59	15,24	13,86	14,97	21,12	19,76	19,11	22,17 21,04

Kako se vidi iz ovog prikaza kretanja visine stope izdvajanja u gospodarstvima »SLAVONSKE ŠUME«, vrlo su velike oscilacije stope izdvajanja, a one su bile uslovljene znatno nižom zakonskom stopom izdvajanja amortizacije šuma i oscilacijama, što su se dešavale na tržištu obzirom na veću ili manju tražnju drvnih proizvoda i drugih objektivnih i subjektivnih činioca u uvjetima poslovanja šumskih gospodarstava.

S obzirom na ove činjenice i u budućnosti i obzirom na potrebu ublažavanja ovih oscilacija (odnosno djela oscilacija, koje su objektivne naravi) mi predlažemo i drugu varijantu našeg prijedloga određivanja MINIMALNE STOPE U RASPONU za sva šumska gospodarstva na način kako smo mi predložili za gospodarstva »SLAVONSKE ŠUME«.

Prigovora ovakovom prijedlogu (varijanta I) može biti da je ipak prekratak period od tri godine i da je bio period vanredne konjunktore pa bi bilo sigurno bolje uzeti u obzir dulji period kao što mi predlažemo za šumska gospodarstva »SLAVONSKE ŠUME« ostvarenja u periodu 1970—76. godine. No svakako i ovakav prijedlog treba poslati radnim organizacijama, da i same izanaliziraju svoju situaciju i daju svoj prijedlog rješenja, kako bi se na koncu zakonom moglo utvrditi objektivni minimalni procenat — stopu. Naime, ne može biti bojazni da, radne organizacije ne će dati prihvatljiv prijedlog, jer im ne može biti u interesu ni da bude zakonska stopa sredstava mnogo manja od »potreba«, jer će na dio izdvojen više od zakonske stope plaćati porez na dohodak, a ako si predlože veliku stopu ne će imati »prostora« u poslovnom rezultatu da veliku stopu ukalkuliraju.

Sigurno je da ne može biti ispravan ni jedan prijedlog minimalne stope koji predviđa ponegdje tako velika odstupanja od do sada ostvarivane ukupne stope amortizacije (2 i više puta).

Veliko je pitanje da li je ispravna i orijentacija gledajući šumarstvo SRH-e da mu propisujemo MINIMALNU STOPU prema ovom prijedlogu 18 % a ostvarili smo za (izrazito konjunkturan!) period 1974—76. godine 14,71 %!?

Isto tako nam se čini previsokim ta MINIMALNA STOPA u šumarstvu SRH-e upoređujući je s minimalnim stopama u SR Sloveniji, 12 %, ili SR Bosni i Hercegovini, gdje je samo 10 %!?

Sa našim prijedlogom »Slavonske šume« priznajemo teško možemo riješiti problem neprihvatljivo niskih stopa koje se ostvaruju kod nekih šumskih gospodarstava u SR Hrvatskoj, no po našem mišljenju ovaj je prijedlog bolji od prijedloga koji se nudi (po vrstama drva) jer prijedlog po vrstama drva ne uvažava nikakove utjecaje uvjeta privređivanja od kojih na pr.: spominjemo samo otvorenost šuma! Itd., itd.

Drugi veliki prigovor na prijedlog radne grupe jeste da se preko ovako postavljenih stopa (procenata za vrste drva) NEDOVOLJNO IZJEDNAČAVAJU UVJETI PRIVREĐIVANJA IZMEĐU OOUR-a JEDNOG ŠUMSKO-GOSPODARSKOG PODRUČJA odnosno jedne radne organizacije.

Razlike u uvjetima poslovanja kod djelatnosti iskorišćivanja po OOUR-ima su daleko, daleko veće nego između radnih organizacija, pa bi ove stope »po vrstama drva« bile uglavnom za ostvarivanje sredstava za reprodukciju nedovoljne i neadekvatne kod ujednačavanja uvjeta poslovanja OOUR-a.

Naime mi predlažemo da se obaveze za sredstva reprodukcije šuma trebaju propisati stopom za šumsko-gospodarsko područje — radnu organizaciju.

Zatim se te obaveze prenose na OOUR-e u srazmjeru razlike između UKUPNE PRODAJNE VRIJEDNOSTI ŠUMSKIH SORTIMENATA OOUR-a I UKUPNIH DIREKTNIH (PROPORCIONALNIH) TROŠKOVA djelatnosti eksploatacije osnovne organizacije udruženog rada, ili da se u odbitnu stavku uzmu svi troškovi eksploatacije.

Sudionici Savjetovanja i društvenog Plenuma

Foto: A. Sorić

Obaveza za sredstva reprodukcije šuma u OOUR-u prema tome moraju biti proporcionalna toj spomenutoj razlici a ne prodajnoj cijeni, tu mogu biti velike razlike u iznosima*.

* Konačno toliko je to važno radi ujednačavanja uvjeta privređivanja u odnosima između OOUR-a jednog područja (radne organizacije) da smo mi predlagali da te odredbe uđu u Zakon o šumama (Vidi »Bilten« Sl. šume str. 30).

OSNOVNO U ŠUMARSTVU JEST UZGOJ ŠUMA

SREČKO VANJKOVIĆ, dipl. inž. šum.,
tehn. direktor u m., Zagreb

Drugarice i drugovi! Dozvolite, da eto i ja iz one grupe šumara koji se ne nalaze više u operativi, ali u kojoj se nalazi i naš minuli rad, kažem koju o ovim važnim predmetima današnjeg savjetovanja.

Mi smo doživjeli, proveli i preživjeli mnogo organizacija u šumarstvu. Smatram, da je šumarstvo krenulo dobrim tokom naprijed, da ono ima čvrstu podlogu i u novom Zakonu o šumama. Istina, Zakon ne može sve riješiti ali putem samoupravnog dogovaranja i sporazumijevanja moći će se potrebno ne samo nadograditi nego i poboljšati ono što je u dosadašnjim organizacijama bilo manjkavo. Pri tome ne bi se smjelo sve rušiti i krenuti iz temelja, kao što je to u prošlosti već više puta bivalo, jer, kaže se, bolje je i ono lošije ne mijenjati nego prijeći na novo a neizgrađeno i neprovjereno, jer si tada uvijek početnik.

Ovdje su temeljni osnovi šumarstva šumsko-gospodarska, prije zvana šumsko-privredna, područja, tu su osnovne organizacije udruženog rada. Kada se, pak, sve to dobro formira ostaje ono najvažnije — kako osigurati sredstva za ono OSNOVNO U ŠUMARSTVU, ZA UZGOJ ŠUMA.

Svojedobno sam i sam sudjelovao u osnivanju šumsko-gospodarskih područja, a o novim namjerama znadem samo iz objavljenog materijala. Međutim vidim, da se nije mnogo diralo u sadašnja područja s izuzetkom u Slavoniji, na području »SLAVONSKE ŠUME«. Slušajući sve ovdje izloženo i poznavajući ovo sve skupa, malo me čudi zašto baš i tamo toliko, kada je pretežni dio slavonskog šumarstva udružen u SOUR, u organizaciju koja za više šumskih gospodarstava vodi zajedničku poslovnu politiku, brine se o razvoju tehnologije, koordinira komercijalne, financijske i kadrovske poslove kao i poslove iz oblasti uređivanja šuma, projektiranja prometnica, nabave, servisiranja te na području obrazovanja i istraživačkog rada. Danas se kaže da taj SOUR nije formiran na osnovi pretpostavke o šumsko-gospodarskim područjima. Drugovi, nešto formirati na pretpostavkama, mislim da nije baš uputno, jer se to može i odmah rasplinuti u ništa. Predviđene su i neke manje izmjene u dosadašnjim (sadašnjim) šumsko-gospodarskim područjima za koje mislim, da nisu loše, jer ne zadiru toliko u samo područje nego više na odnose unutar područja.

Formiranje poslovnih organizacija udruženog rada vrlo je značajno, jer o njihovoj formaciji i o njihovom radu ovisi i cjelokupno šumarstvo, koje može mnogo dobiti ali i mnogo izgubiti. Ovdje je rečeno, a i znadem, da ima manjih i većih bogatih i siromašnih šumskih gospodarstava, pa čak i na istom šumsko-gospodarskom području. Događa se, da na istom području, pa i u šumskom gospodarstvu, prosjek osobnog dohotka iznosi 360 000

dinara (dakako »starih«), a u drugoj osnovnoj organizaciji na istom području 700 000 dinara, pa i više. Navodi se da nema kriterija o podjeli viškova koji nastaju neovisno o radu, što meni nekako ne ide u uho da u šumarstvu ima nešto što je nezaslužno; ta znamo da generacije stvaraju te prihode i prenose ih jedne drugima, tu su minuli i živi rad skupa povezani i ne može se reći da nema kriterija za korišćenje tog novca. S druge strane ne može se izvršavati ono osnovno — obnova i uzgoj šuma. Eto vidite, tu je taj temelj, međusobna unutarnja povezanost osnovnih organizacija uz izvršavanje svih obaveza i ako je ona dobra, tada je postignuta i svrha osnivanja šumsko-gospodarskih područja.

Sudionici Savjetovanja i društvenog Plenuma

Foto: A. Sorić

Drugovi! Ovdje se čulo i to, kako nema novaca, da se sve izvrši prema propisima gospodarske osnove. Što više, ako sam dobro čuo rečeno je i to, da se u gospodarsku osnovu unese samo ono zašto momentalno ima novaca. Po mom mišljenju, to je krivo. Kako je šumsko-gospodarska osnova temelj gospodarenja to ona mora odrediti sve mjere kojima se treba šumu ne samo držati nego, kako to i Zakon o šumama određuje, i unaprijediti. Ta odredba jedina smije biti mjerodavna za osiguranje finansijskih sredstava potrebnih za uzgojne mjere i tu ne bi smjelo biti siromašnih i bogatih, odnosno da šumarstvo s jedne strane ima novaca a s druge strane da ga nema.

A jesmo li mi i druga pitanja riješili u našem šumarstvu? Kako stoji s našom mehanizacijom? Ukojoj mjeri ona odgovara ne samo potrebama nego i izgrađenim cestama. Jer mi gradimo ceste za 7—tonske kamione, a njima vozimo s 25 do 30 tona (šleperi s 50 i više pr. met.). Tko je izračunao, koliko zapravo to košta?

Dalje, da li je riješen vodoprivredni režim? Jesmo li sva pošumljavanja na vrijeme izvršavali? Imao sam prilike vidjeti u Poljskoj, a i vi putujete u inozemstvo, ako se poštiva gospodarska osnova u iskorišćivanju šuma, poštuje se i u pomlađivanju. Vidio sam sjemenom pomlađene jelove sastojine u koje se unosile i jelove sadnice. »Radi sigurnosti«, rekoše.

Nismo li zakazali i u zaštiti šuma? Eto, npr., baš ovih dana zagrebački »Večernji list« donio je sliku žarišta zaraze na području Gorskog Kotara (na potezu Delnice—Crni Lug).

Danas se opet javljaju ideje o podjeli poslova na uzgoj i na iskorišćivanje. Velim opet, jer smo mi stariji svojedobno vodili tešku borbu, dok smo postigli, da ove djelatnosti budu pod jednom kapom. Svaki zahvat u sastojini i uzgojni je, jer nije svejedno kako se siječe, a još manje kako se izvozi. Sa stanovišta uzgoja npr. izvoz iz sječine mora se obustaviti u koliko su kiše i blato, jer uz takve vremenske prilike to bi značilo devastaciju sastojine. Također nije irelevantan ni smjer izvoza od panja do pomoćnog stovarišta, a ponekad i do glavnog. Ne vodeći pri tome računa o uzgojnim momentima smjer izvoza može biti i takav, da se uništi najkvalitetniji podmladak. A smije li tako biti u jednom smišljenom gospodarstvu?

Ne slažemo se ni s mišljenjima, da postoje posebno povoljni uslovi privređivanja bilo po vrsti drva, bilo po položaju ili po nečemu drugome. Svjedok sam slučaja, da je bukovina, na karlovačkom području, jednom dostigla čak vrijednost hrastovine; drugi put opet nisu našle kupca kratke dimenzije hrastovine ili dužice, itd. A ni eksploatacija hrastovine nije lakša, što je poznato svakome koji je radio terenima s brojnim nizama i raskvašenim tlom. Nije, dakle, sve baš tako jednonstavno, kako izgleda na prvi mah.

Eto toliko htio sam reći o problemima današnjeg savjetovanja, a sada bih vas zamolio, u svoje ime kao član nadzornog odbora a i u ime cjelokupnog upravnog odbora našega Saveza, da financijske obaveze prema Savezu izvršavate pravodobno. Pojedinačno to nisu velika sredstva, a svaka, pa i najmanja svota za Savez mnogo znači. Također bih preporučio i zamolio svakog sadanjeg pretplatnika Šumarskog lista, da nađe bar jednog pretplatnika. I to će biti materijalni doprinos za izdavanje ovog našeg stogodišnjaka, koji izlazi jedino zahvaljujući znatnim dotacijama. Treće, vi s terena trebali bi više surađivati u Šumarskom listu, da iznosite vaša zapažanja i dojmove bez obzira, da li su ili ne znanstveno fundirani. Ne samo da je poželjno nego i potrebno i korisno, da se čuju razna mišljenja, zabilježe uspjesi ili promašaji, jer sve to doprinosi utvrđivanju naučne istine.

Hvala!

GODIŠNJA PRETPLATA NA ŠUMARSKI LIST

iznosi za:

a) radne organizacije	600.— dinara
b) pojedince	150.— dinara
c) studente, đake, umirovljenike	50.— dinara

PROBLEMI PROIZVODNJE NE RJEŠAVAJU SE REORGANIZACIJAMA

DRAGAN TONKOVIĆ, dipl. inž. šum.,

SOUR SPP »Slavonska šuma«

Kao predstavnik starije generacije, ja bih se, prvenstveno, osvrnuo s nekoliko riječi na prvu temu, temu o šumsko-gospodarskim područjima. Kako ona pretpostavljaju i izvjesnu reorganizaciju, osvrnuo bih se i na reorganizacije u šumarstvu Hrvatske u poratnom razdoblju. Koliko znam, bilo je desetak značajnijih organizacionih promjena bilo da se radilo o položaju organizacije šumskog gospodarstva, tj. da li je ono samostalno ili u okviru narodnog odbora, bilo da se radilo o veličini i izmjenama u veličini područja ili o mjestu eksploatacije šuma, koja je često mijenjala svoj položaj. Prema tome mi smo u ovom razdoblju u prosjeku imali oko jednu organizaciju po prilici svake treće godine. Naša je stručna literatura barem koliko ja znam, tu dala samo faktografski pristup, a kritički nikako, iz kojeg bi se vidjela opravdanost tih mjera, polučene koristi, eventualne štete, promašaji i sl. No, ako to nismo dosada napravili, bilo bi potrebno da to sada osvijetlimo.

Svi mi koji smo to preživljavali u proizvodnim organizacijama znamo dobro, da su to velika opterećenja, da su to u neku ruku potresi koji se dugo osjećaju. Za onih pet reorganizacija između 1945. i 1950. godine, moglo bi se reći, da smo tada svi skupa, cijelo društvo, počeli iz početka, tražili puteve kako da savladamo teret obnove a potom izgradnje. No za nastale promjene 1954. godine, kada smo već bili prilično uhodani, slična opravdanja ne bi se mogla uzeti. Ja ću se malo na toj reorganizaciji više zadržati. Da se podsjetimo. Tom je reorganizacijom rasformirano 10 šumskih gospodarstava i osnovano cca 180 organizacija — šumarija, čije se je područje uglavnom svodilo u okvire tadašnjih općina. Šumarije su imale status ustanova sa samostalnim financiranjem, a mogle su se baviti samo s kulturno-zaštitnim poslovima. Eksploatacija šume bila je u rukama drvne industrije. Konceptije te organizacije, sročene na brzinu, bez konzultiranja s terenom, bitno je odudarala od postavki Saveznog zakona o šumama, čiji je prijedlog upravo tada bio dat široj stručnoj javnosti na raspravu. Ukoliko je i jedna organizacija, koja se provodila kod nas, ova je preduhitрила ovaj Zakon, ona čak od mjerodavnih organa nije bila ni dopuštena da ide na takvu stručnu tribinu kao što je Šumarsko društvo, već je na brzinu provedena. I kako već znamo, ta brzopleta tvorevina staklenih nogu, iz 1954. god. završila je kroz nekoliko godina. Vrativši se na polazne pozicije ali sa zapaženom stagnacijom i osjetnim materijalnim žrtvama. O ostalim reorganizacijama koje nisu tako značajne ne bih govorio.

Evo kako smo mi u vinkovačkom šumarstvu prošli kod te reorganizacije. U razdoblju pred tom reorganizacijom Vinkovačko je gospodarstvo bilo poznato sa svojom organiziranošću, zamašnim zahvatima na uzgojnim i građev-

nim radovima, dobroj opremljenosti, te koncentraciji stručnih kadrova. Nakon reorganizacije poduzeto je niz mjera da se nastavi zacrtani razvojni kurs. Tu je održana masa sastanaka na republičkom nivou u okviru kotara, šumarskih društava itd. Koliko ja pamtim, a aktivno sam učestvovao u tome, naročito su bili aktivni, pored drugova iz Vinkovaca, drugovi iz Bjelovara i gospodarstva Zagreb. Mi smo, da bi koliko-toliko nastavili započeti kurs naprednog gospodarstva, tada poduzeli niz mjera. U početku smo, npr., kod tih rasformiranih šumarija dogovorili da jedna organizacija, jedna šumarija vrši sve radove za eksploataciju drugih šumarija. Tu se svakako radilo o sanitarnim sječama. Zatim, aktivirali smo u velikoj mjeri rad Šumarskog društva. Tu je bilo mjesto sastajališta i tu bismo rješavali naše probleme. Potom je uspjelo složiti sve općine i kotar i osnovano je jedno šumsko privredno poduzeće, kojeg je usvojila kotarska skupština početkom prosinca 1956. godine. Kod Jugoslavenske investicione banke isplaćen je čak i kredit za obrtna sredstva od 400 milijuna. Potom slijedi posjet kotaru sekretara šumarstva Republike a pred kraj mjeseca dolazi poslije toga do likvidacije tog poduzeća. Dakle, pada u vodu i to poduzeće i teško stečeni krediti. Ali još nešto drugo; zašto smo mi poduzimali ove mjere kad nismo bili u položaju da to činimo. Evo, zbog čega. Tko poznaje vinkovačko šumarstvo zna, da je to nizinski cjeloviti kompleks, školski primjer jednog povezanog kompleksa, jedne cjeline, zna, da je to domovina slavonskog hrasta koji, kako znamo, uvelike daje ugled jugoslavenskom šumarstvu. Da tu postoji mogućnost široke primjene intenziviranja proizvodnje pa prema tome i povećavanja prinosa. Sve je to nalagalo da se provodi jedna cjelovita politika, drugim riječima jedna uprava i bez toga nije se moglo zamisliti da se ide naprijed. Evo, što smo mi time izgubili. Izgubili smo teško stečenu suvremenu mehanizaciju na uzgojnim radovima i na šumskom transportu. Napustili smo suvremeno opremljeni rasadnik veličine oko 20 ha; izgubili smo upravnu zgradu i veći dio stanova. U prethodnim reorganizacijama izgubili smo već dvije upravne zgrade, zgradu b. direkcije državnih šuma i zgradu b. direkcije Brodske imovne općine, pa je sada šumsko gospodarstvo Vinkovci smješteno u zgradi koja je bila građena za internat učenika u privredi. Posebni gubitak bio je odlazak većeg broja sposobnih mlađih stručnjaka. Doživili smo gubitak obilne arhivske građe i kada smo 1974. godine pripremali proslavu 100-godišnjice postojanja tog šumarstva i kada smo monografiju pisali nismo mogli od tog cijelog materijala u Vinkovcima gotovo ništa naći. Našli smo ga u knjižnici našeg Saveza šumarskog društva i to dolje u dubokim katakombama gdje reorganizacija nije uspjela da dospije. Da i ne spominjemo izgubili smo jedno desetak godina, imali smo desetak godina stagnacije u razvoju. I eto to je cijena koju smo mi platili za jedan, kako su neki smatrali, čarobni štapić napretka. No žrtve će biti sve manje tj. težina žrtava je sve manja ako ovo posluži kao memento svima onima koji sa ovim mjerama u budućnosti budu posizali tj. kao mjerama za unapređenje.

Ja bih rekao još par riječi što neki drugi misle o reorganizacijama ili organizacijama i kako se to negdje provodilo. Eto, npr., jedan šumarski autoritet evropskih i viših razmjera, prof. LEIBUNDGUT, prilikom posjeta bosanskom šumarstvu na upit za njegovo mišljenje o njihovoj organizaciji rekao je, da je svaka organizacija dobra ako se ne mijenja. Pa sjetimo se bivših imovnih općina, koje su, kako znademo, prebacile ne jednu

tešku ekonomsku krizu, a niti jedanput nisu mislili da se to može riješiti reorganizacijom uprave. Naprotiv krize su rješavali s izvrsnim smislom za ekonomiziranje, intenziviranjem proizvodnje i uvođenjem vlastite režije. Tako je, primjerice, Brodska imovna općina vlastitu režiju uvela već 1895. godine!

Sudionici Savjetovanja i društvenog Plenuma

Foto: A. Sorić

Možda pozivanje na imovne općine i Leibundguta nije komparabilno u naše vrijeme, ali pogledajmo druge naše Republike. Koliko ja znam, u njima su reorganizacije bile rjeđe i opreznije, a, čini mi se, Republika Slovenija samo je jednom izmijenila organizaciju poslije rata. Prema tome, uzimajući u obzir niz pokazatelja koji govore o povoljnijem razvoju nego kod nas, znači, da za razvitak ima nešto značajnije osim reorganizacije!

Eto toliko!

U ŠUMARSTVU AFIRMIRATI DRUŠTVENO VLASNIŠTVO I NUŽNOST JEDINSTVENOG STRUČNOG STAVA

Mr MIRKO ANDRAŠEK, dipl. inž. šum.,
SOUR ŠPP »Slavonska šuma«

Drugarice i drugovi!

Ja ću ovdje nastupiti ne kao predstavnik »SLAVONSKE ŠUME«, nego kao predsjednik Komisije za provođenje Zakona o udruženom radu i Zakona o šumama pri našoj poslovnoj zajednici. Naime, mislim da bi trebalo odgovoriti na nekoliko pitanja a očigledno da danas se na sva pitanja odgovoriti ne može i bilo bi nerealno očekivati da mi možemo danas iscrpiti tu tako vrlo složenu ozbiljnu temu, čak vrlo promjenjivu što se tiče uvjeta iz sredine u sredinu iz godine u godinu. Stoga mislim, da bi bilo preambiciozno da mi neke kategorične zaključke danas možemo donijeti, osim o budućim zadacima.

1. Ja bih pokušao postaviti jedno pitanje i na njega odgovoriti, a za mene je to ustvari najvažnije u ovom trenutku. Zbog čega smo donijeli Zakon o šumama i šta smo postigli s njim a šta bi trebali dalje. Vi dobro znate zbog čega je Zakon o šumama bio forsiran u zadnjih par godina, ovaj novi. Isto tako znate, da je postojao i stari Zakon o šumama, republički, a i stari Osnovni zakon. I u starim Zakonima, kao i u ovom Zakonu, ustvari mi ništa novoga napravili nismo. Ja to tvrdim kategorički s onog osnovnog stanovišta i cilja zbog čega se donosi Zakon o šumama. Zakon o šumama se donosi zbog osiguranja reprodukcije sredstava koja se zove šuma u društvenom vlasništvu. Svi ostali elementi, koje regulira Zakon o udruženom radu i Ustav regulirani su za sav udruženi rad pa tako i šumarstvo. Zato ponavljam ovu kategoričku tvrdnju da s novim Zakonom o šumama ništa novoga nismo donijeli u odnosu na stari Zakon o šumama, hrvatski ili Savezni, tvrdim to i sada jer je i tada bilo propisano da su šume društveno vlasništvo i sredstva za reprodukciju šuma da osiguravaju sve organizacione jedinice bez obzira kako se one zvale u okviru jednog šumskog privrednog područja. To je tako bilo po starom Zakonu, to je tako po novom Zakonu. I ja tvrdim da je to tako, da tu stvarno ništa novoga nema. Ali novo je jedino to što smo pokušali da razvijemo pravno-političku neku atmosferu gdje se cijelo vrijeme tvrdilo da nema šumsko-privrednih područja u Hrvatskoj. Vi svi dobro znate da ih je bilo, razlika je samo za Viševicu koja je podijeljena na dvije radne organizacije (Delnice i Senj) a jedno je šumsko-privredno područje, da Gospodarstvo BJELOVAR ima tri šumsko-privredna područja (što je samo pozitivno) i da je Šumsko gospodarstvo SLATINA bilo podvojeno 1969/70. na dva privredna područja ili bolje reći na dva dijela. Prema tome tvrdim kao što sam rekao s početka: šumsko-privredna područja su postojala u Jugoslaviji odnosno u Hrvatskoj, sredstva za reprodukciju šuma su bila obavezna da se osiguravaju u okviru šumsko-privrednih područja po principu, da onaj tko siječe treba da plati cijenu

sirovine, a onaj koji ulaže svoj koristan društveni rad u uzgoj ima pravo da naplati punu cijenu usluge za taj društveno koristan rad. To je tako bilo, tako je to i sada po novom Zakonu. A zašto to nismo poštivali to zapitajmo, drugovi, svoju savjest. I mi u udruženom radu i Sekretarijat i inspekcije i svi kolikogod nas ima imamo jednu kolektivnu odgovornost zašto nismo provodili Zakon o šumama i šumsko-privredna područja na principu, kako je to po postojećim propisima bilo utvrđeno. Prema tome tvrdim, ako je to stvarni razlog za donošenje Zakona o šumama bio da se spriječi raspadanje šumsko-privrednih organizacija odnosno gospodarstava, mislim da je taj cilj privremeno postignut, jer nismo definirali područja. Privremeno i zato, što nismo definirali sredstva za reprodukciju, iako smo u Zakonu unijeli da se šumsko-privredna područja formiraju i da sredstva za reprodukciju šuma osiguravaju sve organizacijske jedinice ili osnovne organizacije koje gospodare šumama jednog šumsko-privrednog područja. To i u novom Zakonu piše. Prema tome, sada je samo pitanje da odgovorimo na ovo: Da li je to stvarno sada Zakonom o šumama osigurano, da ta šumsko-privredna područja imamo ili ne. Trenutno nažalost ne zato što šumsko-privredna područja nismo potvrdili. A da smo ih bili potvrdili u jednom članu, kako je to u jednom od nacрта bivšeg Zakona odnosno sadašnjeg Zakona o šumama postojalo tvrdim da bismo sad manje problema imali.

Ja, međutim, govorim o prošlosti ne zbog toga da bi sad osuđivao sebe ili vas, jer na koncu svi imamo određenu svoju odgovornost o tome, nego da konstatiram jednu stvarno kolektivnu odgovornost zašto smo uopće dozvolili da ispadne da ne postoje šumsko-privredna područja u Hrvatskoj i da ne postoji obaveza između osnovnih organizacija da reproduciraju šumu, zajednički po onom principu kako je propisano na jednom području. Prema tome za mene je jako veliki cilj postignut donošenjem Zakona o šumama bez obzira na to, što smo sami sebe varali da ne postoje područja, da smo ipak sada sebi rekli: novim Zakonom propisano je da se društvenim dogovorima moraju područja donijeti, prema tome nema više razbijanja šumsko-privrednih područja. Privremeni cilj i sada bi bio red da ga pretvorimo u jedan kvalitetan trajan cilj, a to znači minimum kojeg bi postigli. A nije mala stvar, da se potvrde sadašnja šumsko-privredna područja s obavezom da se sredstva za reprodukciju zajednički izdvajaju po određenim metodologijama i principima i da se reproduciraju u društveno vlasništvo, ali ne u lokalno-šumarijskom ili komunalnom. To je jedan veliki cilj koji bi mogli postići.

Da li treba ići na optimalizaciju šumsko-privrednih područja? Ja sam uvijek odgovarao da, ali po prilici onim putem kako je to drug SIMO TOMANIĆ danas ovdje iznio; jednim studiozno pripremljenim dugoročnim ispitivanjima svih determinanti optimalnosti šumsko-privrednog područja. Međutim mi smo krenuli drugim putem i mogu reći, po onom što sam ja pratio, da je ova radna grupa, koja je radila na šumsko-privrednim područjima i stvarno imala mukotrpan posao, mnogo napravila i ja im stvarno skidam kapu na tom velikom trudu. No, međutim, zbog načina kako su oni bili usmjereni, nisu mogli postići taj cilj. Jednostavno, ekipa od par ljudi to ne može na jedan način kako su oni radili, uz svoja radna mjesta, tj povremenim radom i na tom elaboratu; jednostavno nisu mogli cjelovito konsultirajući sve zainteresirane faktore prije svega udruženi rad, društveno-političke zajednice i

nauku mogli tim metodom doći studioznijim radom do jednog kvalitetnijeg rezultata. Zato smatramo mi na našem području, a i u komisiji za provođenje Zakona o udruženom radu, da je, što se tiče svih ovih akcija oko provođenja akcija o udruženom radu i Zakona o šumama u šumarstvu Hrvatske, sasvim jasna činjenica, da se do kraja ove godine Zakon o udruženom radu mora provesti, a jedan od najvažnijih provedenih zadataka je Zakon o šumama; nadalje je rečeno, da će se očigledno sada ova druga runda koja slijedi, rasprava javna o šumsko-privrednim područjima, svakako morati spojiti s ovom prvom javnom raspravom o osnovnim organizacijama i o sredstvima za reprodukciju šuma te o zakonu o renti, koji je na javnoj raspravi i da se istovremeno stvarno vidi nekakvo rješenje koje bi bilo najkvalitetnije za život podržavajući uglavnom pretežno ono što je danas ovdje rečeno. Jasno je, da rezultat mora biti usaglašen društveni dogovor, usaglašen s organizacijama udruženog rada i s društveno-političkim zajednicam.

Nažalost, suprotnosti interesa su uvijek postojale, postoje i sada, no kako sistem usklađivanja kod nas nije potpuno razvijen to se dešava da nam pojedine općine traže, da formiraju svoja šumsko-privredna područja, ne zato što će rješavati šumarske probleme na jedan kvalitetniji i racionalniji način, nego što jednostavno time hoće da istaknu problem nerazvijenosti komune, jer je činjenica da su komune na kojima je najviše šuma, uglavnom nerazvijene komune. I sad zbog nerazvijenog i neafirmiranog metoda odnosno samoupravnog planiranja koji treba da usklađuje programe razvoja jednostavno oni još nisu našli svoju šansu, bez obzira o kojoj se to komuni radi, u tom programu razvoja. Privredne komore nam nisu odigrale potrebnu ulogu da se usklade programi razvoja, međuopćinske zajednice nisu se još afirmirale u tom pogledu, da bi afirmirale mehanizam samoupravnog usklađivanja programa razvoja. Komune su uglavnom i udruženi rad pretežno sami sebi prepušteni i nije čudo da sad imamo toliko različitih stavova oko provođenja Zakona o šumama.

Imamo komuna koje traže svoje osnovne organizacije ili šumsko-privredna područja, a što po našem šumarskom mišljenju sasvim sigurno ne može da stoji jer je to razbijanje postojećih reproduksijskih cjelina, koje su se mukotrpno, zaista mukotrpno, uhodavale dvadesetak godina. I moramo konstatirati svi skupa, da šumarstvo ustvari nikad nije intenzivnije ulagalo u modernizaciju šumarstva kao cesta, najmodernije opreme za uvjete rada i života radnika, prijevoza, školovanja i razvoja društveno-ekonomskih odnosa samoupravljanje. Praktički mi nikad nismo imali kvalitetnije razvijene proizvodne odnose i proizvodne snage nego što ih danas u šumarstvu imamo bez obzira na sve nedostatke koje imamo, a dobro znamo koji su. Osnovni nedostaci su, da nismo razvili prije svega društveno-ekonomske odnose na principu zajedničkog prihoda gdje svi upravljaju sa svim uvjetima i rezultatima rada; nismo razradili principe zajedničkog dohotka da ukinemo one kupoprodajne i troškove odnose koji još uvijek postoje kod nas; nismo razradili kvalitetno ni onaj zajedničke racionalne poslovne funkcije da budu još racionalnije, da se svaki posao obavlja na onom nivou na kojem se on najracionalnije obavlja (uređivanje, projektiranje itd.). Da ne nabrajam sve te naše moguće funkcije koje u životu postoje, sigurno je da imamo šta raditi i da nema za nikoga status Quo u ovom udruženom radu i to je fantastična dinamika, manje makroorganizacijska, ali mikroorganizacij-

ski. Iz dana u dan se mora dinamički mijenjati određena organizaciona rješenja kako se mijenjaju faktori proizvodnje, a oni se mijenjaju; mijenjaju se i društveno-ekonomski odnosi iz dana u dan pa bih htio ovdje da konstatiram jednu vrlo značajnu misao, koju svi dobro znate da je raširena i jednu od referenata odnosno od diskutiranih ju je i spomenuo.

Naime pripisuje se šumarstvu da je protiv promjena a to znači da je za statut Quo, što je politički vrlo odizono i vrlo crna ocjena na račun ljudi u šumarstvu. Ja se s time ne slažem te tvrdim, da nije suština promjena i napretka šumarstva u spajanju površina, jer se s time ne postižu glavni ciljevi a to su povećanje reproduktivne sposobnosti povećanja akumulativne sposobnosti i povećanje društveno-ekonomskih odnosa na novim ZUR-ovskim principima misleći tu na zakon zajedničkog prihoda zajednički dohodak itd. Prema tome tvrdimo da nema nitko pravo da nama daje ocjenu, da smo jako konzervativni i da smo za statut Quo a da nas uopće ne poznaje, a s druge strane nije se potrudio da rješava ono što u ovom jugoslavenskom sistemu treba riješavati, da se afirmira sistem samoupravnog planiranja kroz koji se trebaju usklađivati svi ti objektivni interesi suprotstavljeni pojedinačni, zajednički i opći koji postoje u svakoj sredini. Zašto to govorim, zato što smo dobili neki dan takvu ocjenu da smo protiv promjena, samo po sebi je vrlo crna i crnija za nas šumare ne može biti s ideološko-političkog stanovišta. Zato se s tim ne mogu nikako složiti i neka nam dadu šansu svi ti drugovi i svi potpisnici društvenog dogovora, da dokažemo što smo radili i da zajedno s nama utvrdimo što je pametnije i bolje raditi, a samo radom se može bolje sve to skupa riješiti, nikakvim formalnim reorganizacijama, da nam dadu šansu, a tu šansu mi i imamo u rukama i nećemo je ni ispustiti. Prema tome najkraći zaključak sasvim sigurno slijedi: zajedničkim radom između svih zainteresiranih faktora prije svega udruženoga rada, društveno-političkih zajednica, predstavnika koje imamo u komorskom sistemu i u drugim nivoima odnosno i u drugim forumima na nivou Republike, samo zajedničkim radom, mi možemo kvalitetnije poteze napraviti, dok do sada taj zajednički rad nije bio dovoljno prisutan.

Jednostavno sticajem okolnosti su radne grupe radile i niti se može osuđivati što taj rad dosad nije bio prisutan. Jednostavno se nije ni stiglo da dođe u javnost. Za mene je ovo prva jedna anketa mišljenja svih nas, šta se to dosad napravilo. Radne grupe su dale svoj način na koji su bile organizirane, nije im bilo omogućeno, da više dadu nego što su dale i zato ponavljam da su stvarno mnogo ti drugovi dali. E, sad bi trebalo ocijeniti što smo napravili, kuda, dalje sada ići. Sasvim sigurno ovo je prva jedna anketa mišljenja i sad bi trebalo usmjeriti šta dalje raditi. Završetak svega toga može biti samo usklađeni stavovi između svih zainteresiranih, prije svega osnovnih organizacija, društveno-političkih zajednica i, na koncu, potpisnika. Na našoj Komisiji za praćenje provođenja Zakona o udruženom radu i Zakona o šumama dogovoreno je, da bi sada svakako trebali ići na direktno kontaktiranje sa svim organizacijama udruženog rada koje imaju neke precizno argumentirane primjedbe. Nadalje smo inzistirali, da se nikakve primjedbe koje nisu precizne, nisu stručno fundirane ni argumentirane ne uzimaju u obzir, jer s njima stvarno ne bi trebalo gubiti vrijeme niti je vrijeme za polemiziranje. Prema tome, tko god od nas ima bilo kakve primjedbe ima pravo i obavezu da ih stvarno sistematizira i argumentira, jer se s nejasnim stavovima jednostavno odlaže rješenje.

Smatra se, da bi trebalo direktno kontaktirati sa svim zainteresiranim, uključujući i organizacije društvenog rada i društveno-političke zajednice, te da bi delegatska baza svakog potpisnika trebala reći da ili ne odnosno dati primjedbe na društvene dogovore.

Smatramo, da rok za razmatranja i analize u bazi mora biti kratak, najkasnije do konca prve polovine svibnja mjeseca. Zatim bi se trebao sastati Odbor grupacije šumarstva, zasjedati dva pa i tri dana, pokušati zauzeti jedinstveni stav šumara. Smatramo da smo dužni imati jedinstveni stručni stav i oko onih jednakih rješenja, gdje to zahtijevaju jednaki uvjeti, ali i oko onih različitih rješenja kao posljedice različitih uvjeta. Sasvim je sigurno da različiti uvjeti nameću i različitost rješenja, jer postoje razlike i po površini i po intenzitetu i po broju ljudi itd. Negdje u VI mjesecu trebalo bi još pokušati po ostalim linijama uskladiti različitosti i napraviti usaglašeni društveni dogovor, kojeg bi trebalo potpisati, ako je ikako moguće, do kraja VI mjeseca a s orijentacionim rokom primjene od 1. I 1979. godine. To bi bio krajni rok, a ako je moguće ranije — to bolje. Stav je, da se ne bi smjelo dopustiti da idemo pred Vijeće udruženog rada i da ono iskoristi mogućnost zaštitnog mehanizma tj., ako mi samoupravljači ne bi bili u stanju da se dogovorimo, da onda Vijeće udruženog rada donese Zakon o šumsko-privrednim područjima.

2. Što se tiče osnovnih organizacija, mislim da je jasno, što je drug Mudrovčić iznio u one dvije varijante. Poslije rasprava bio je čak stav da u društvenom dogovoru ostane jedna varijanta, ali će vjerojatno ostati oba: dvije: funkcionalno i teritorijalno organiziranje. Izbor varijante neka izvrše osnovne organizacije samoupravnim sporazumom unutar jedne radne organizacije. Smatramo, da društveni dogovor u dvije varijante odnosno bolje reći u dvije mogućnosti, može biti donijet. Ja lično bih volio, kad bi se stvarno mogla oživotvoriti varijanta s osnovnom organizacijom uzgoja, jer ima jednu naglašenu dobru osobinu. Ta je, što razbija grupno-vlasnički mentalitet, koji je jako prisutan kod nas u Jugoslaviji i to ne samo u šumarstvu (jer ni mi u šumarstvu nismo nikakva iznimka). U Jugoslaviji je velika opasnost da se teritorijalizira vlasništvo, teritorijalizira dohodak, teritorijalizira namjena tog dohotka, teritorijalizira odlučivanja tako da je to jedna velika opasnost koja zadire u temeljnu problematiku egzistencije samoupravne reprodukcije. Takova osnovna organizacija imala bi tu dobru stranu, ali po svim iskustvima i ostalim odrednicama vidimo da ona nema šanse i to zbog onih drugih razloga, koje je drug Tomanić ovdje navodio. U krajnjem slučaju, ako netko može da primijeni tu varijantu, ja bih volio, da se organizira praćenje toka razvoja od Instituta, Fakulteta i udruženog rada i da pokušamo vidjeti dobre i loše strane svake varijante organiziranja osnovnih organizacija.

3. Što se tiče sredstava za reprodukciju šuma mislim da je prilično jasno. Uglavnom je stav, bar naše »SLAVONSKE ŠUME«, a i moj osobno, da se ne ide na neke prosjeke, nego da se sredstva za reprodukciju šuma određuju na nivou šumsko-privrednog područja. No i u tom slučaju prema procjenama na nivou odnosnog šumsko-privrednog područja, a ne prema jedinstvenom postotku na nivou Hrvatske.

Drugi je stav, da treba imati jedinstvenu teoretsku osnovu za utvrđivanje sredstava i za namjenu sredstava za reprodukciju šuma. Teoretska osnova stvarno bi trebala biti jedinstvena polazna osnova a tu, očigledno, nemamo

u šumarstvu, ni u nauci ni u praksi. U tom slučaju trebalo bi pronaći neki zaštitni mehanizam u duhu onoga što je jedan drug ovdje već govorio, a taj bi bio u utvrđivanju granica, recimo 8—12 %, time, da iznosi u tim granicama terete materijalne troškove, a ne dohodak koji se oporezuje, jer bi tada bilo oporezovano ono, što ulažemo u reprodukciju šuma. Osnovica bi trebala biti realna, zavisna o potrebama i mogućnostima, ali ni premala ni prevelika. S druge strane taj procenat bi omogućio da bude zaštićen zapravo da bude zaštićena osnovna organizacija udruženog rada od škara troškova odnosno prodajnih i troškovnih cijena, a koje su vrlo promjenljive tokom godine. Dobro znate da nekad troškovi proizvodnje rastu po 20, 30 % a cijene naše prodaje rastu po 5, 6 ili 12 %. I dođeš u škare, normalno slijedi gubitak, likvidacija. Prema tome mi bi stvarno morali pronaći teoretski jedinstvene postavke da bude što je moguće praktičnija metodologija, ali i zaštitni mehanizam sa stanovišta udruženoga rada da ne padnu u škare cijena a s druge strane da zaštitni mehanizam i sa stanovišta društvenog interesa osigura reprodukciju šuma. Opet bi to morao biti u tim minimalnim procentima. Ovo nije konačan stav nego samo prijedlog za razmišljanje, da se u narednom radu tih naših grupa pokuša naći neko rješenje koje bi obuhvatilo sve dobre strane tih razmišljanja koje su ovdje iznjete i danas i još prije.

Evo to oko sredstava za reprodukciju šuma, oko rente. Mislim da bi se morali organizirati i zauzeti stav, da nas ne zateče Zakon o renti, da oni ne definiraju nešto na što mi nismo utjecali a da nam se to osveti. Jedna je činjenica, ovdje je to netko i rekao, da u svim republikama Jugoslavije društvene zajednice ulažu u reprodukciju šuma. Jedino u Hrvatskoj se postavlja pitanje, kako iz šumarstva izvući pare, ne znam kud van šumarstva u društveno-političke zajednice. A tvrdim da u ukupnom bilansu na nivou Republike nema novaca ni za kvalitetnu prostu reprodukciju a kamoli za proširenu reprodukciju. Tako su renta i sredstva za reprodukciju šuma dvije povezane kategorije, gdje se iz jedne u drug prelijevaju sredstva zavisi od toga koliko su jedna, a koliko su druga.

Što se tiče rente stvarno bi morali dogovorno zauzeti naš stav i prijedloge a jedna radna grupa da napiše sasvim konkretne amandmane na nacrt Zakona o renti. Trebalo bi što prije reagirati da ne budemo zatečeni. Inače, koliko se prema jednoj informaciji sjećam, prošle godine u Opatiji rečeno je, da je svuda problem utvrditi rentu, a u šumarstvu, izgleda, da nije. Jer u šumarstvu se očigledno ne radi ništa drugo nego samo siječe djedovina ne podiže unukovina. Mislim, da je opasna situacija ako dozvolimo da se rješava bez nas, jer je u pitanju desetak, petnaest milijardi od ukupnih 30 milijardi, koliko mi godišnje ulažemo u uzgoj šuma u Hrvatskoj. Ako pak renta treba biti uvedena, onda neka bude uvedena u svim djelatnostima, pa će normalno ući u kalkulaciju prodajne cijene, prikupljati će se u šumarstvu i trošiti, zna se gdje. Najprije u osnovnim organizacijama udruženog rada, pa u radnim organizacijama a tek onda u društveno-političkim zajednicama.

Sada bi trebalo vidjeti, kakav je interes društveno-političkih zajednica u ovoj reorganizaciji šumarstva. Mislim, da je jako krupno pitanje i ja bih molio, da se u narednom radu u radnim grupama jedno malo poglavlje posveti toj problematici, makar u obliku par misli, smjernica, makar, i u obrazloženju, jer je činjenica, da svatko na svoj način razmišlja o tome, kakav je interes komune u šumarstvu.

Prvo, siguran je stav, da mi moramo afirmirati društveno vlasništvo, a ne grupno ni komunalno. To je osnovno i prema tome u tom duhu trebalo bi razvijati i sva rješenja, a druga je stvar sad, kakav je interes komune u gospodarenju sa šumama. Sigurno je, da što bude veći dohodak (po hektaru, po kubiku, po hektaru), da će i obaveze za opću i zajedničku potrošnju biti veće, a one se većim dijelom realiziraju u komuni. Prvi je, dakle, interes, da se što rentabilnije, što produktivnije, što dohodovnije radi u tom šumarstvu te prema tome treba poduzimati mjere racionalizacije i organizacije da se dođe do većeg dohotka po tim jedinicama koje sam spomenuo. Drugo je, da to šumarstvo učestvuje u razvoju komune na principu zajedničkog dohotka, da ulaže tamo gdje to šumarstvo ima interesa u komuni, bilo direktnog bilo indirektnog. Naglašavam namjerno ne samo direktnog nego i indirektnog, jer je sasvim sigurno da radnici koji žive na području jedne komune itekako imaju interesa da se ta komuna razvija. Prema tome ja bih molio, da se taj problem interesa društveno-političkih zajednica u reproduciranju šuma i u razvoju udruženoga rada u šumarstvu malo preciznije definira. Sasvim je sigurno da postoji potreba, da društvene zajednice razmišljaju kako povećati ulaganja po hektaru da bi se dobio i veći dohodak (po hektaru), kako stvarati nove površine, kako dobivati kvalitetnije šume. Npr. kod nas po Papuku u narednih 100 godina introducirati će se vrijednije vrste drveća u odnosu na ono što tamo autohtono imamo. Prema tome mislim da ulaganje u šumarstvo itekako postoji, ali istovremeno ne može ni šumarstvo mimo interesa komuna, pa zato bi bilo dobro, kada se bude govorilo o cjelovitoj materiji, par misli na tu temu bar u obrazloženju doraditi u ovim materijalima.

4. Prema tome, da završim, osnovno je: treba spojiti sve ove materijale koje smo prikupili, koje su nabavile ove radne grupe, doraditi ih s primjedbama koje postoje. Vi ste čuli, da ima primjedaba i na točnost podataka za koje radna grupa nije kriva, jer je jednostavno dobila takve podatke. Može se reći, da je toliko kriva, što nije metodologiju osuvremenila odnosno modernizirala s tekućim propisom o ukupnom prihodu te njegovom utvrđivanju i raspodjeli i što se nije održao možda neki mali seminar za popunjavanje tih podataka. Stvarno su vrlo različito popunjavani podaci, a zna se dobro: na pogrešnim podacima izvode se i pogrešni zaključci. Prema tome slijedi sasvim sigurno jedan zajednički rad, a osnovni završetak moje poruke, da moramo donijeti prije svega usklađeni društveni dogovor s udruženim radom. Nikako ne dozvoliti, da idemo na Vijeće udruženog rada, ne zato što ono to nema pravo i što bi ono pogriješilo nego zato što bi to bila šumarska sramota da se nismo znali sami dogovoriti i organizirati.

Hvala!

SREDSTVA ZA REPRODUKCIJU ŠUMA IZ VIŠKA PRIHODA I NACIONALNOG DOHOTKA

Dr ZVONIMIR POTOČIĆ, dipl. inž. šum.,
sveuč. profesor u m. Zagreb

Drugovi, u prvom redu vas pozdravljam, pozdravljam vas u svoje ime i ne samo vas koji ste živi udruženi rad nego pozdravljam i one koji su minuli rad. Ja sam, zapravo, jako iznenađen. Iznenađen sam s velikim brojem nas koliko nas ima, nikada nas toliko nije bilo na okupu. Ja mislim da tako veliki broj ljudi stručnjaka ne može puno griješiti. No, dozvolite mi da, ne kao neposredno zainteresiran nego eto kao član Saveza, čak sam i još u Nadzornom odboru, na ovoj slobodnoj tribini kažem nekoliko riječi odnosno da se izjasnim prema ovim prijedlozima.

Ja se ne bih tako lako složio sa prijedlogom o novom prekrajanju šumsko-gospodarskih odnosno šumsko-privrednih područja, i to iz ovih razloga. Prijedlog me nije uvjerio da će se na taj način postići baš bolje, racionalnije i uspješnije gospodarenje šumama. Prijedlog nije uzeo u obzir i negativne strane tih promjena, ne samo zbog nemira i nervoze među ljudima, nego i zbog posljedica u novom uhadavanju gospodarenja sa šumama. Protivan sam ovim promjenama upravo zbog toga što se one predlažu i to prije nego što su raščišćena neka druga bitna pitanja gospodarenja šumama. I četvrto, ako nismo zadovoljni dosadašnjim funkcioniranjem šumskih gospodarstava i dosadašnjim gospodarenjem, sigurno je krivo nešto drugo a ne šumska područja.

Drugo, problem osnovnih organizacija udruženog rada. Slažem se da je neophodno utvrditi što su osnovne organizacije u šumskoj proizvodnji, budući da to zahtjeva cijeli naš društveno-ekonomski sistem i Zakon o udruženom radu. No ovdje bih postavio neka pitanja. Prvo, da li smo prije toga utvrdili suštinski karakter radnih kolektiva u šumarstvu s obzirom na zadatke što ih društvo daje. Drugo, da li smo prije toga postavili na jasnu osnovu ekonomski odnos između društva i radnih kolektiva; ako imaju određene obaveze koje društvo daje, imaju i određena prava. To međutim, nismo raščistili. Treće, način na koji se pokušava postaviti instrumentarij za izdvajanje sredstava za reprodukciju šuma, u najmanju ruku začuđava. Kako se može prići iznalaženju tog instrumentarija a da prethodno nije utvrđeno što je rezultat rada radnih kolektiva u šumskoj proizvodnji. A to je lijepo jasno naglasio i postavio kao problem predsjednik Sindikata radnika šumarstva i industrije za preradu drva DUŠKO DRAGUN u onom materijalu kojega smo ovdje dobili. Međutim, komisije rade svaka svoj posao, a da i ne pokušavaju riješiti osnovno pitanje. Šta je rezultat rada ljudi koji su zaposleni u šumskoj proizvodnji? Ja mislim da tu radni kolektivi koji rade u šumarstvu različite zadatke imaju potpuno ista prava da se isto tako ponašaju privredno kao i sve druge organizacije, ako smo ih tako postavili. A tako smo ih postavili i one

u tom svom radu koji obavljaju trebaju da osiguraju reprodukciju samih svojih sredstava i svoje radne snage, znači trebaju imati svoje fondove, kao i sve druge privredne organizacije, trebaju imati osigurane zakonske i ugovorne obaveze da ih plate, trebaju imati eventualno i neku dobit, a dabome, u prvom redu trebaju da naplate vrijednost svoje radne snage. Kad bismo mi išli tim putem pa utvrđivali, a imademo kriterije i normative u proizvodnji, imademo kriterije i za visine osobnih dohodaka, koje bi trebao prosječan naš čovjek da imade s određenim zanimanjima i na određenim zadacima koje vrši i kako ih obavlja, onda bismo mogli na taj način doći i do vrijednosti radne snage i do vrijednosti toga rada i do rezultata rada s kojim radnici u šumskoj proizvodnji mogu onda slobodno raspolagati. U prvom redu za sebe i za svoje materijalne osnove. To je u prvom redu kad se primjeni na eksploataciju šuma. Međutim, ako mi sad pogledamo šta rade ti radni kolektivi u vezi s reprodukcijom šume, ja sam došao do tog uvjerenja i mislim, ako se malo zamislimo, da zapravo kolektivi nemaju nikakvog ličnog tržišnog interesa da uzgajaju i reproduciraju šume. Oni su ovdje stručni profesionalni jedan sastav, stručni koji je stručno osposobljen da može vršiti to i to u čije ime, u ime društva. Društvo je jedino ono koje može da poveže sve prijašnje, sadašnje i buduće organizacije ove generacije kod razvoja šume.

Šuma živi kroz nekoliko generacija i ona se uzgaja kroz nekoliko generacija i ona po svim našim dosadašnjim naukama i ono što smo mi nekada učili, a konačno to zahtjeva ne samo etika šumarske profesije koja je i u kapitalizmu takova, nego pogotovo ova naša socijalistička da budućim generacijama ostavljamo bolje nego što imamo danas. Taj zadatak nije zadatak kolektiva u šumarstvu koji bi bio imanentan samom kolektivu zato što je on stručno osposobljen nego samo zato što to društvo od njega traži. Šumarski kolektivi ne mogu poslove uzgajanja šuma prodati na tržištu, niti iznijeti na tržište. Niti to nisu njihova sredstva koja bi ona posudila kod banke kredite za obrtna sredstva pa da ulažu u uzgajanje šuma pa da ih nakon 120 ili 150 godina izvuku napolje. Kad promatramo zaista što je karakter tih naših organizacija radničkih kolektiva u šumarstvu, onda je to servisni rad za ime društva i u korist društva na uzgajanju, održavanju i reprodukciji šuma. To je Zakon o šumama naredio kolektivima, ali kolektivi imaju onda pravo da taj zadatak obave i da društvu dadu i fakturu za taj posao. U toj fakturi treba biti sadržana i vrijednost toga rada i fondovi i sve ono što i svaki drugi radni kolektiv koji obavlja jedan servisni posao kao npr. Dubravi servisne radione za popravljavanje autobomila. Oni imaju svoju cijenu rada, imaju sat rada, neznam 15.000 din. ili koliko, i obavljaju sve te poslove za račun pojedinaca, za račun društvenih organizacija; a tako i šumarske organizacije za račun društva.

Ako smo mi pokušali da utvrdimo što je rezultat rada šumarskih kolektiva u šumskoj proizvodnji na ovaj način pa da kažemo, znade se koliko troši se za sječu, znade se koliko se troši za izradu sortimenata, za transport, za utovar, za istovar, koliko se troši pomoćnih kojekakvih materijala i sredstava, koliko treba amortizacije za ona osnovna sredstva koja se kod toga koriste, ako se tome onda dodaju i prosječni fondovi kakvi su u Republici tako i za šumarske organizacije onda se na taj način može doći do toga, evo drugovi, ovo je rezultat našega rada, s ovim mi slobodno raspoložemo, ali to nije ono koje treba da ide tada natrag u pošumljavanje i uzgajanje šuma, to je

ono što je nama kao radnim organizacijama osigurano, da mi po svojoj volji prema svojim potrebama raspolažemo s tim. Ono što je ostalo iznad toga, ono mi možemo shvatiti kao onaj višak koji je proizašao iz povoljnih prirodnih uvjeta produkcije, a to je ostavljeno i to je zapravo jedini izvor sredstava za uzgajanje šuma. Iako to netko naziva rentom koju bi trebalo oduzeti, onda smo oduzeli sredstva za reprodukciju šuma i to nije stvar naša kao radnih kolektiva, nego to je stvar društva. Ja bih vas molio da malo razmišljate o tim odnosima jer to su defacto odnosi između radnih kolektiva i društva. Mi taj ekonomski odnos nismo razriješili. Društvo daje zadatke, nije nam reklo šta je rezultat rada, a budući da je ovdje višak vrijednosti koji se postiže zajedno s brojem i rezultat rada i rezultat prirodnih uvjeta, to znači da mi to moramo najprije odijeliti. Ako mi to nismo raspodjelili prije toga tu nismo napravili nikakvu granicu onda ne možemo nikako niti govoriti o tome što pripada radničkom kolektivu, što pripada osnovnoj organizaciji udruženoga rada, s čim ona ima pravo da raspolaže po svome vlastitom nahođenju, da sama sebe reproducira i svoju radnu snagu i svoja sredstva i konačno onda i ne znamo koliko nam je ostalo onih sredstava koja su jedina za reprodukciju šume.

Ja mislim da se mi ni dosada nismo razumjeli u tim nekim osnovnim fundamentalnim kategorijama političke ekonomije. Kad se govori o raspodjeli o dohotku onda u prvom redu nama svima mora biti jasno kako se stvara taj višak vrijednosti u šumskoj proizvodnji, od čega je on sastavljen, i kome što od toga pripada. Što pripada društvu a društvo je reklo šumsko-gospodarska područja trebaju da se formiraju tako da mogu sama vršiti bar jednostavnu reprodukciju, to, ako se zamislimo, to su jedina sredstva iz toga viška kojega nazivamo renta, iz onoga što je ostalo nakon što smo odvojili od rezultata rada radničkih kolektiva i to vraćamo šumi. Zakon nije rekao na kome nivou mi treba da vršimo reprodukciju šume. Ako bismo se zadržali na ovom nivou na kojemu to danas obavljamo, mogao bih reći da je prilično još primitivan nivo. Nisu kriva šumska gospodarstva, nisu krivi naši kolektivi što mogu u razvoj cjelokupnog šumarstva i šumske proizvodnje samo ona sredstva ulagati koja praktički ostaju nakon eksploatacije šuma i njihovih fondova. Samo to mogu ulagati a ta sredstva nisu dovoljna da bi ubrzanije razvijala i materijalnu osnovu s kojom raspolažu radni kolektivi, to znači i mehanizaciju i svoj vlastiti društveni standard da digne na nivou prosječnog člana našega društva, i istodobno da gradi šumske ceste, prometnice, da otvara šume i još da ostane neznam koliko sredstava za reprodukciju šume na nekakovom višem nivou. Reprodukcijska šuma kod nas se obavlja, i to mene lično jako mnogo smeta, na prilično primitivnom nivou, društvo zasad nema sredstava da doda barem u ovoj ekonomskoj epohi, iako smo, čini mi se, mi u našoj Republici možda jedini u Evropi i s obzirom na Istok i s obzirom na Zapad, koji ne dobijemo iz nacionalnog dohotka drugih privrednih grana niti jedan dinar za reprodukciju šuma. Mi trebamo biti svjesni da ako tako ne može biti, da ćemo onda još dulje vremena vršiti reprodukciju šume na prilično primitivnim osnovama, jer ćemo morati u prvom redu izrađivati šumske ceste, nabavljati mehanizaciju i podizati društveni standard radnika ako ih želimo zadržati u šumskoj proizvodnji. Međutim kako jedno istraživanje, koje je razmjerno kratko, pokazuje akumulativnost u šumskoj proizvodnji zakonomjerno opada. Društveni standard ljudi koji su zaposleni u šumarstvu raste brže nego

što može rasti produktivnost rada u eksploataciji šuma, a to su sredstva koja bi se mogla prelijevati u reprodukciju šume. I upravo zbog toga što akumulativnost zakonomjerno opada mi moramo također voditi i o tome računa da ćemo, ako ne sada u ovoj ekonomskoj epohi, morati možda za koju godinu pokucati na vrata društva, ako želimo da šumarsku nauku, biološku šumarsku nauku, u većem procentu uvedemo u reprodukciju šuma, a za to trebamo dodatna sredstva.

». . . Blago onim zemljama, u kojima se ne smatra, da šuma mora biti rentabilna. Rentabilnost je najsporednija korist šume! Gdegod se išlo za rentabilnošću i konjunkturu, šume je nestalo. Bosanske su šume pale zbog toga shvatanja o rentabilnosti šume. Mnogo je važnija ona druga uloga šume, koju nikakav račun rentabiliteta ne može iskupiti. Ima šuma, koje se moraju održavati po ceni najvećih žrtava i koje nikada ne mogu biti rentabilne sa finansijskog gledišta, ali mogu biti od neocenjive koristi narodnoj privredi. Zato račun rentabiliteta u pošumljavanju goleti nije uvek od presudnog značaja. Postoje mnoga pošumljavanja, koja nisu rentabilna, pa se ipak moraju izvršiti . . .«

(Ing. O. Krstić u »Šumarskom listu« 1938. god., br. 5, str. 252)

U ZAKLJUČIVANJU DRUŠTVENOG DOGOVORA NE ODLUČUJU SAMO ŠUMARSKE ORGANIZACIJE

TOMISLAV KRNJAK, dipl. inž. šum.,
republički podsekretar za šumarstvo

Drugarice i drugovi!

Ja bih se s par riječi uključio u ovu raspravu o zaista veoma značajnim i fundamentalnim temama za našu struku. Mislim, da je dobro došla inicijativa Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske, da ovu problematiku, iako možda veoma kompleksnu i široku za jedno savjetovanje, stavi na dnevni red i da se o tim pitanjima i problemima čuju mišljenja i prijedlozi te trasiraju putevi i načini kako da se ona rješavaju. Neznam jedino, u kojoj mjeri će biti moguće da iz ovog Savjetovanja i stavova koji su ovdje izneseni dobijemo određene zajedničke stavove i zaključke, koji bi se mogli uspješno primjenjivati u daljnjem radu u svim ovim područjima i temama koje su danas na dnevnom redu. Ja bih htio obrazložiti neka pitanja, koja su bila u ovoj raspravi tretirana, a koja su često tretirana s jednog aspekta, kao dilema, da li bi trebalo ova pitanja sada uopće rješavati, jer su ona kao riješena. Na tu temu rekao bih dvije tri riječi i to o svakom ovom pitanju posebno, kako se ne bi razišli kućama s dilemama oko nužnosti rješavanja ovih pitanja.

Pitanje šumsko-privrednih, odnosno šumsko-gospodarskim područjima, kao što je ovdje jednoglasno istaknuto, veoma je značajno i fundamentalno pitanje za gospodarenje šumama i razvoj šumarstva, a posebno za reprodukciju šuma. Mi smo čuli i historijat ovoga pitanja, čuli smo da smo imali i periode u našoj organizaciji, kada nismo valorizirali i respektirali šumsko-privredna područja, kad smo organiziranje šumarstva podešavali drugim kriterijima. Mislim da ne stoji da Zakon o šumama ništa novo nije donio. Mislim da je veoma značajno i kapitalno u Zakonu što je preciznije odredio područje, njegovu svrhu kao reproduksijske cjeline, i način vršenja reprodukcije u okviru šumsko-privrednog područja. Ovo je naročito značajno jer je to Zakon učinio nakon usklađivanja s Ustavom, ZUR-om i svim drugim dokumentima koji su utvrdili društveno-politički sistem i odnose u našoj zemlji. Moram reći da je jedno vrijeme lebdilo u zraku pitanje, da li je organiziranost naših organizacija na osnovi šumsko-privrednih područja u skladu s društveno-političkim i društveno-ekonomskim uređenjem ili nije te da su u vezi toga bile pokretane određene diskusije kao i vršene određene praktične akcije na uspostavljanju odnosa u organiziranju šumarstva koji ne bi bili bazirani i temeljeni na osnovama šumsko-gospodarskog područja. Mislim da je stoga aspekta ovo veoma značajno pitanje, da je nakon razmatranja sa svim mjero-davnim zakonodavnim i društveno-političkim strukturama ponovno afirmirano šumsko-privredno područje kao osnovna kategorija privređivanja u šumarstvu. Ja moram reći ovdje, kao, što netko i reče u

diskusiji, da smo mi stvarno u prednacrtima Zakona predviđali u prelaznim odredbama da dosadašnja područja budu osnovica daljnje gospodarenja, dok se eventualno ne donesu nova, za koja bi onda mogli da koristimo sve ove metode, a znanost u prvom redu. Mislim da bi to bila odlična stvar da smo mogli sve relevantne faktore znanstveno istražiti. To je međutim dugotrajan put, ta istraživanja se ne mogu provesti brzo, već traju godinama a mi smo u obvezi predložili rješenja. Teza po kojoj dosadašnja područja do donošenja novih da budu okviri daljnje gospodarenja, nije prihvaćena kod nadležnih u Republici i Saboru i tu se nije ništa moglo učiniti nego ono što danas stoji u Zakonu.

Drugo, vi se dobro sjećate da je prije donošenja Zakona u našoj Republici pokrenuto mijenjanje organizacije šumarstva, da je najkonkretnije došlo do izdvajanja određenih dijelova šumsko-privrednih područja i proglašavanjem novih organizacija, da je na dosta mjesta u Republici pokrenuta takva akcija i da smo bili u dilemi šta da u tom pogledu radimo. Tada smo išli na teren, sjeli s drugovima gdje su ova pitanja pokretana i dogovorili se da se takove akcije zaustave, da se sačeka novi Zakon te, da se Zakon provede u dijelu organiziranja i u smislu kako tog bude propisano.

Radi svih ovih problema, kao i na osnovi rasprava vođenih povodom donošenja ZOŠ-a, pred nas je postavljen zahtjev da se poradi na novom utvrđivanju šumsko-gospodarskih područja. Stoji i činjenica da je to kompleksno pitanje, međutim ono predstavlja okvir makroorganizacije u šumarstvu, gdje na osnovi određenih odnosa uspostavljamo određene reprodukcione cjeline, koje su u stanju da utvrđeni društveni značaj i karakter šuma zadovoljavajuće održavaju, da ih reproduciraju. Društvo na taj način osigurava i materijalnu podlogu za realizaciju propisa šumsko-gospodarskih osnova, kojima se društveno reguliraju svi zadaci i poslovi u gospodarenju šumama. Ovo je bilo nužno zakonski normirati, jer smo gospodarenje šumama u kontinentalnome području stavili na privrednu računicu.

Zakonom su propisani i određeni rokovi u kojima bi trebalo ove poslove obaviti a određen je novi način ustanovljivanja šumsko-gospodarskog područja društvenim dogovorom. Upravo sada raspravljamo o ovim pitanjima na osnovi izgrađenog prijedloga koji je prezentiran svim zainteresiranim i koji vjerojatno nije savršen, a nije niti mogao biti tako timski kreiran da budu svi znanstveni metodi i principi primijenjeni jer postavljeni rokovi to nisu omogućili. Prijedlog je utvrđen na osnovi prikupljenih podataka i elemenata iz kojih je moguće doći do određenih zaključaka. Ovdje se zapravo radi o nacrtu prijedloga, koji je dat na raspravu sa ciljem da se dadu primjedbe, mišljenja i prijedlozi, i da se nakon toga predlože u sadašnjim uvjetima zadovoljavajuća i moguća rješenja.

Mislim da nije veliko zlo da se dogovorimo o određenim prihvatljivim rješenjima, koja su moguća da se provedu u datim uvjetima u našoj struci, imajući u vidu heterogenost interesa svih onih koji su zainteresirani za rješavanje šumsko-privrednih područja. To očigledno nisu samo šumari i šumarske organizacije, to su i drugi faktori koji su nominirani kao sudionici u zaključivanju društvenog dogovora. To su društveno-političke zajednice, zajednice općina — uz mišljenja općinskih skupština. Međutim, sada je tu nastao problem. Šumari bi vjerojatno uskladili svoja mišljenja i odnose bez velikih problema, jer bi se zadovoljili sadašnjim stanjem, i dogovor bi bio relativno brzo usvojen bez obzira da li se radilo o 14 ili 17 šumsko-gospodarskih područja. Međutim, stvar

se komplicira kada se ova rasprava prenese na tlo drugih sudionika i drugih zainteresiranih društveno-političkih faktora. Tu se postavljaju zahtjevi koje smo zapravo kroz Zakon htjeli spriječiti i eliminirati. To je najkonkretnije već i postavljeno. Pojedine općinske skupštine su zauzele stanovišta da se u okviru općine formiraju nova šumsko-gospodarska područja.

To znači u praksi cijepanje i usitnjavanje šumarstva, a kroz primjenu Zakona smo trebali ostvariti okrupnjavanje onih područja, koja po svojoj veličini i uvjetima materijalne osnove rada ne zadovoljavaju. Sada nam neće drugo preostati nego da u odnosu na predloženo u povratnom i međusobnom usklađivanju interesa pokušamo učiniti napor da uskladimo sva mišljenja i stavove kako bi došli do određenih rezultata, te da idemo na potpisivanje dogovora na način kako je u Zakonu i predviđeno.

Smatram da bi za našu struku bilo vrlo neugodno i loše, kada bi morali konstatirati da nismo u stanju postići dogovor, već da moramo posegnuti za zaštitnim mehanizmom iz Zakona, te da idemo na utvrđivanje područja na osnovi odluke Vijeća udruženog rada u Saboru. Ja se nadam, bez obzira što je situacija sada oštra i neusklađena, da ćemo kroz drugu fazu putem usklađivanja naših interesa uspjeti postići napredak u ovim dogovorima tako da bi Društveni dogovor mogao biti donešen.

A sada nekoliko riječi oko drugih problema vezanih uz razmatrane akte. Stvarno gledajući, to je jedinstvena materija i sigurno bi bilo mnogo lakše utvrditi područja, kada bi imali jasne stavove oko organiziranja udruženog rada unutar šumsko-gospodarskih područja. Zašto to kažem? Zato jer bi onda ovi odnosi između interesa šumarstva i društveno-političkih zajednica bili raspravljani s određenom vizijom odnosa društveno-političkih zajednica i predviđenih oblika organiziranosti OOUR-a u okviru šumsko-gospodarskog područja. Pošto mi za sada nemamo konkretna rješenja, a otvorili smo određene dileme oko načina i mogućnosti organiziranja OOUR-a u varijantama društvenog dogovora, to smo provođenje ZUR-a u domeni konstituiranja OOUR-a doveli još znatno više u nedefinirane odnose s osnivanjem šumsko-gospodarskih područja.

Kad sam slušao sve diskutante na temu OOUR-a u šumarstvu onda je bilo tu veoma različitih mišljenja i pristupa. Kada smo sada slušali prof. Potočiča koji je govorio o uzgoju šuma, koje ga u potpunosti stavlja u funkciju društva i na teret društvu, onda proizlazi da nije slučajno da je i prva varijanta organiziranja OOUR-a stavljena u kontekst ovih odnosa, tj. uzgoj šuma ne predviđa organizirati u posebnoj OOUR-u za šumsko-gospodarsko područje kao radnoj organizaciji.

Druga varijanta, koja predviđa osnivanje paralelnih OOUR-a, a koja predstavlja sadašnje stanje s mogućnostima njegovoga poboljšanja, predstavlja nastavak neriješenih problema iz dosadašnje prakse, a koja otežava vođenje zajedničke reprodukcije na šumsko-gospodarskom području, te se postavlja pitanje dali je moguće ostvarivati nove sadržaje a da se pritom kapitalnije ne mijenjaju unutrašnji odnosi u šumsko-privrednim područjima u pogledu organiziranosti osnovnih organizacija udruženog rada. OOUR-i po ZUR-u imaju velika, da tako kažem isključiva, prava u raspolaganju sredstvima i dohotkom. Problem je sada u tome da mi nismo ustanovili koji je to dohodak rezultat rada a koji nije. Bojim se također da nećemo skoro niti biti u stanju da ustanovljivanje ovih dijelova dohotka konkretno rješavamo. Vjerojatno možemo relativno brzo metodologiju usvojiti ali konkretne kvantifika-

cije će biti teško iznaći. To više ako se u to uključe i razni interesi radi kojih neće biti u praksi moguće prihvaćeni sistem jednostavno primjeniti i nadzirati njegovu primjenu.

A sada nešto na temu sredstava za reprodukciju. Činjenica je da bi idealnije i znanstveno bolje bilo izdvajanje sredstava za reprodukciju na osnovi prijedloga koji su dati, ali postavlja se pitanje, kako da ove postavke ugradimo u postojeći sistem raspodjele ukupnog prihoda i dohodka, da bi on mogao djelovati i u praktičnoj primjeni. Kako uskladiti induktivne kalkulacije na bazi prosječnih normativa, prosječne profitne stope, nivo osobnih dohodaka itd. s našim sistemom raspodjele dohotka. To predstavlja znatne poteškoće. Međutim, živiti se mora i mi moramo za praksu iznaći određena, makar i privremena, rješenja. Dosadašnji sistem amortizacije šuma kojeg smo napadali i koji nam nije logičan, ipak je godinama živio i osiguravao sredstva za reprodukciju na teret ukupnog prihoda. Sistem amortizacije je napušten i neće moći dulje egzistirati te moramo sada pitanje osiguravanja sredstava putem amortizacije šuma zamijeniti jednom drugom kategorijom. Ja bih dapače pozvao sve zainteresirane koji su sudjelovali u kritici ovoga sistema izdvajanja sredstava za reprodukciju šuma na osnovi prosječnih cijena da svojim znanjem i iskustvom pomognu kreiranju sistema koji će biti dovoljno stručan, znanstven i operativan i koji će osiguravati programirane ciljeve u reprodukciji.

Treba iskoristiti zakonsku mogućnost da se ova sredstva izdvoje na teret ukupnoga prihoda prije utvrđivanja rente.

Pitanje rente je stvar koja kuca na vrata. Vi ste vjerojatno informirani, da se već nacrt Zakona o renti nalazi u raspravama kod zainteresiranih republičkih društvenih struktura. Prednacrt je bio ovih dana na raspravi na Savjetu za pitanja društveno-ekonomskih odnosa kojom prilikom je zaključeno da treba ubrzati ovaj posao, ali na širim društvenim osnovama. Prema tome i pitanje sredstava za reprodukciju je u vezi s tim veoma značajnim pitanjem, koje treba što prije rješavati, i ova sredstva treba izuzeti ispod režima rente. Prema tome u sadašnjem momentu će biti svrsishodnije i racionalnije da pridemo određivanju sredstava za reprodukciju u skladu sa Zakonom, a da se izdvajanje rente obavi nakon utvrđivanja sredstava za reprodukciju šuma.

To je druga kvaliteta, nego da i ova sredstva budu uključena u ukupna sredstva za kvantifikaciju rente.

Ja sam toliko htio reći o ovim temama s jednim uvjerenjem, da na ovome Savjetovanju nismo vjerovatno dali odgovore na sva pitanja ali smo ih načeli i vjerojatno ćemo ove diskusije nastaviti. Vjerojatno ne u ovakovoj širini, nego na drugim nivoima, užim radnim grupama i drugim radnim tijelima. I napokon htio bih da se razidemo u uvjerenju, da ne postoje ničije namjere i tendencije oko reorganizacija radi reorganizacija, nego da utvrđivanje šumsko-gospodarskih područja radimo radi usklađenja naše organiziranosti sa Zakonom. Kada se ovo usklađenje postigne, tada ćemo biti u stanju da daljnje tendencije promjena izazivane van OUR-a onemogućimo te da postignemo potrebnu stabilnost za daljnji konstruktivan rad i razvoj naše djelatnosti.

Ja se nadam da ćemo suradnjom i konstruktivnim prijedlozima doći do zadovoljavajućih rješenja.

Zahvaljujem!

ZAVRŠNI DIO SAVJETOVANJA

Kako nakon govora Ing. Krnjaka nitko se više nije javio za riječ, član Komisije za zaključke ovog savjetovanja Ing. Edo Kalajdžić osvrnuo se na zadaću te Komisije, a iza toga je predsjednik Saveza Prof. Dr B. Prpić zaključio savjetovanje.

Edo Kalajdžić, dipl. inž. šum., rekao je: Nakon što ste me, bez ijednog glasa protiv, izabrali u Komisiju za zaključke, ja sam pažljivo pratio diskusiju. Reći ću Vam jednu iskrenu dilemu, da će mi biti vrlo teško donijeti zaključak i predložiti zaključke na osnovu ove diskusije. Rijetko sam naišao na prijedlog jednog materijala, kojem je diskusija pokazala suprotnije stavove nego što je ovdje bilo. Zato se nemojte čuditi, ako zaključci budu ovaj put čudni.

Predsjednik Saveza Prof. Dr. Branimira Prpića Savjetovanje zaključio je ovim govorom:

Drugarice i drugovi! Mi smo ovo Savjetovanje organizirali sa svrhom da nas što više diskutira i da na temelju toga Savez može donijeti određene zaključke, bez obzira na to, što su ove naše diskusije ovdje bile kontradiktorne, kao što je to rekao potpredsjednik Saveza ing. KALAJDŽIĆ. Bez obzira na to, mi ćemo ipak sve ono što je bilo danas ovdje diskutirano, budući da je to snimano na magnetofonske trake, to pokušati sažeti, poslati svima vama u vidu sažetka i nadalje poslati Zajednici i onima koji rade na donošenju ovih prijedloga u smislu realizacije Zakona. Ja bih zamolio još jednom komisiju u sastavu prof. POTOČIĆ, ing. KALAJDŽIĆ, zatim ing. VANJKOVIĆ, ing. MUDROVČIĆ, ing. LJEVAK, da se narednih dana sastanu, dakako kada završimo s prenošenjem materijala na papir, da sve to razmotre i da u najskorije vrijeme svima vama i svima onima koji su zainteresirani, pošalju ono što se iz toga, iako je kontradiktorno, može izvaditi. Ja bih vam svima zahvalio na odazivu na ovo Savjetovanje!

ZAKLJUČCI SAVJETOVANJA ODRŽANOG 20. TRAVNJA 1978. GODINE U ZAGREBU

Na temelju podnesenih referata i diskusije na stručnom dijelu Plenuma Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske održanog 20. travnja 1978. g. u Zagrebu, formuliraju se slijedeći

ZAKLJUČCI

I

U materijalima, koji su primjenjeni za izradu Nacrta društvenog dogovora o utvrđivanju šumsko-gospodarskih područja na kontinentalnom dijelu šuma i šumskih zemljišta SRH, kriteriji nisu u dovoljnoj mjeri znanstveno fundirani zbog kratkoće vremena. Stoga se predlaže da se kriteriji i znanstveno temeljito prouče, nadopune i rasprave, te nakon toga primjene za utvrđivanje šumsko-gospodarskih područja.

II

Šume i šumska zemljišta kojima upravljaju i gospodare sadašnje radne organizacije u šumarstvu (Šumska gospodarstva), a zadovoljavaju odredbe čl. 12. Zakona o šumama, posebno stava 3, treba potvrditi kao šumsko-gospodarska područja, dok se ne utvrde i primjene kriteriji predviđeni u toč. I. ovih Zaključaka.

III

Postojeću organizaciju ne bi trebalo mijenjati jer za to ne postoje posebni razlozi.

IV

Svako daljnje usitnjavanje sadašnjih šumskih gospodarskih cjelina kojima upravljaju sadašnja Šumska gospodarstva bilo bi štetno za struku i društvenu zajednicu. Naprotiv potrebno je težiti daljnjem udruživanju rada i sredstava na još većim područjima kako bi se stvorili još bolji uvjeti za unapređenje šumarstva.

V

Informacija o radu na prijedlozima za osnivanje OOUR-a u šumarstvu prihvaćena je s tim, da se izradi konačni tekst i daje što prije na javnu raspravu. Daje se prednost varijanti koja predviđa osnivanje OOUR-a na teritorijalnom principu.

VI

Prihvaćena je informacija o radu na prijedlozima izrade kriterija za formiranje sredstava za reprodukciju šuma. Ova sredstva treba formirati i koristiti na cijelom području kojim upravlja šumsko-privredna organizacija u skladu sa smjernicama i odredbama šumsko-gospodarske osnove.

U Zagrebu 10. svibnja 1978. g.

ODBOR ZA ZAKLJUČKE:

1. Ing. E. Kalajdžić v. r.
2. Ing. S. Ljevak v. r.
3. Ing. A. Mudrovčić v. r.
4. Prof. dr. Z. Potočić v. r.
5. Ing. S. Vanjković v. r.

ZAPISNIK

proljetnog PLENUMA Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Hrvatske, koji je održan 20. travnja 1978. g. u Zagrebu, u kino-dvorani Radničkog sveučilišta »M. Pijade«, Proleterskih brigada 68.

PRISUTNI:

Članovi Upravnog i Nadzornog odbora Saveza, zatim delegati terenskih Društva inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije (28 opunomoćenih delegata), brojno članstvo s područja Bjelovara, Delnica, Gospića, Karlovca, Koprivnice, Našica, Nove Gradiške, Ogulina, Osijeka, Rijeke, Slavonskog Broda, Slavonske Požege, Senja, Siska, Varaždina, Vinkovaca, Virovitice i Zagreba. U radu Plenuma sudjelovalo je preko 310 uzvanika.

DNEVNI RED

I Društveni dio

1. Otvaranje Plenuma Saveza — prof. dr. B. Prpić
2. Rad Saveza, završni račun za 1977. g., plan rada i program za 1978. g. — dr. N. Komlenović
3. Zaključci

II Stručni dio — stručno savjetovanje:

1. Šumsko-gospodarska područja: utvrđivanje i osnivanje — ing. T. Krnjak i dr. D. Cestar
2. Osnivanje osnovnih organizacija udruženog rada (OOUR) — ing. A. Mudrovčić
3. Zakon o sredstvima za reprodukciju šuma — ing. A. Mudrovčić

1. OTVARANJE PLENUMA I IZVJEŠTAJ PREDSDJEDNIKA DRA PRPIĆA

Proljetni Plenum otvorio je prof. dr. Branimir Prpić, pozdravio sudionike i izrazio zadovoljstvo što može da pozdravi ovaj veliki skup stručnjaka šumarstva i drvne industrije, a posebno predsjednika Savjeta za zaštitu prirode SRH ing. F. Knebla, zatim republičkog podsekretara za šumarstvo ing. T. Krnjaka, dekana Šumarskog fakulteta prof. dr. S. Bađuna, predsjednika zajednice šumarstva, prerade drva i prometa drvnim proizvodima i papirom u Zagrebu ing. S. Galovića, ing. A. Šobata, direktora Zavoda za zaštitu prirode, predstavnike Šumarskog instituta — Jastrebarsko, Sindikata radnika ind. drva i šumarstva SRH, osnovnih privrednih komora, općinske inspektore za šumarstvo, kao i veliki broj delegata i učesnika sa strane Šumskih gospodarstava, Šumarija itd.

Prije prelaska na Dnevni red Plenuma, prema statutarnim odredbama, izabrano je Radno predsjedništvo Plenuma u sastavu: dr. B. Prpić, ing. M. Čelap, ing. E. Kalajdžić, ing. L. Šabarić i ing. S. Vanjković, za ovjerovitelje zapisnika Plenuma izabrani su: ing. R. Štraser i Mr. S. Matić, u Odbor za zaključke: ing. E. Kalajdžić, ing. S. Ljevak, ing. A. Mudrovčić, dr. Z. Potočić i ing. S. Vanjković, te za zapisničara: ing. R. Antoljak.

A sada dozvolite mi, nastavio je dr. Prpić, da se vratim i podsjetim na zbivanja u 1976. g. koju je Savez započeo sa Savjetovanjem o ulozi šume i šumske vegetacije u zaštiti čovjekove okoline u odnosu na jadransko područje, koje je održano u Zadru, te nastavio s proslavom 130. obljetnice osnivanja Hrvatsko-Slavonskog Društva (današnjeg Saveza), i 100 godišnjice neprekidnog izlaženja Šumarskog lista i objavljivanjem vrijednog stručnog dijela »Povijest šumarstva Hrvatske u razdoblju od 1876—1976. g.«

Prilikom jubilarne proslave Savez je podijelio u svemu preko 280 Zlatnih medalja, Povelja i Priznanja. Pod konac godine održana je 16. XII 1976. g. u Zagrebu, veoma uspješna 87. redovna skupština Saveza.

Slijedeća, 1977. godina obilovala je također važnim stručnim i društvenim zbivanjima. Tako je:

1. 23. V 1977. g. donešen Zakon o šumama SR Hrvatske,
2. ing. T. Krnjak postavljen za podsekretara šumarstva u Republičkom sekretarijatu za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo — nakon prekida koji je nastao odlaskom ing. S. Tomaševskog za direktora »Export-drva«,
3. objavljen je Zakon o vraćanju nacionaliziranog dijela zgrade »Šumarski dom« Savezu.

Povodom donošenja novog Zakona o šumama, jednog od najprogresivnijih zakona, Savez je uručio Jubilarnu povelju i zlatnu medalju ing. R. Pavloviću republičkom sekretaru, kao i ing. T. Krnjaku, tadanjem glavnom inspektor za šumarstvo.

20. VI 1977. g. objavljen je Zakon o vraćanju nacionaliziranog dijela zgrade »ŠUMARSKI DOM« Savezu, radi ostvarivanja njegovih ciljeva. Ova činjenica, da nam je vraćena naša djedovina, stvorena prije 80 g., izazvala je posebnu radost u redovima našeg brojnog članstva i terenskih društava, jer je time uz ostalo i pojačana materijalna baza Saveza i ostvareni su uvjeti za pristupanju realizaciji najavljenog — obimnog programa rada Saveza. Time nam je pružena mogućnost da krenemo u osnivanje Centra za propagandu i popularizaciju šumarstva, otvaranje izložbenog prostora o koristima i blagodatima šuma, o ulozi šume u zaštiti čovjekove okoline, da pristupimo osnivanju šumarskog muzeja, ksiloteke, filoteke, izdavačke djelatnosti kako stručnih knjiga i priručnika, tako i potrebnih obrazaca, tiskanica za redovno poslovanje svake šumarije i gospodarstva; nadalje da poradimo na osnivanju mladih prijatelja šume, da se intenzivnije uključimo u akciju zaštite čovjekove životne i radne okoline, koja će zbog svoje važnosti iz godine u godinu poprimati sve veće dimenzije.

Vraćanjem Šumarskog doma struci i Savezu dat je novi podstrek i priznanje također i cjelokupnom članstvu Saveza. Vraćanjem Šumarskog doma Savez je dobio 1.200 m² poslovnog prostora i poduzeo je zakonom određene korake za iselenje dosadašnjih stanara u vraćenom dijelu doma. Želim istaknuti da određivanje namjene i korišćenja raspoloživim poslovnim prostorom u Šumarskom domu nije samo stvar Saveza nego i Zajednice šumarstva, Šumarskog fakulteta, Zavoda za zaštitu prirode, Šumarskog instituta i sl. Također iznosim da dosadašnji »stanari« nacionaliziranog dijela Šumarskog doma nisu nikome kroz 15 godina plaćali dužnu zakupninu, pa je Fond zgrade veoma osiromašio i ostao bez dovoljno novčanih sredstava, dok u isto vrijeme potreba nalaže obnovu fasade, centralnu plinifikaciju zgrade, razne adaptacije i sl. na jednoj strani, a na drugoj je OSTVARIVANJE CILJEVA SAVEZA koji također trebaju znatna financijska sredstva.

Savez smatra da prvenstveno treba osigurati poslovni prostor u domu za svoje potrebe, jer smo na to čekali preko 15 godina i nikako se ne slažemo s tim da prvo osiguramo prostor za ostvarivanje ciljeva dosadašnjih »stanara«, a svoje zamaramo.

Pred nama su zadaci o realizaciji programa najavljenog tjedna DANI ŠUME I ŠUMARSTVA HRVATSKE u jesen 1978. g.:

1. izdati popularno-znanstvenu brošuru o ulozi šume u zaštiti čovjekove okoline u 10.000 primjeraka,
2. izdati propagandne plakate raznih veličina s najavom održavanja tjedna šume i razaslati ga osnovnom školstvu, kao i radnim organizacijama šumarstva i drvne industrije,
3. izraditi nagradnu značku za mlade sudionike u jesenjim akcijama pošumljavanja,
4. sastaviti popularni stručni referat o ulozi šume, kao općem dobru od posebnog interesa i u zaštiti čovjekove okoline i sl.
5. izdati posebni broj Šumarskog lista posvećen zaštiti čovjekove okoline i sl.

Napominjem da su prvenstveno šumari, biolozi i ekolozi pozvani i mjerodavni da što bolje osvijetle ulogu šume konkretnim podacima kao i da pronađu zajednički put s tehničkom stranom zaštite. Pogotovo u ovom procesu snažne industrijalizacije i progresa zemlje koji se ne mogu zaustaviti, iako šumama prijete ozbiljne posljedice ovog rada. Saznanje o značenju šume u zaštiti je u ozbiljnoj krizi pa će biti potrebno iskoristiti sva raspoloživa sredstva informatike i propagande, napose RTV, dnevne i tjedne štampe. Udio šumarstva još uvijek nije dovoljno definiran i osvijetljen iz biološkog ugla gledanja. Činjenica je da nismo dovoljno prisutni u industrijalizaciji, napose u radovima vodoprivrede, urbanizma, prostornog planiranja, izgradnje turizma, uređivanju i sl. Tu je svakako potrebno programski i složno izići pred javnost isticanjem šume kao čovjekovog prirodnog uporišta.

Učionice naših osnovnih i srednjih škola pune su naših suradnika, a isto tako i vojni garnizoni JNA neiscrpiva snaga i pomoć u ovim akcijama, a da ovdje ponovno ne spominjemo medije RTV, dnevne i tjedne štampe kao trajne suradnike i pomoćnike.

U cilju programskog i složnog izlaženja u javnost, kao i radi ostvarenja spomenutog programa i rada članovi Saveza posjetili su i predsjednika Zajednice šumarstva i ponudili suradnju, jer ovdje iznesena problematika koincidira s isto takvom problematikom Zajednice kao npr.: provedba ZUR-a, pitanje centraliziranja izdavačke djelatnosti šumarstva, propagande i popularizacije struke, popis svih IT šumarstva i drvne industrije na području SRH, problematika Šumarskog doma, problematika stručnih kadrova itd. Razumljivo je, da su predsjednik Zajednice i njegov uži kolektiv prihvatili ponuđenu suradnju.

I na kraju iako će vas tajnik Saveza dr. N. Komlenović u sažetom obliku upoznati o našem društvenom radu, želim vas informirati i podsjetiti na nedovoljnu aktivnost i rad pojedinih teritorijalnih Društava diljem Hrvatske, razbijenost članstva, neujednačene poglede na glavnu i principijelnu problematiku struke, zanemarenu propagandu i popularizaciju, nedovoljnu aktivnost u zaštiti čovjekove životne i radne sredine, neusklađeni pristup i mjere u obrani od poplava i opasnosti koje iz toga prijete nizinskim šumama, neusklađeni kapaciteti proizvodnje i potreba primarne prerade drva, »kobna« uvjeravanja o »koristi« držanja koza u kraškim područjima i s tim u vezi nepoštivanje Zakona o držanju koza itd.

Savez bez pomoći od strane ne baš malene vojske od 2.500 IT šumarstva i drvne industrije i čvrstih čvornih mjesta na terenu, bez aktivnih terenskih Društava neće moći uspješno raditi. Intelakutalni i radni potencijal postoji u stručnim redovima ove naše vojske stručnjaka, pa je na nama da razbudimo svijest i savjest našeg cjelokupnog članstva, da negujemo stručnu i društvenu odatost, kao i shvaćanje o neophodnoj potrebi okupljanja i učlanjivanja svih IT šumarstva i drvne industrije u terenska društva odnosno Savez.

Za sprovesti sve ono, što smo zacrtali i usvojili Planom rada potrebna su nam sredstva i ljudi, jer iako je Savez — povratkom nacionaliziranog dijela Šumarskog doma — ojačao svoju materijalnu bazu, to propaganda i popularizacija šumarstva

kao i realizacija našeg Plana rada gutaju znatna financijska sredstva i ona se moraju jednim dijelom prikupiti kod i od naših radnih organizacija, od 163 OOUR-a šumarstva, 148 OOUR-a drvne industrije, 11 OOUR-a celuloze i 5 OOUR-a prometa drvnim proizvodima.

Opće je poznato da propaganda i popularizacija troše znatna financijska sredstva i da se ona vraćaju u veoma skromnom obliku. Snositi materijalni i moralni rizik oko izdavanja šumarskog lista, objavljivanja stručnih knjiga, priručnika, tablica, udžbenika, šumarskih tiskanica i svega drugog što je usmjereno za potrebe i prosperitet struke, teško je breme za Savez.

Predlažem da prihvatite prijedlog Saveza da krenemo u **sklapanje samoupravnog sporazuma**, a na to nas upućuje ZUR, između Saveza i radnih organizacija šumarstva i drvne industrije Hrvatske tj. ugovaranjem o plaćanju godišnjeg doprinosa po spomenutim radnim organizacijama (kao kolektivnim članovima Saveza) za realizaciju — ponuđenog po Savezu — godišnjeg plana rada i zadataka. Na ovaj bi način Savez početkom svake godine ponudio Plan zadataka prema sklopljenom samoupravnom sporazumu, a svršetkom godine polagao račune o utrošenim sredstvima prilikom realizacije godišnjeg plana rada i izvršenih zadataka, jer — u krajnjoj liniji — **sve što Savez radi i izvršava radi sve u interesu i prosperitetu struke tj. i svih radnih organizacija šumarstva i drvne industrije**, pa ima i moralno pravo da traži kolektivno sufinanciranje za svoj rad!

Po društvenom običaju, na kraju ovog izvještaja potrebno je da o d a m o p o čast i izrekne mo zahvalnost struke svim onim našim kolegama, koji su napustili ovaj svijet tokom 1977. g. do danas, a to su (abecednim redom): 1. tehn. Franjo Ajdić, 2. ing. Josip Arpaš, 3. ing. Franjo Asaj, 4. ing. Ante Dubravac, 5. ing. Ilija Jankavić, 6. ing. Miroslav Koch, 7. ing. Slavko Masnica, 8. ing. Đuro Matinac, 9. ing. Rafael Mott, 10. ing. Zvonimir Perc, 11. ing. Vladimir Res-Koretić, 12. ing. Šime Slišković, 13. ing. Zvonko Srbljinović, 14. ing. Nikola Sepić, 15. ing. Ervin Šmidt i 16. ing. Davor Žeravica. — NEKA IM JE HVALA I SLAVA!

2a. IZVJEŠTAJ TAJNIKA DRA KOMLENOVIĆA

Podnosim izvještaj o radu Saveza za vremensko razdoblje od 16. XII 1976. g. (održana 87. redovna skupština Saveza) do danas tj. za 15 mjeseci rada. Ovo je zapravo skraćeni izvještaj u kojem iznosim samo važnija zbivanja i rad Saveza u protekloj i ovoj godini. U ovom vremenskom razdoblju Savez je održao 6 sjednica Upravnog odbora, niz sastanaka užeg Upravnog odbora i nekoliko sastanaka proširenih članovima nadzornog odbora, Redakcijskog odbora za šumarski list te 2 svečane sjednice: jednu povodom objavljivanja novog Zakona o šumama, a drugu povodom donošenja Zakona o vraćanju nacionaliziranog dijela naše zgrade »Šumarski dom«, pa zatim prošireni sastanak povodom proglašenja 1977. godine godinom zaštite čovjekove životne i radne okoline, na kojem je donesen zaključak o svakogodišnjem održavanju propagandnog tjedna »DANI ŠUME I ŠUMARSTVA HRVATSKE«.

Iznosim važnija i zapaženija stručna i društvena zbivanja kronološki porazloženo dana:

1. III jugoslavensko savjetovanje o zaštiti šuma od požara održano je u Dubrovniku od 19—20. V 1977. g.
2. Jugoslavensko zasjedanje u općenarodnoj obrani i zaštiti čovjekove okoline održano je u Kuparima od 27—28. V 1977. g. Ovom prilikom ponavljam riječi generala Nikole Ljubičića koje je rekao u svom referatu, a tiču se naših šumara: »Još uvijek je prisutna intenzivnija eksploatacija šuma od njihovog uzgajanja«; nadalje: »Nedovoljno se provodi pošumljavanje i unapređenje fondova šuma« kao i »Pripadnici oružanih snaga JNA i dalje će se angažirati u akcijama pošumljavanja, uređenja izvorišta vode, izgradnje puteva, poduzimanje mjera za sprečavanje elementarnih nepogoda.
3. U Opatiji je od 16—17. VI 1977. g. održano savjetovanje najprominentnijih stručnjaka o »renti kao dohodovnoj kategoriji u socijalizmu«. Tom su prilikom podnesni brojni referati i analize raznih oblika rente, pa i u šumarstvu. U radu ovoga skupa sudjelovali su i prof. Z. Potočić, ing. T. Krnjak i Dr. U. Golubović.

4. Brojni članovi Saveza sudjelovali su na proslavi 30. godišnjice Šumarske škole u Karlovcu, koja je održana 30. X—1. XI 1977. g. U znak priznanja na njezin uspješni rad Savez im je uručio Zlatnu medalju i Povelju!
5. Ing. Nada Antonović, član U. O. Saveza sudjelovala je u radu II konferencije Saveza IT Hrvatske o tehnološkom razvoju Hrvatske, koja je održana u Poreču od 21—23. XI 1977. g.
6. Prof. dr. Z. Potočić i ing. T. Krnjak sudjelovali su u radu Savjetovanja »Uslovi privređivanja i razvoja šumarstva Jugoslavije u svjetlu ZUR-a, koje je održano 24. i 25. XI 1977. g. u Dubrovniku. O radu ovoga skupa moći ćete više pročitati u »Šumarskom listu« br. 1—3/78, koji uskoro izlazi iz tiska.

Iznoseći ove podatke moram ponoviti primjedbe članova U. O. Saveza, koji smatraju da je gotovo na svim stručnim manifestacijama nedovoljno zastupana struka, bez dovoljnog broja šumara i na kojima mi šumari ne iskorišćujemo u dovoljnoj mjeri PRUŽENI PLASMAN I UKAZIVANJE NA NASE MOGUĆNOSTI!

Ovdje također iznosim veoma KONSTRUKTIVAN PRILOG Zajednice šumarstva, prerade drva, drvnim proizvodima i papirom u Zagrebu, koji je dala izradom Prijedloga pravilnika o minimalnoj stručnoj spremi i radnom iskustvu voditelja izrade pojedinih vrsta projekata, rukovoditelja gradilištem i osoba koje provode nadzor nad izvedbom, kao i prijedlog za privremene tehničke propise za prostorno planiranje i projektiranje šumskih prometnica. Također ističemo prilog Šumarskog fakulteta, Zavoda za zaštitu prirode i Saveza na Prijedlog zakona o prostornom uređenju i korištenju građevinskog zemljišta, što ga je pokrenuo Republički sekretarijat za urbanizam, građevinarstvo, stambene i komunalne poslove SRH.

Nadalje iznosim da je izlaženje »Šumarskog lista« u znatnom zaostatku uslijed zauzetosti tiskare oko štampanja izbornog materijala, pa će njegov broj 1—3/78 izići za 5—10 dana.

Isto tako upoznajem Plenum s odlukom U. O. da povisi godišnju pretplatu našeg časopisa za 1978. g. i to za:

a) radne organizacije	600.— dinara
b) pojedince	150.— dinara
c) studente, đake i umirovljenike	50.— dinara

Razlozi ovom poskupljenju su opće poznati i ni malo neobični, nije ih potrebno posebno obrazlagati.

Ističemo uspješni rad uprave Saveza oko štampanja i izdavanja 2.000 primjeraka Zakona o šumama u tvrdom povezu koje je u cjelosti rasprodano. Također je rasprodano 70.000 obrazaca za izradu šumsko-gospodarskih osnova kao i 300.000 tiskanica tzv. FORTRAND-obrazaca potrebnih za kompjutersku obradu podataka iz uređivanja šuma.

Nadalje još jedan podatak iz područja rada U. O. Saveza: Andrija Kusanić, šumarski tehničar iz Karlovca, dosadašnji član U. O. usmeno je zamolio da se na njegovo mjesto izabere drugi odbornik, jer je prezaposlen. U vezi s tim predlažem da Plenum na njegovo mjesto izabere druga: tehn. Ivicu Petričevića (Zagreb).

Savez je izvršio predradnje oko izvršenja popisa svih IT šumarstva i drvne industrije (Anketne listiće-kartice za svakog IT u 3 primjerka i ti će listići uskoro krenuti na teren).

Dosadašnja godišnja društvena članarina terenskih Društava IT šumarstva i drvne industrije uglavljena je još 1968. g. i bila je određena u iznosu od 500.— din za svako terensko društvo Saveza. Predlažem da se ova odluka izmjeni i na temelju čl. 29. Statuta odredi nova i to **godišnje 10.— din. po pojedinom članu društva.**

2b. ZAVRŠNI RAČUN ZA 1977. G.

A) Prihodi:

I. Vlastiti prihodi	872.989,75 din.
II. Izvanredni prihodi	218.396,35 din.
III. Dotacije	149.386,10 din.
Ukupno	1.240.386,10 din.
IV. Otpisana potraživanja	— 12.888,25 din.
Sveukupni prihodi	1.227.497,85 din.

B) Rashodi:

I. Materijalni rashodi	131.241,70 din.
II. Funkcionalni rashodi	723.820,45 din.
III. Ugovorne obaveze	12.764,85 din.
IV. Zakonske obaveze	47.564,65 din.
V. Osobni dohodci	283.025,45 din.
Ukupni rashodi:	1.198.417,10 din.
Višak prihoda:	29.080,75 din.

2c IZVJEŠTAJ NADZORNOG ODBORA

Izvršitelj Nadzornog odbora Saveza (ing. S. Vanjković, Dr. Z. Potočić i ing. A. Mudrovčić) u vezi podnošenja Završnog računa za 1977. g. i pregleda cjelokupnog blagajničkog i knjigovodstvenog poslovanja glasi:

U smislu čl. 34. Statuta Saveza ITSDI — Hrvatske članovi Nadzornog odbora vršili su povremeno, a po završetku 1977. g. i potpuni pregled cjelokupnog financijskog poslovanja (blagajničkog i knjigovodstvenog).

Konstatirano je, nakon što su sravnjeni novčani dokumenti s blagajničkim dnevnikom i provjerena knjiženja, da je poslovanje vršeno u skladu s postojećim propisima, te većih primjedaba nema na ovaj rad.

Na dan 31. XII 1977. godine:

1) Saldo blaganje iznosio je	630,55 din.
2) Žiro-račun iznosio je	885.095,85 din.
3) Ukupni prihod po ZR/77	1.227.497,85 din.
4) Ukupni rashod po ZR/77	1.198.417,10 din.
5) Višak prihoda nad rashodom po ZR77	29.080,75 din.
6) Obaveze prema dobavljačima	23.845,80 din.
7) Potraživanja od kupaca (pojedinci i ustanove)	80.988,80 din.

Za pokriće troškova štampanja »Šumarskog lista« dobivena je dotacija od SIŽ-a za znanstveni rad SRH 109.000.— din, što nije bilo dovoljno, pa se moralo od najamnina za poslovne prostorije dodati još 52.109,45 din. kako bi se pokrili ukupni troškovi od 392.482,50 din.

Za napomenuti je, da se unatoč nužnoj potrebi povećanja broja pretplatnika kao i pravovremene pretplate, nije mnogo postiglo, jer je vanjska suradnja (terenska šum. društva) dosta zakazala — tako da su ustanove ostale dužne za S. L. 1977. 6.200.— din, a pojedinci 12.440.— din.

Iako je prodaja tiskanica i stručnih knjiga zadovoljavajuća, te je postignut višak od 43.191,40 din, to ipak zabrinjava nerazumijevanje šumarskih i drvno-industrijskih stručnjaka za kupnju »POVIJEST ŠUMARSTVA HRVATSKE«, te se danas još nalazi oko 800 neprodanih knjiga na skladištu u vrijednosti od oko 200.000.— dinara.

Potraživanja od kupaca (bez »Šum. lista«) kao i obaveze Saveza prema dobavljačima odnose se na zaduženje tokom XII/77, stoga se moraju u kratkom roku likvidirati.

Uzevši u cjelini financijsko poslovanje Saveza u 1977. g., koje pokazuje konačnu dobit od 29.080,75 din, bilo je uspješno.

Nadzorni odbor podnosi ovaj izvještaj Upravnom odboru s molbom da ga zajedno sa Završnim računom za 1977. g. primi na znanje i odobri.

Sjednica — kao organ upravljanja — donosi odluku, da se ostatak viška prihoda rasporedi prvenstveno u Fond zajedničke potrošnje, prema planu potreba za proteklu godinu za koju se vrši raspodjela viška prihoda. Eventualni ostatak sredstava iz viška prihoda unijeti u Poslovni fond.

2d. PROGRAM RADA I ZADATAKA ZA 1978. G.

Savez i njegova Stručna služba obaviti će u 1978. g. uobičajene redovne godišnje poslove ti.:

1. administrativne, stručne i pomoćne poslove u vezi s organizacijsko-društvenom aktivnošću Saveza kao što su Plenum, sjednice Upravnog i Nadzornog odbora, Komisija, Redakcijskih odbora »Šumarskog lista« i sl.;
2. određene stručne, administrativno-stručne i pomoćne poslove u vezi s izdavačkom djelatnošću kao što su npr.: »Šumarski list«, druga i slična propaganda, popularna i stručno-znanstvena, praktična i sl. izdanja;
3. administrativno-stručne poslove u vezi s ostalim aktivnostima Saveza prema ciljevima i zadacima određenim Statutom;
4. sve potrebne poslove iz područja materijalno-financijskog poslovanja Saveza i knjigovodstva;
5. sve poslove u vezi uprave i održavanja »Šumarskog doma«, društvenih prostorija i ostalih sredstava za rad;
6. sve poslove u vezi stručne biblioteke i arhiva Saveza, kao i ostale poslove koji se pojave u toku poslovanja.

Osim ovih redovnih godišnjih poslova pred Savez se postavljaju još slijedeći zadaci u 1978. g. i to:

1. organiziranje propagandnog tjedna »DANI SUME I ŠUMARSTVA HRVAT-SKE« u jesen 1978. g., kad bi se izdala popularna i propagandna brošura i održalo stručno savjetovanje struke s aktualnom stručnom temom;
2. pristupilo bi se organiziranju jedinstvenog izdavačkog centra za propagan-du šumarstva i prikupljanju (trajnom) po terenu arhivske i dokumenta-cijske građe iz povijesti šumarstva SKRH;
3. izvršio bi se opći popis svih IT šumarstva i drvne industrije na području SRH i to pojedinaca, radnih organizacija, škola, ustanova i sl., kao i adre-sar svih radnih organizacija šumarstva i drvne industrije na području Ju-goslavije te sastav Kartoteke;
4. pristupilo bi se pripremama i prikupljanju zbirki, uzoraka drva, fotogra-fija, filmova, karata, gospodarskih osnova, statističkih podataka i sl. za otvaranje izložbe o šumama Hrvatske u Šumarskom domu tokom 1979. g.;
5. izdavanje obnovljenih jedinstvenih tiskanica i obrazaca potrebnih šumar-stvu i drvnoj industriji kao trajna pomoć Saveza operativi, a ujedno i kao izvor sredstava za financiranje propagande i popularizacije struke;
6. pripremanja rukopisa oko izdavanja šumarskih zakonskih propisa, uput-stava, normativa i sl., za terensku službu poput knjige Zbornika propisa i sl.;
7. nastavilo bi se radovima oko izdavanja šumarskih i drveno-industrijskih priručnika (prvenstveno praktičnih) za potrebe šumarske operative;
8. izvršile bi se pripreme za uvođenje centralnog grijanja u zgradi »Šumarski dom«, obnovu fasade, izgradnje tavana (III k.) i adaptacije poslovnih pro-storija, uređenju dvorišta zgrade i eventualnog podizanja montažne pri-zemnice itd.

2e. FINANCIJSKI PLAN PRIHODA I RASHODA SAVEZA ZA 1978. G.

A) Prihodi:

[illegible]

B) Rashodi:

1. Materijalni rashodi	244.800.— din.
2. Funkcionalni rashodi	1,043.400.— din.
3. Ugovorene obaveze	13.900.— din.
4. Zakonske obaveze	41.690.— din.
5. Osobni dohodci	282.560.— din.
Ukupno	1,626.350.— din.

Detaljni Financijski plan prihoda i rashoda za 1978. g. priložen je uz Zapisnik proljetnog Plenuma od 20. IV 1978. g.

3. ZAKLJUČCI PLENUMA

Izveštaj tajnika o radu Saveza Dr N. Komlenovića usvaja se u cijelosti i bez primjedaba.

Usvaja se bez primjedbe:

- a) Završni račun Saveza za 1977. g.
- b) Izveštaj N.O. Saveza.
- c) Plan rada i zadataka Saveza za 1978. g.
- d) Financijski plan prihoda i rashoda Saveza za 1978. g.

Plenum utvrđuje iznos nove godišnje članarine terenskih Društava šumarstva i drvne industrije Hrvatske za 1978. g. od **10.— din. po pojedinom članu Društva.**

Kooptira se u Upravni odbor Saveza tehn. Ivica Petričević (Zagreb) na mjesto tehn. A. Kusanića.

Plenum se suglasio i prihvatio prijedlog, da Savez — putem svojih područnih Društava inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije — sklopi **Samoupravni sporazum** o uplaćivanju svakogodišnjeg novčanog doprinosa svih radnih organizacija šumarstva i drvne industrije (Šumskih gospodarstava, Šumarija, DIP-ova i sl.) na području SR Hrvatske u cilju što uspješnije realizacije godišnjih planova i zadataka Saveza, a posebno radova na propagandi i popularizaciji šumarstva i drvne industrije, organiziranju jedinstvene stručne manifestacije »DANI ŠUME I SUMARSTVA HRVATSKE«, kao i stručne izdavačke djelatnosti (stručnih knjiga, priručnika, tablica, tiskanica i formulara, stručnih savjetovanja, izložbi i sl.).

NAPOMENA: Po završetku društvenog dijela proljetnog Plenuma održano je Stručno savjetovanje sa sadržajem koji je vidljiv iz Dnevnog reda i o ovome je načinjen poseban prikaz.

Zagreb, 30. V 1978. g.

Overjovitelji zapisnika:

1. Ing. R. Štraser v. r.	1. Dr. B. Prpić, predsjednik v. r.
2. Mr. S. Matić v. r.	2. Dr. N. Komlenović, tajnik v. r.
	3. Ing. R. Antoljak, zapisničar v. r.

POZIV NA MEĐUNARODNO NAUČNO-TEHNIČKO SAVJETOVANJE O SUŠENJU DRVA

Zajednica fakulteta i instituta šumarstva i prerade drveta Jugoslavije, sa šumarskim fakultetom iz Zagreba i Zajednicom šumarstva, prerade drva i prometom drvnim proizvodima i papirom u Zagrebu organiziraju:

Međunarodno naučno-tehničko savjetovanje o sušenju drva u okviru suradnje sa SEV-om, po projektu

»KOMPLEKSNO KORISTENJE DRVNIH SIROVINA«.

Savjetovanje će se održati od 13—17. 11. 1978. godine u Grand hotelu »ADRIATIC«, Opatija, Setalište M. Tita bb.

Savjetovanju će prisustvovati uz delegate zemalja članica SEV-a, predstavnici udruženog rada nastavnih i istraživačko-razvojnih ustanova grupacije šumarstva i drvne industrije Jugoslavije.

Savjetovanje je organizirano po danima:

1. dan, 13. 11. 1978: Dolazak učesnika, predstavnika i delegata u hotel »ADRIATIC« (od 17 do 20 h)
2. dan, 14. 11. 1978: Savjetovanje (početak u 9 sati)
3. dan, 15. 11. 1978: Savjetovanje
4. dan, 16. 11. 1978: Obilazak drvno-industrijskih poduzeća (Jušići, Novi Vinodolski, Delnice, Ravna Gora)
5. dan, 17. 11. 1978: Završetak Savjetovanja i odlazak učesnika

Izlaganje referata, diskusije itd. biti će simultano prevođeno na hrvatsko-srpski kao i ruski jezik.

U prijavi za savjetovanje potrebno je navesti:

- ime i prezime učesnika
- naziv radne organizacije i funkciju koju imenovani vrši

Uz prijavu potrebno je priložiti potvrdu o uplaćenju kotizaciji u iznosu od 1.500,00 dinara na žiro račun šumarskog fakulteta

30102-603-929 za Savjetovanje o sušenju drva.

Prijave dostaviti na adresu:

Doc. dr ZDENKO PAVLIN
Prodekan Drvno-tehnološkog odjela
šumarski fakultet
41000 Z A G R E B
Šimunska 25

Rok za prijave, kao i naznake vremena boravka u hotelu primaju se **zaključno do 21. 10. 1978. godine**

Smještaj je osiguran u dvokrevetnim sobama Grand hotela »ADRIATIC.

Cijena punog pansiona iznosi 153,00 dinara.

TISKANICE — OBRASCI ZA POTREBE ŠUMARSTVA

NAZIV OBRASCA

Oznaka
— broj

A) Stampano u arcima

Privredna (kontrolna) knjiga — pojedinačni arci:

— bilanca izvršenih sječa — — — — —	1
— bilanca kulturnih radova — — — — —	2

Očevidnik šumskih šteta i krivolovaca (arak) — — — — — 10—a

Očevidnik sječa u privatnim i zadružnim šumama (arak) — — — — — 15

Sabirni arak šumskih proizvoda — — — — — 36—b

Očevidnik proizvedenih i izdatih sadnica — — — — — 39—b

Materijalna knjiga (pojedinačni arci):

— pošumljavanje i melioracija — — — — —	38

— šumskih rasadnika — — — — —	39—a

— njege mladika — — — — —	40

— čišćenja sastojina (guštika) — — — — —	41

— zaštite šuma — — — — —	42

— uređivanja šuma — — — — —	43

— glav. šum. proizvoda (jednodob. šume) — — — — —	44

— glav. šum. proizvoda (preborne šume) — — — — —	44—a

Knjižica procjene za jednodobne šume — arak — — — — — 62—a

Knjižica procjene za preborne šume — arak — — — — — 62—b

Plan sječa — — — — — Sp—1

Plan sječa po sortimentima u oblom stanju — — — — — Sp—2

Plan sporednih proizvoda — — — — — Pl—sp

Plan pošumljavanja — — — — — Poš.

Analiza radova po planu pošumljavanja — — — — — Pl—poš.

Plan radova u šumskim rasadnicima — — — — — Pl—ra.

Plan njege mladika — — — — — Pl—ml.

Plan čišćenja sastojina (guštika) — — — — — Pl—čišč.

Plan zaštite šuma — — — — — Pl—zš.

Plan lovne privrede — — — — — Pl—lov.

Plan vlastite režije — — — — — Pl—rež.

Plan investicija — — — — — Pl—inv.

Zbirni plan vl. režije glavnih proizvoda — — — — — Pl—zb.

B) Stampano na kartonu (kartotečni listovi)

Kratkotečni list o šumskoj šteti — — — — — 10—b

Kartotečni list za glavne šumske proizvode — — — — — 36—a

Kartotečni list za sporedne šumske proizvode — — — — — 37

C) Stampano u blokovima (perforirani listovi)

Nalog za terensko osoblje 50x2 listova — — — — —	54

Lugarski izvještaj 50x2 listova — — — — —	54—a

Dnevnik vanjskog rada 50x2 listova — — — — —	55

Prodajni popis glav. šum. proizvoda — 100 listova — — — — —	58

Uplatnica za drv. proizvode 50x3 listova — — — — —	58—a

Paševnica 25x3 listova — — — — —	59—a

Prodajni popis pašarenja — 100 listova — — — — —	59—b

Premjerbena knjižica za primanje trupaca — 50x3 listova — — — — —	63—a

Premjerbena knjižica za ogrjev. drvo — 50x3 listova — — — — —	63—c

Popratnice za drveni materijal — 50x4 listova — — — — —	64—a

Popis popratnica vagona, prevoza i sl.: 100 listova — — — — —	64—b

Nalog za otpremu — 50x2 listova — — — — —	68

Obavijest o otpremi — 100 listova — — — — —	69

Specifikacija otpreme — 50x3 listova — — — — —	69—a

Tablice za kubiciranje trupaca — tvrdi povez — — — — —	

D) Dnevnik rada službena knjiga terenskog osoblja, vel. 12x17 cm

Isporuku tiskanica i knjiga vrši:

Savez inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije HRVATSKE, ZAGREB
— Mažuranićev trg 11, tel. br. 444-206

UPUTSTVA SURADNICIMA ŠUMARSKOG LISTA

Šumarski list objavljuje **izvorne** stručne i znanstvene članke iz područja šumarstva i drvne industrije, prikaze stručnih predavanja i društvenih zbivanja (savjetovanja, proslave, kongresi i dr.) te prikaze domaćih i stranih stručnih časopisa i literature. Objavljujemo, nadalje, sve ono što se odnosi na stručna zbivanja kod nas i u svijetu, crtice iz prošlosti šumarstva i drvne industrije, te napise o radu terenskih šumarskih društava.

Kod objavljivanja članaka uredništvo daje prednost radovima koje pišu stručnjaci iz privrede.

Objavljujemo i **skraćene** doktorske i magistarske radnje pisane u sažetom obliku. Te radnje mogu zajedno s prilogima iznositi **najviše 8 stranica Šumarskog lista**. Doktorske i magistarske radnje napisane u sažetijem obliku imaju prednost.

Posebno pozivamo stručnjake iz prakse da pišu i iznose svoja iskustva, i to kako uspjehe tako i neuspjehe stručnih zahvata, jer to predstavlja neprocjenjivu vrijednost za našu struku.

Obujam rukopisa ne bi trebao prelaziti **10 stranica Šumarskog lista**. Ako se radi o rukopisu bez priloga to iznosi cca 15 stranica pisanih strojem i s proredom. U slučaju da rad ima priloge (fotografije, crteži, grafikoni, tušem ili pisaćim strojem pisane tabele) tada je potrebno za svaku stranicu priloga **umanjiti rukopis** za 1,5 stranicu.

Radove pišite jasno i sažeto! Izbjegavajte opširne uvode, izlaganja i napomene. Pišite pisaćim strojem s time, da na lijevoj strani rukopisa ostavite prazan prostor širine 3,5 cm. Uz svaki članak treba priložiti **sažetak** (resumée) od 1/2—1 stranice pisan s proredom. U tu svrhu može poslužiti i zaključak članka, te ga u tom slučaju treba posebno napisati. Sažetak svakog članka **uredništvo lista prevodi** na jedan od svjetskih jezika.

Svaki znanstveni članak treba imati na početku kratak sadržaj od najviše 650 tiskarskih znakova (10 redaka u Šumarskom listu) i u njemu autor iznosi problematiku i rezultate istraživanja, te njihovu primjenu u struci.

Popis upotrebljene literature stavljajte **abecednim redom na kraj članka**. Priložene fotografije, crteži, grafikoni i sl. moraju biti jasni, uredni i pripremljeni za kliširanje odnosno reprodukciju i na posebnom: crtačem, paus- ili foto-papiru. Fotografije neka budu većeg formata (najmanje 10 × 15 cm) kontrastne i na papiru visokog sjaja. Već u rukopisu označite mjesta gdje dolaze pojedine slike, tabele, crteži i sl. Po mogućnosti ucrtajte legendu u samom crtežu. Tabele s mnogo broja izradite tušem na paus, foto i crtačem **ili pisaćim strojem na boljem papiru**.

Rukopise treba **dostavljati u 2 (dva) primjerka**. Objavljeni se radovi plaćaju!

Autori članaka, koji žele da im se izrade **otisci — separati** naručuju ih posebno i istodobno prilikom dostavljanja članka. Separati se naplaćuju po tiskarskoj cijeni, koja vrijedi za posebne otiske.

Molimo autore članaka, da nam pravovremeno **dostave broj i naziv svojega žiro-računa, kao i broj bankovnog računa općine u kojoj** stalno borave, radi uplate ubranog poreza na autorski honorar!

UREDNIŠTVO »ŠUMARSKOG LISTA«

Zagreb, Mažuranićev trg 11

Telefon: 444-206

**VANJSKA I UNUTRAŠNJA
TRGOVINA PROIZVODIMA
ŠUMARSTVA I INDUSTRIJE
PRERADE DRVA**

**UVOZ DRVA I DRVNIH
PROIZVODA, TE OPREME I
POMOĆNIH MATERIJALA ZA
ŠUMARSTVO I INDUSTRIJU
PRERADE DRVA**

EXPORTDRVO

PODUZEĆE ZA VANJSKU I UNUTRAŠNJU TRGOVINU DRVA I DRVNIH PROIZVODA

te lučko-skladišni transport i špediciju bez supsidijarne i solidarne
odgovornosti OOUR-a

41001 ZAGREB, MARULICEV TRG 18

p.p. 1009; Tel. 444-011; Telegram: Exportdrvo Zagreb; Telex: 21-307, 21-591

OSNOVNE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

- OOUR — **VANJSKA TRGOVINA** — 41001 Zagreb, Marulićev trg 18, pp 1008,
tel. 444-011, telegram: Exportdrvo-Zagreb, telex: 21-307, 21-591
OOUR — **TUZEMNA TRGOVINA** — 41001 Zagreb, ulica B. Adžije 11 pp 142,
tel.: 415-622, telegram: Exportdrvo Zagreb, telex: 21-307
OOUR — **»SOLIDARNOST«** — 51000 Rijeka, Sarajevska 11, pp 142, tel.: 22-129,
22-917, telegram: Solidarnost-Rijeka
OOUR — **LUČKO SKLADIŠNI TRANSPORT I ŠPEDICIJA** — 51000 Rijeka, Delta 11,
pp 378, tel.: 22-667, 31-611, telegram: Exportdrvo-Rijeka, telex: 24-139

U INOZEMSTVU

VLASTITA FIRMA

EUROPEAN WOOD PRODUCTS, Inc. 35-03 th Street Long Island City —
New York 11106 — SAD

OMNICO G.m.b.H., 83 Landshut/B, Watzmannstr. 65 (SRNJ)

OMNICO ITALIANA, Milano, Via Unione 2 (Italija)

EXHOL N.V., Amsterdam, Z Oranje Nassaulan 65 (Holandija)

HOLZIMEX G.m.b.H., 6 Frankfurt/Main, Westendstr. 80—90 (SRNJ)

MJEŠOVITA PODUZEĆA

WALIMEX S.A. Meubles en Gros — 1096 Cully — Rue Davel 37 (Svicarska)

EKSKLUZIVNA ZASTUPNIŠTVA

COFYMEX 30, Rue Notre Dame des Victoires — Paris 2 e (Francuska)

POSLOVNE JEDINICE

Representative of EXPORTDRVO, 89 a the Broadway Wimbledon,
London, S. W. 19-1QE (Engleska)

EXPORTDRVO — predstavništvo za Skandinaviju, 10325 Stockholm 16, POB 16298
(Švedska)

EXPORTDRVO — Moskva — Mosfiljmovskaja 42 (SSSR)